

**VILNIAUS UNIVERSITETO
KAUNO HUMANITARINIO FAKULTETO**

FINANSŲ IR APSKAITOS KATEDRA

Apskaitos, finansų ir bankininkystės programa
Kodas 62104S105

ŽIVILĖ PRAKAITĖ

MAGISTRO BAIGIAMASIS DARBAS

SKOLININKO PATIKIMUMO VERTINIMAS

Kaunas 2007

**VILNIAUS UNIVERSITETO
KAUNO HUMANITARINIO FAKULTETO**

FINANSŲ IR APSKAITOS KATEDRA

ŽIVILĖ PRAKAITĖ

MAGISTRO BAIGIAMASIS DARBAS

SKOLININKO PATIKIMUMO VERTINIMAS

Darbo vadovas _____
(parašas)

(darbo vadovo mokslo laipsnis,
mokslo pedagoginis vardas,
vardas ir pavardė)

Magistrantas _____
(parašas)

Darbo įteikimo data _____

Registracijos Nr. _____

Kaunas 2007

TURINYS

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS	4
LENTELIŲ SĄRAŠAS	5
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS	6
ĮVADAS.....	7
1. SKOLININKO PATIKIMUMO VERTINIMO MODELIAI.....	9
1.1 Skolininko patikimumo vertinimo samprata.....	9
1.2 Skolinimo reglamentavimas	11
1.3 Skolininko patikimumo vertinimo metodai ir modeliai.....	13
2. UAB “FAUSTA” KAIP SKOLININKĖS PATIKIMUMO VERTINIMAS.....	29
2.1 UAB „Fausta“ vertinimas kokybiniais modeliais.....	29
2.2 UAB “Fausta” vertinimas kiekybiniais modeliais.....	33
3. SKOLININKO PATIKIMUMO VERTINIMO TOBULINIMAS	49
3.1 Pritaikytų modelių ypatumai	49
3.2 Vertinimo modelių privalumai ir trūkumai.....	52
3.3 Skolininko patikimumo vertinimo tobulinimo kryptys	54
IŠVADOS IR PASIŪLYMAI.....	55
SUMMARY.....	56
MOKSLINĖS LITERATŪROS SĄRAŠAS	57
INFORMACIJOS ŠALTINIŲ SĄRAŠAS.....	60
PRIEDAI	63

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

6 C (capability, capital, charakter, collateral, condition, control) – šešių charakteristikų skolininko vertinimo metodas.

CAMPARI (charakter, ability, margin, purpose, amount, repayment, insurance) - skolininko vertinimo metodas, apimantis 7 vertinimo kriterijus.

EBIT (Earnings Before Interest and Tax) – pajamos prieš palūkanas ir mokesčius.

EURIBOR (Euro Interbank Offered Rate) - vidutinės Europos tarpbankinės rinkos palūkanų normos, kuriomis bankai pageidauja (pasiruošę) paskolinti lėšų eurai kitiems bankams.

FNL – įsipareigojimų ir turto santykis.

LIQ - trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų santykis.

KRD – kapitalo reikalavimų direktyva.

PARSER (person, amount, repayment, security, expediency, remuneration) - vienas iš skolininko vertinimo metodų, kuris vertina skolininką pagal 6 požymius.

ROA – grynojo pelno ir turto santykis.

ROE (Return on equity) – turto grąža.

NT – neuroniniai tinklai.

VMI – valstybinė mokesčių inspekcija.

VSDF – valstybinis socialinio draudimo fondas.

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė C charakteristikų modeliai.....	19
2 lentelė PARSER, PARST, SAPACTRPS modelių charakteristikos.....	22
3 lentelė Altman Z-Score reikšmės	24
4 lentelė Ohlson modelio kintamieji	25
5 lentelė Lietuvos akcinių bendrovių restruktūrizavimo alternatyvos	28
6 lentelė UAB “Fausta” vertinimas pagal SAPACTRPS modelį	32
7 lentelė „Z“ modelio elementų palyginimas	34
8 lentelė Modelių santykinų rodiklių palyginimas ir įvairovė	50
9 lentelė Santykinų rodiklių naudojimo dažnumas.....	51
10 lentelė Finansinių rodiklių įtraukimo metodai modeliuose.....	51
11 lentelė Kokybinių ir vertinimo balais modelių privalumai ir trūkumai	52
12 lentelė Panaudotų modelių privalumai ir trūkumai	52

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Skolininko patikimumo vertinimo sampratos struktūra	10
2 pav. Pagrindiniai skolininko patikimumą reglamentuojantys dokumentai	11
3 pav. Kreditingumo vertinimo modelių struktūra.....	13
4 pav. Įmonių įsipareigojimų nevykdymo tyrimai	14
5 pav. Finansinių rodiklių įtraukimo metodai.....	15
6 pav. Skolininko mokumo prognozavimo sistema	16
7 pav. Sprendimų medis.....	17
8 pav. Skolininko patikimumo vertinimas modeliais.....	19
9 pav. Campari modelio charakteristikos	21
10 pav. UAB „Fausta“ apyvartinis kapitalas.....	34
11 pav. UAB „Fausta“ apyvartinio kapitalo ir turto santykio rodiklis.....	35
12 pav. UAB „Fausta“ turto apyvartumo rodiklis	35
13 pav. UAB „Fausta“ pelno iki apmokestinimo ir turto santykio kitimas	36
14 pav. UAB „Fausta“ bendrojo mokumo rodiklis.....	36
15 pav. UAB „Fausta“ turto apyvartumo rodiklis	37
16 pav. UAB „Fausta“ vertinimas pagal Altmano funkciją.....	38
17 pav. Tafler modelio reikšmės 2004-2005 m.....	40
18 pav. G. Springate modelio reikšmės 2004-2006 m.....	41
19 pav. Turto logaritnavimas 2004 m.....	42
20 pav. Turto logaritnavimas 2005 m.....	43
21 pav. Turto logaritnavimas 2006 m.....	43
22 pav. Ohlson modelio reikšmės 2004-2006 m.	44
23 pav. Fulmer modelio reikšmės 2004-2006 m.....	45
24 pav. Lis modelio reikšmės 2004-2006 m.	46
25 pav. Shumway modelio reikšmės 2004-2006 m.	47
26 pav. Modelių elementų skaičius	49

ĮVADAS

Finansų rinkos yra svarbi ekonomikos dalis, atliekanti vieną svarbiausių ekonominių funkcijų - perskirsto laikinai laisvas lėšas tarp ūkio subjektų ir kartu įtraukia į investavimo procesą skolininkus. Suteikus paskolą, atsiranda rizika, kad skolininkas neįvykdys savo įsipareigojimų. Vienas iš būdų šiai rizikai valdyti yra skolininko patikimumo vertinimas.

Paskolų teikimas yra svarbi banko veikla, nes didžiausią įtaką bankų pelningumui per pastaruosius metus turėjo didėjančios paskolų portfelio pajamos: per 2005 m. paskolų suma mln Lt padidėjo 40,93% daugiau lyginant su praėjusiais metais, o per 2006 m. - pasiekė 96,17% nei ankstesniais metais. Didėjančios paskolų portfelio pajamos lėmė 382,3 mln. Lt, arba 48,6 proc., didesnes nei 2005 metais grynąsias palūkanų pajamas, palyginti su 2005 metais, bankai gavo 100,3 mln. Lt, arba 25 proc., daugiau grynųjų paslaugų ir komisinių pajamų, todėl kiekvienam bankui svarbu tinkamai valdyti kredito riziką, kad išvengtų nuostolių dėl blogų paskolų suteikimo.¹ Tai paskatino giliau panagrinėti esamą situaciją, kuri parodo, kad Lietuvos bankai susiduria su kredito rizika ir, kad nuostoliai susidarę dėl blogų paskolų gali skaudžiai atsiliiepti skolintojams. Vienas iš kredito rizikos mažinimo būdų yra tinkamas skolininko patikimumo vertinimas, kuris banke turi didelės įtakos banko užimamai rinkos daliai, bei jo pelningumui.

Problemos ištyrimo lygis: užsienio autoriai Beaver (1967), Altman (1968) atliko tyrimus įmonių bankroto prognozavimui nustatyti naudodami diskriminantinę analizę. Kiti užsienio autoriai naudodamiesi Altman modeliu pateikė jų patobulintus bankroto prognozavimo modelius: Tafler (1974), Springate (1978), Ohlson (1980), Fulmer (1984), Zmijewski (1984). Lietuvoje S., Grigaravičius (2003) pasiūlė Lietuvos akcinėms bendrovėms kompleksinį priemonių ir alternatyvių sprendimų modelį, taikytiną potencialiems akcinių bendrovių mokumo sunkumams įvertinti, akcinių bendrovių nemokumo problemoms spręsti, nemokių akcinių bendrovių pertvarkymo sprendimams modeliuoti. F., Jasevičienė, V., Valionis, (2003) nagrinėjo paskolų kokybės vertinimo metodikas kaip banko kredito rizikos valdymo priemones. I., Kamienas, V., Valvonis (2004) pateikė paskolų registro, skirto duomenims apie skolininkus kaupti, sampratą ir aptarė galimybes panaudoti šiuos duomenis kredito rizikai vertinti ir valdyti. J., Mackevičius, A., Rakštelienė, (2005) nagrinėjo 1993-2002 m. bankrutuojančias ir bankrutavusias Lietuvos įmones pagal įmonių ir jų veiklos rūšis, Altman modelio praktinį taikymą Lietuvos įmonių bankrotui prognozuoti. Lietuvos Respublikos Nacionalinė verslo administratorių asociacija (2006) atliko mokslinį taikomąjį tyrimo darbą "Nemokumo samprata ir jo teisinis reglamentavimas".

¹ Lietuvos bankas. Kredito įstaigų veiklos Lietuvoje 2006 metais audituoti rezultatai [interaktyvus] 2006, p. 1.

Atlikus mokslinės literatūros analizę, buvo pastebėta, kad skolininko patikimumo vertinimo modelių kaip kredito rizikos valdymo priemonių, buvo mažai panaudota uždarai akcinei bendrovei Lietuvoje. Tai paskatino panaudoti daugiau skolininko patikimumo vertinimo modelių UAB „Fausta“ kaip skolininkės patikimumo vertinimui, pasirinkti tinkamiausius modelius kaip kredito rizikos valdymo priemones.

Darbo objektas: skolininko patikimumo vertinimas.

Darbo tikslas – išanalizuoti skolininko patikimumo vertinimą ir naudojantis kreditingumo vertinimo modeliais įvertinti UAB „Fausta“ kaip skolininkės patikimumą. Nustatytam tikslui pasiekti, išsikeliami sekantys **darbo uždaviniai**:

1. Išnagrinėti skolininko patikimumo vertinimo sampratą ir reglamentavimą;
2. Išanalizuoti skolininko patikimumo vertinimo metodus ir modelius;
3. Atlikti UAB „Fausta“ kaip skolininkės patikimumo vertinimą;
4. Nustatyti analizuojamų modelių privalumus ir trūkumus;
5. Pateikti pasiūlymus dėl tinkamiausių skolininko patikimumo vertinimo modelių.

Darbas susideda iš trijų dalių. Pirmoje dalyje pateikta medžiaga, reikalinga tolimesnei analizei: skolininko patikimumo vertinimo samprata, reglamentavimas, skolininko patikimumo vertinimo metodai ir modeliai, jų privalumai ir trūkumai. Antroje dalyje atliekamas UAB „Fausta“ įvertinimas pagal pirmoje dalyje nagrinėtus skolininko patikimumo vertinimo modelius. Trečioji dalis skirta tyrimo rezultatų pateikimui. Išskiriami skolininko patikimumo vertinimo modelių privalumai ir trūkumai, nurodomos skolininko patikimumo tobulinimo kryptys, pateikiami pasiūlymai dėl tinkamiausių skolininkų patikimumo vertinimo modelių.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros, įstatymų, nutarimų analizė, grafinė analizė, finansinė analizė, lyginimo analizės metodas, situacijos analizė.

Pagrindiniai užsienio autoriai, kurių darbais pasinaudota: E., I., Altman (1968); T., E., Mckee (2000); T., Shumway (2001); E., Falkenstein (2000). Pagrindiniai lietuvių autoriai, kurių darbais pasinaudota: S., Grigaravičius (2003); F., Jasevičienė, V., Valionis (2003); V., Vaškelaitis (2003); J., Mackevičius (2005); J., Mackevičius; A., Rakštelienė (2005); E., Freitakas (2006).

Darbo teorinė reikšmė: susistemunami ir suklasifikuojami mokslinėje literatūroje randami skolininko patikimumo vertinimo modeliai, kuriuos būtų galima panaudoti praktikoje kaip kredito rizikos valdymo priemones. **Darbo praktinė reikšmė:** pritaikomi teorinėje dalyje analizuojami modeliai, pasiūlomi tinkamiausi naudoti Lietuvoje.

Darbe yra 3 pagrindinės dalys, 82 puslapiai, 26 paveikslai, 12 lentelių, 11 priedų, 79 literatūros šaltiniai.

1. SKOLININKO PATIKIMUMO VERTINIMO MODELIAI

Viena iš svarbiausių banko veiklų – teikti paskolas. Suteikus paskolą bankui atsiranda kredito rizika – tai rizika patirti nuostolius jei skolininkas nevykdo įsipareigojimų, tada didelę reikšmę turi tinkamas kredito rizikos valdymas. Vienas iš būdų veiksmingai valdyti kredito riziką – tinkamas skolininko patikimumo vertinimas: reikia neapsiriboti vien tik finansinių ataskaitų informacija, o ieškoti daugiau ir įvairesnės informacijos apie skolininką, jo veiklą, reputaciją, paskolos gražinimo galimybes.

1.1 Skolininko patikimumo vertinimo samprata

Mokslinėje literatūroje skolininko patikimumo vertinimo sampratos nėra pateikta. Tačiau skolininko, patikimumo ir vertinimo sampratos literatūroje yra apibrėžtos.

Lietuvos Banko Valdybos nutarime “Maksimalios paskolos sumos vienam skolininkui ir didelių paskolų apskaičiavimo taisyklėse” nurodoma, kad: “**Skolininkas** - tai fizinis arba juridinis asmuo, kuriam bankas turi piniginių reikalavimų, yra įsigijęs jo akcijų (pajų ar kitokių kapitalo dalių), parodytų banko balansiniuose ir (ar) nebalansiniuose banko bankinei ir (ar) prekybos knygai priskiriamuose straipsniuose, arba kuriam bankas turi piniginių įsipareigojimų, parodytų banko nebalansiniuose straipsniuose. Šiose taisyklėse terminas „skolininkas“ reiškia ne tik skolininką, bet ir su juo susijusius asmenis”.²

LR Valstybės Skolos Įstatymo Pakeitimo Įstatyme rašoma: “**Skolininkas** – Lietuvos Respublikos juridinis asmuo, Lietuvos Respublikoje įsteigtas Europos Sąjungos ar Europos ekonominės erdvės valstybių narių juridinio asmens filialas ar Lietuvos Respublikos pilietis, ar nuolatinis Lietuvos gyventojas, pagal sutartį, sudarytą su valstybe, arba pagal kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus gavęs paskolą iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ir įsipareigojęs valstybei dėl jos naudojimo ir gražinimo”.³

Lietuvos Banko Valdybos nutarime “Dėl minimalių paskolų vertinimo reikalavimų patvirtinimo” apibrėžiama: “**Skolininkas** – tai fizinis arba juridinis asmuo, kuriam bankas turi piniginių reikalavimų, įtrauktų į bankinei knygai priskiriamus balansinius straipsnius”.⁴

ES Tarybos direktyvoje 98/29/EB “Dėl pagrindinių nuostatų, taikomų eksporto kredito draudimui, apdraudžiant vidutinio ir ilgo laikotarpio sandorius, suderinimo”: “**Skolininkas** reiškia arba pirkėją ar paskolos gavėją arba jų laiduotoją draudžiamo sandorio atžvilgiu”.⁵

² Maksimalios paskolos sumos vienam skolininkui ir didelių paskolų apskaičiavimo taisyklės, Nr.91,2002, p. 1.

³ Lietuvos Respublikos Valstybės Skolos Įstatymo Pakeitimo Įstatymas Nr. X-251, 2005 m., p. 3

⁴ Dėl minimalių paskolų vertinimo reikalavimų patvirtinimo, Nr. 114, 2005 m., p. 3

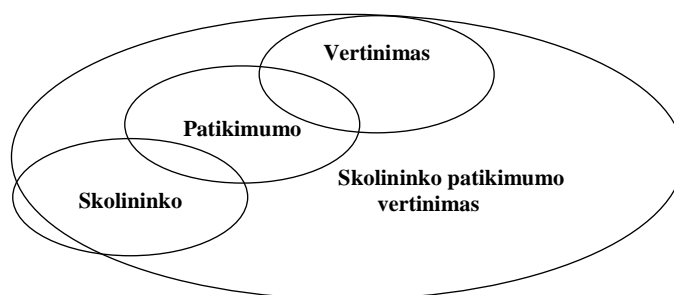
⁵ ES Tarybos direktyva 98/29/EB “Dėl pagrindinių nuostatų, taikomų eksporto kredito draudimui, apdraudžiant vidutinio ir ilgo laikotarpio sandorius, suderinimo”[interaktyvus], 1998 m. p. 4

Lietuvos Banko Valdyba skolininko sampratą apibrėžia banko piniginių reikalavimų aspektu, Lietuvos Respublikos Seimas skolininko sampratą pateikia kaip valstybei išsipareigojęs subjektas, o ES Tarybos direktyvoje skolininkas apibrėžtas kaip draudžiamo sandorio dalyvis.

Labiausiai atspindinti darbo temą yra Lietuvos Banko Valdybos pateikta skolininko samprata, tačiau ji turi trūkumų, nes yra ilga ir sunkiai suprantama, reikalaujanti turėti bankininkystės žinių.

S., Kleinys (2004) “Dabartinės lietuvių kalbos žodyne” pateikia paprastesnę ir trumpesnę skolininko sampratą: “**Skolininkas** – tai ūkio subjektas, kuriam bankas turi piniginių reikalavimų”. Taip pat “Dabartinės lietuvių kalbos žodyne” įvardintas patikimumas: “**Patikimumas** – galimas patikėti, tikras, garantuotas”. (Kleinys, S., 2004, kompiuterinis variantas). Panašiai patikimumas apibrėžtas “Oxford Advanced Learner’s dictionary”: **Patikimumas** – kai esi tikras, kad bus įvykdyta tai ko tu nori ar tau reikia. (Oxford Advanced Learner’s dictionary, 2000, p. 309).

S., Kleinys (2004) **vertinimą** pateikia kaip vertės nustatymą, **vertinimą** – kaip vertės, reikšmės pripažinimą, branginimą. (Kleinys, S., 2004, kompiuterinis variantas).

Šaltinis: sukurta autorės.

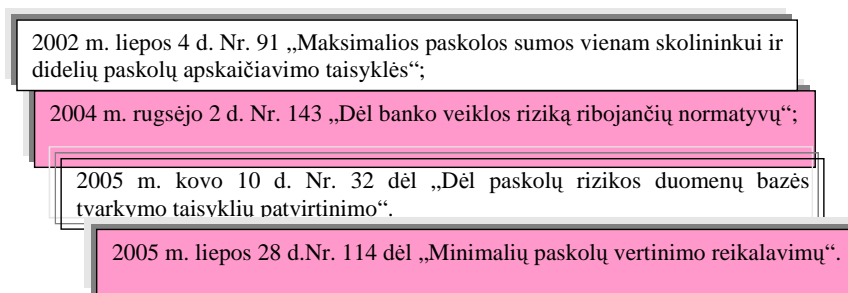
1 pav. Skolininko patikimumo vertinimo sampratos struktūra

Išnagrinėjus naudojamus skolininko, patikimumo ir vertinimo sampratas, pateiksiu vienaalytę skolininko patikimumo vertinimo sampratą:

Skolininko patikimumo vertinimas – tai procesas, kuriame įvertinama kiek ūkio subjektas, kuriam bankas turi kiekybiškai įvertinamų piniginių reikalavimų yra patikimas ir kiek galima būti garantuotu jo išsipareigojimų įvykdymu.

1.2 Skolinimo reglamentavimas

Šiuo metu Lietuvoje galioja keliolika su skolininko patikimumu susijusių nutarimų. Lietuvos banko valdybos nutarimuose reglamentuojami skirtingi dalykai, pagrindiniai jų: maksimalios paskolos sumos vienam skolininkui, paskolų rizikos duomenų bazės, minimalių paskolų vertinimo reikalavimai.

Šaltinis: sukurta autorės pagal Lietuvos Banko valdybos nutarimus: (2004) Nr. 143, p. 1; (2005) Nr. 32, p. 2; (2005) Nr. 114, p. 2.

2 pav. Pagrindiniai skolininko patikimumą reglamentuojantys dokumentai

Kaip matyti, 2 paveiksle pateiktuose Lietuvos banko valdybos nutarimuose nurodyta, kad siekiant sumažinti kredito riziką maksimali paskolos suma vienam skolininkui neturi viršyti 25 procentų banko kapitalo, o banko suteiktų didelių paskolų bendroji suma neturi viršyti 800 procentų banko kapitalo (Dėl banko veiklos riziką ribojančių normatyvų, Nr. 143 [interaktyvus], 2004, p. 1).

Kredito rizikai mažinti taip pat sudaryta paskolų rizikos duomenų bazė, pagal kurią Lietuvos Respublikoje įregistruoti komerciniai bankai, specializuoti bankai ir užsienio bankų filialai privalo teikti duomenis apie paskolų gavėjus ir jiems suteiktas paskolas. Duomenų bazės tikslas – užtikrinti veiksmingą kredito sistemos funkcionavimą ir Lietuvos banko teisę gauti reikalingą informaciją priežiūros funkcijai atlikti, sudaryti bankams prielaidas įvertinti paskolos gavėjų patikimumą ir duomenų bazę teikiant ir iš duomenų bazės gaunant duomenis apie paskolų gavėjų gautas paskolas bei jų grąžinimą (Dėl paskolų rizikos duomenų bazės tvarkymo taisyklių patvirtinimo, Nr. 32 [interaktyvus], 2005, p. 2).

Banko taisyklėse ar su šiomis taisyklėmis susijusiuose dokumentuose turi būti numatyti išsamūs skolininko finansinės būklės vertinimo reikalavimai bei procedūros, pagal kurias nustatomas galutinis (atsižvelgus į visus vertinimo rodiklius) skolininko finansinės būklės įvertinimas (Minimalių paskolų vertinimo reikalavimų, Nr. 114, 2005 [interaktyvus], p. 2).

Iš ankščiau pateiktos informacijos matyti, jog skolininko patikimumo vertinimas nevisiškai atsispindi standartiniuose reikalavimuose, keliamuose Lietuvoje veikiantiems bankams. Lietuvos banko valdybos nutarimuose reglamentuojama tik bankų veikla skolinimosi srityje, tačiau šiuose nutarimuose nereglamentuojami fizinio ar juridinio asmens veikla šioje srityje.

Pasak naujų Bazelio pagrindų performuluotų kaip kapitalo reikalavimų direktyva (toliau KRД), bankams ir kitoms kredito įstaigoms yra siūloma pereiti prie sudėtingesnių kredito rizikos vertinimo modelių siekiant sumažinti kredito riziką ir atitinkamai kapitalo mokesčius.⁶

Pagal Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę, išsakytą pranešime “Dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas, pataisančias 2000 m. kovo 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/12/EB dėl kredito įstaigų veiklos padidėjimo ir vykdymo ir 1993 m. kovo 15 d. Tarybos direktyvą 93/6/EEB dėl investicinių įmonių ir kredito įstaigų kapitalo pakankamumo”: “KRД bus taikoma visoms ES veikiančioms kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms. KRД tikslas - Europoje sukurti rizikai ypač jautrią bankininkystės sistemą. Ji skatins bankininkystės sektorių laikui bėgant taikyti rizikai ypač jautrius vertinimo metodus, atsižvelgiant į technologijų pažangą ir investicijas į darbuotojų mokymą. Tai pagerins vartotojų apsaugą, sustiprins finansinį stabilumą ir skatins Europos pramonės globalų konkurencingumą, užtikrindamas tvirtą pagrindą verslui plėstis ir įgyvendinti naujoves perskirstant kapitalą. KRД yra teisinis instrumentas, skirtas ES įgyvendinti naujus Bazelio pagrindus, kuriuos parengė Bazelio banko priežiūros komitetas. Nauji Bazelio pagrindai suskirstyti į tris dalis, vadinamas trimis ramsčiais. Pirmas ramstis nustato minimalius reglamentavimo kapitalo reikalavimus kredito, rinkos ir veikimo rizikai. Antras ramstis nustato priežiūros apžvalgos procesą, kuris atliekamas vykdant aktyvų dialogą tarp įstaigos ir jos prižiūrėtojo, siekiant užtikrinti tinkamus vidaus procesus, kad būtų įvertinti kapitalo reikalavimai <...>. Pagal trečią ramstį reikalaujama, kad įstaigos atskleistų rinkai informaciją apie jų kapitalo mokesčius. Bankams ir investicinėms įstaigoms yra siūlomos įvairios galimybės siekiant nustatyti ne tik kredito, bet ir veikimo riziką bei sušvelninti kredito riziką <...> o taip pat, kad esama paskatų mažesnėms įstaigoms pereiti prie sudėtingesnių metodų.”⁷

Apibendrinimas: Mokslinėje literatūroje bendros skolininko patikimumo vertinimo sąvokos nėra pateikta. Išnagrinėjus skolininko, patikimumo ir vertinimo sampratas, rekomenduoju vartoti šią skolininko patikimumo vertinimo sampratą: skolininko patikimumo vertinimas - tai procesas, kuriame dalyvauja ūkio subjektas, kuriam bankas turi piniginių kiekybiškai įvertinamų reikalavimų ir gali būti garantuotas įsipareigojimų įvykdymu. Galima daryti išvadą, kad Lietuvos banko valdybos nutarimuose reglamentuojama tik bankų veikla skolinimosi srityje, tačiau šiuose nutarimuose neaptariama fizinio ar juridinio asmens veikla. Pagal naujus Bazelio pagrindus rekomenduojama pereiti prie sudėtingesnių kredito rizikos vertinimo modelių siekiant sumažinti kredito riziką ir atitinkamai kapitalo mokesčius.

⁶ EurLex [interaktyvus], 2005, p. 1-6; Altman, I.,E.; Sabato, Gabriele, 2005, p. 1.

⁷ Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė “Dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas” [interaktyvus], 2005, p. 1.

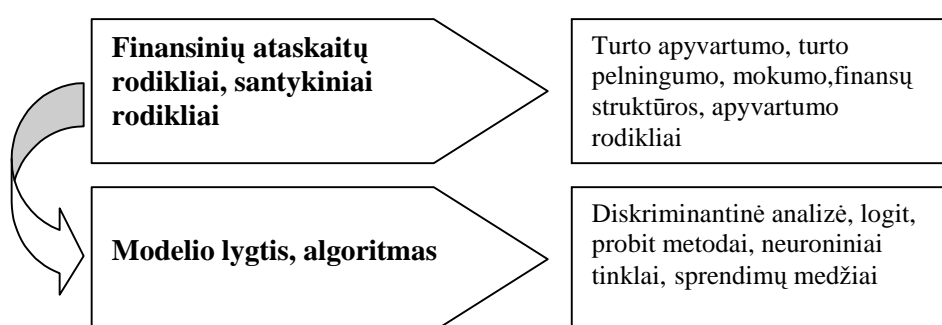
1.3 Skolininko patikimumo vertinimo metodai ir modeliai

Pagal teorinius skolininko patikimumo vertinimo modelius skolininko pajėgumas grąžinti kreditą yra vertinamas kokybiniais ir kiekybiniais modeliais dar kitaip vadinamus vertinimo balais. Kokybiniuose modeliuose pateikiama aprašomoji informacija apie skolininką, jo patikimumą, šių modelių pavadinimuose užkoduotos pirmosios charakteristikų raidės. Vertinimo balais modeliuose naudojant finansinių rodiklių įtraukimo metodus apskaičiuojamas balas, pagal kurį vertinamas skolininko patikimumas. Dėl nesudėtingo realizavimo labiausiai praktikoje paplitęs finansinių rodiklių įtraukimo metodas - tiesinė diskriminantinė analizė.

Skolininko patikimumą padeda vertinti kreditingumo vertinimo modeliai. Jų taikymas prasideda XX a. pradžioje, žymiausias atstovas Altman (1968). Pagal Altman mokslinius tyrimus, kiti autoriai sukūrė įvairių įsipareigojimų nevykdymo rizikos modelių tipų pagal įvairių sektorių duomenimis, pavyzdžiui, Altman (1973), Altman (1984), Fryman, Altman, Kao (1985), Li (1999), Shumway (2001) modeliai. Visi šie modeliai koncentruojasi į skolininko patikimumo vertinimą atliekant kredito rizikos analizę ir bankroto tikimybės prognozavimą įmonėje (Carling et al., 2002, p. 4).

Kaip matyti 4 paveiksle, įmonių įsipareigojimų nevykdymo tyrimai skolininko patikimumui vertinti pradėti vykdyti nuo 1932 m. Pirmieji skolininko patikimumo vertinimo tyrimus atliko: Fitzpatrick (1932), Beaver (1967), Altman (1968), dabar jų darbą tęsia Moody's RiskCalc for Private kompanija. Nuo tyrimų pradžios 1932 m. tiriamųjų įmonių imtis padidėjo nuo 19 iki 23089 įmonių.

Prieš gilinantis į skolininko patikimumo vertinimo modelių klasifikaciją, kiekvieno jų lygtį, veikimo principą, būtina žinoti kreditingumo vertinimo modelių struktūrą.

3 pav. Kreditingumo vertinimo modelių struktūra

Skolininko patikimumo vertinimo modelį sudaro skolininko finansiniai rodikliai ir finansinių rodiklių įtraukimo metodai. Labiausiai literatūroje taikomi finansinių rodiklių įtraukimo metodai: tiesinė diskriminantinė analizė, logit, probit metodai.

	Year	Defaults	Non-Defaults
Fitzpatrick	(32)	19	19
Beaver	(67)	79	79
Altman	(68)	33	33
Lev	(71)	37	37
Wilcox	(71)	52	52
Deakin	(72)	32	32
Edmister	(72)	42	42
Blum	(74)	115	115
Taffler	(74)	23	45
Libby	(75)	30	30
Diamond	(76)	75	75
Altman, Haldeman and Narayanan	(77)	53	58
Marais	(79)	38	53
Dambolena and Khoury	(80)	23	23
Ohlson	(80)	105	2,000
Taffler	(82, 83)	46	46
El Hennawy and Morris	(83a)	22	22
Moyer	(84)	35	35
Taffler	(84)	22	49
Zmijewski	(84)	40	800
Zavgren	(85)	45	45
Casey and Bartczak	(85)	60	230
Peel and Peel	(88)	35	44
Barniv and Raveh	(89)	58	142
Boothe and Hutchinson	(89)	33	33
Gupta, Rao, and Bagchi	(90)	60	60
Kease and McGuinness	(90)	43	43
Keasey, McGuinness and Short	(90)	40	40
Shumway	(96)	300	1,822
Moody's RiskCalc for Public Companies ⁷	(00)	1,406	13,041
Moody's RiskCalc for Private Companies	(00)	1,621	23,089
Median		40	45

Šaltinis: Falkenstein, E., 2000, p. 14.

4 pav. Įmonių įsipareigojimų nevykdymo tyrimai

Multivariacinės technikos, tokios kaip linijinė diskriminantinė analizė (Altman, 1968, Altman et al., 1977, Taffler, 1983) ir LOGIT (Ohlson, 1980, Zavgren, 1985) buvo naudojamos tinkamų modelių kūrimui, kad jie geriausiai nustatytų žlungančias ir perspektyvias įmones pagal apskaičiuotų finansinių koeficientų rinkinius. Tokie modeliai gali išskirti bankrutuojančias ir efektyviai dirbančias įmones labai tiksliai (Altman, 1993, pp.219-220, Taffler, 1995) ir yra dažnai taikomi praktikoje (pvz. Altman, 1993, p. 218-219, Taffler, 1995; Smith, 2003, p .87).

Kaip matyti 5 paveiksle, tiesinės diskriminantinės analizės lygtis sudaryta iš veiksnių x_n , turinčių įtakos skolininko kreditingumui ir veiksnių svorių w_n . Veiksniai x_n yra finansinių ataskaitų rodikliai ir santykiniai rodikliai. Veiksnių svoriai w_n yra skolininko patikimumo vertinimo modelių autorių suteiktos reikšmės veiksniams pagal jų svarbą. Logit metode įtraukiama įsipareigojimų nevykdymo tikimybė p . Probit metode naudojamas tikimybinis įvertinys \hat{p} ir standartinio normaliojo dydžio pasiskyrstymo funkcija F .

Tiesinė diskriminantinė analizė:

$$s(x) = w_1 x_1 + w_2 x_2 + \dots + w_n x_n$$

Kur $s(x)$ yra skolininko įvertinimas (balų skaičius); x_n – veiksniai turintys įtakos skolininko kreditingumui; w_n – veiksmių svoriai.

Logit metodas:

$$p(x) = \frac{1}{1 + e^{-(a_0 + a_1 x_1 + a_2 x_2 + \dots + a_n x_n)}}$$

Kur $p(x)$ – skolininko įvertinimas (įsipareigojimų nevykdymo tikimybė), x_n – veiksniai, turintys įtakos skolininko kreditingumui; a_n – veiksmių svoriai.

Probit metodas:

$$\hat{p} = F(\hat{\beta}_1 + \hat{\beta}_2 X)$$

Pasirinkimą vertiname pagal šią taisyklę:

$$\hat{Y} = \begin{cases} 1, & \text{jei } \hat{p} > 0.5 \\ 0, & \text{jei } \hat{p} \leq 0.5 \end{cases}$$

Kur \hat{p} yra tikimybinis įvertinys (skolininkas gražins paskolą, ar negražins); F yra standartinio normaliojo dydžio pasiskirstymo funkcija; $\hat{\beta}_1 + \hat{\beta}_2$ yra konstantos; X - veiksniai, turintys įtakos skolininko kreditingumui; \hat{Y} yra X reikšmių įvertinimas balais.

Šaltinis: sukurta autorės pagal Račkauską, A. (2003), Kamienea, I., Valvonį, I.(2004)

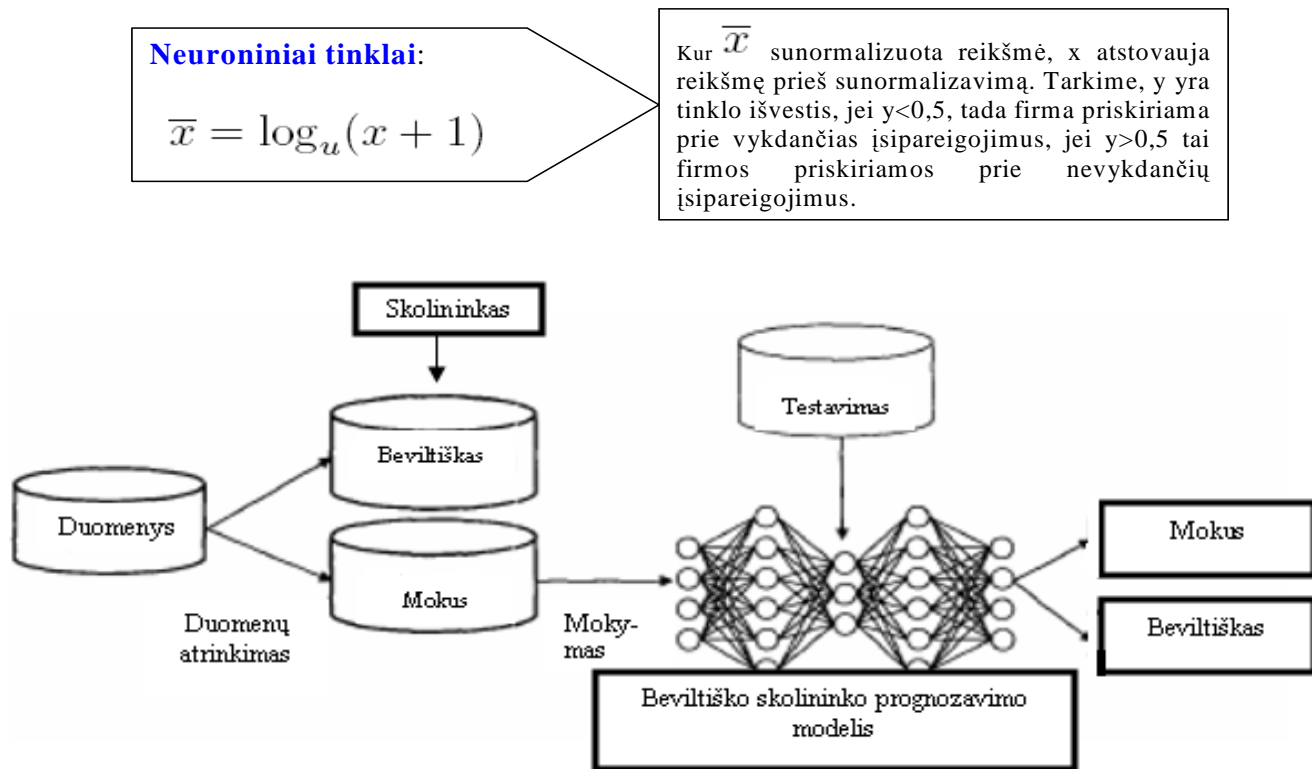
5 pav. Finansinių rodiklių įtraukimo metodai

Pagal L., Zaleckienę, Z., Brazaitį, (2002) straipsnyje “Sprendimų paramos sistemų plėtra: informacinis aspektas” nurodoma, kad: “Neuroniniai tinklai (NT) suteikia galimybę mokytis iš duomenų ir praplėsti ateities numatymo ribas, o jų programinė įranga imituoja žmogaus smegenų neurofiziologiją. NT dažniausiai pateikiami kaip „juodosios dėžės“ ir yra naudingi konstruojant sudėtingus parametrinius modelius, prognozuojant ir nustatant sudėtingas schemas.”

Neutroninis tinklas yra sistema, susidedanti iš daug paprastų veikiančių paraleliai apdorojimo elementų, kurių funkcijas nustato tinklo struktūra, jungčių stiprumas ir apdorojimas, atliekama skaičiavimo elementuose arba mazguose (Darpa Neural Network Study, 1988, p.60).

Altman, Marco ir Varetto (1994) analizavo daugiau kaip 1000 Italijos pramonės įmonių, iš kurių vienoje buvo gera finansinė padėtis, o kitos, turėjo sunkumų 1982 - 1992 m. laikotarpyje. Jie pastebėjo, kad vertinimo modeliai, išvesti naudojant neuroninius tinklus ir modeliai, išvesti labiau standartines statistines technikas turėjo apytiksliai tokį patį tikslumo laipsnį. Jie padarė išvadą, kad neuroniniai tinklai nebuvo daug geresni nei standartiniai metodai, tačiau siūlė naudoti abu metodų tipus, ypač sudėtingose situacijose, kur neuroninių tinklų lankstumas būtų ypač vertingas (Mester, 1997, p. 5).

Taikant skolininko mokumo prognozavimo sistemos mechanizmą, duomenys pirmiausia įvedami į sistemą, po to, naudojant algoritmą $\bar{x} = \log_u(x + 1)$ duomenys apie skolininką, jo patikimumą atrenkami ir sunormalizuojami. Trečiame žingsnyje pagal sunormalizuotą reikšmę skolininkas priskiriamas prie beviltiškų ar mokių. Jei skolininką sistema priskiria prie mokių, tai ketvirtame žingsnyje sistema mokoma, vykdomas sistemos testavimas, o paskutiniame žingsnyje per tinklo išvestį y skolininkas įvertinamas kaip vykdomas ar nevykdomas išsipareigojimus.

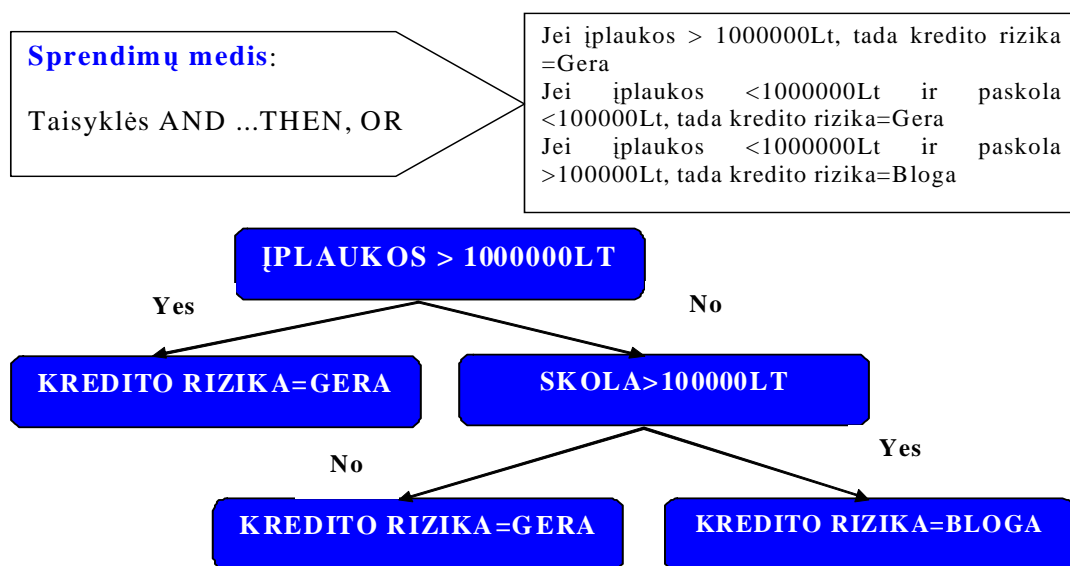
Šaltinis: Bhargava, N.; Gupta, M. (2005)

6 pav. Skolininko mokumo prognozavimo sistema

Neuroniniai tinklai apdoroja skolininko patikimumą įtakojančius veiksnius (įvairius finansinius rodiklius, santykinius rodiklius), eliminuoja triukšmą, modeliuoja sistemą prognozei.

Skolininko mokumo prognozavimo sistema sudėtinga, reikalaujanti turėti specialių kompiuterinių žinių, ją nuolat reikia stebėti, tikrinti prognozes pagal faktinius duomenis, sistemą atnaujinti, mokinti, todėl ji praktikoje nėra labai populiarė.

Nelabai populiarus ir sprendimų medis, kaip finansinių rodiklių įtraukimo metodas, nes reikia sukurti tokias taisykles, kurios galėtų tinkamai vertinti skolininko patikimumą

Šaltinis: Kusiak, A., [interaktyvus] 2006, p. 1.

7 pav. Sprendimų medis

Kaip matyti paveiksle aukščiau, sprendimų medyje dažniausiai naudojamos atmetimo principo taisyklės: “ir...tada, ar”, pavyzdžiui, jei įmonės įplaukos viršija 1000000 Lt, tada kredito rizika gera. Jei skolininko įplaukos neviršija 1000000 Lt ir prašoma paskola neviršija 100000 Lt, tada kredito rizika gera. Jei įmonės įplaukos neviršija 1000000 Lt ir paskolos suma didesnė už 100000 Lt, tada kredito rizika didelė.

Labiausiai praktikoje naudojama tiesinė diskriminantinė analizė dėl jos lengvo pritaikomumo modeliuose, nes reikia žinoti tik veiksnius, turinčius įtakos skolininko kreditingumui ir nusistatyti veiksnių svorius.

Mažiausiai naudojami, kaip finansinių rodiklių įtraukimo metodas, neuroniniai tinklai, dėl jų sudėtingo pritaikymo.

Geras modelis paprasčiausiai sujungia objektyvią informaciją statistiškai optimaliu būdu. Lyginant vieną modelį su kitais reikia ne tik žinoti apie geriausias alternatyvas, tačiau ir modeliuoti alternatyvas su tokiu pačiu rūpesčiu, kaip ir taikant savo modelį. Paprastumas modeliuose yra naudingas, kadangi jis apsaugo nuo subjektyvumo, skatina skaidrumą. Geras modelis yra paprastas, kadangi paprastumas išreiškiamas sąžiningumu ir žiniomis apie daug kitų gerų modelių (Shumway, 2001). Nepaisant to, dauguma modelių yra per daug įmantrūs, ir yra pristatomi naudojant šališkus duomenų rinkinius, dėl jų apgynimo šių bruožų būtinai reikia, kai reikia parduoti kitiems (Falkenstein, E., 2002, p.171).

Beaver (1960) ir Altman (1968) pristatė balų modelius, naudojančius diskriminantinę analizę, kurie išskiria įmones į veikiančias ir žlugusias. Kiekvienai įmonei yra priskiriamas balas pagal linijinę diskriminantinę funkciją, kuri pateikiama sekančia išraiška (Lykke, Pedersen, Vinther, 2004, p. 6):

$$Z = \alpha_1 X_1 + \alpha_2 X_2 + \dots + \alpha_k X_k \quad (1)$$

α - diskriminantiniai koeficientai,

X – kintamieji, apibrėžiami kaip finansiniai rodikliai.

Platt & Platt (1991) atrado, kad žlugimo tikimybė priklauso nuo to, kokioje srityje įmonė veikia. Priderinant įmonės finansinius rodiklius prie pramonės srities vidurkio, pastebėta, kad geriau modeliai veikia, nei modeliai nepritaikyti pagal sritį. Prie panašių išvadų priėjo ir Sjøvoll (1999), Bernhardsen (2001) ir Pedersen (2002) (Lykke, Pedersen, Vinther, 2004, p. 6-7).

Allen, DeLong, Saunders (2003, p. 8-11) tradicinius požiūrius, vertinančius įsipareigojimų nevykdymo tikimybę, skirsto į tris plačias kategorijas: (1) ekspertų sistemas, apimančias dirbtinius neuroninius tinklus, (2) reitingavimo sistemas, ir (3) kreditų balų (angl. credit score) modelius.

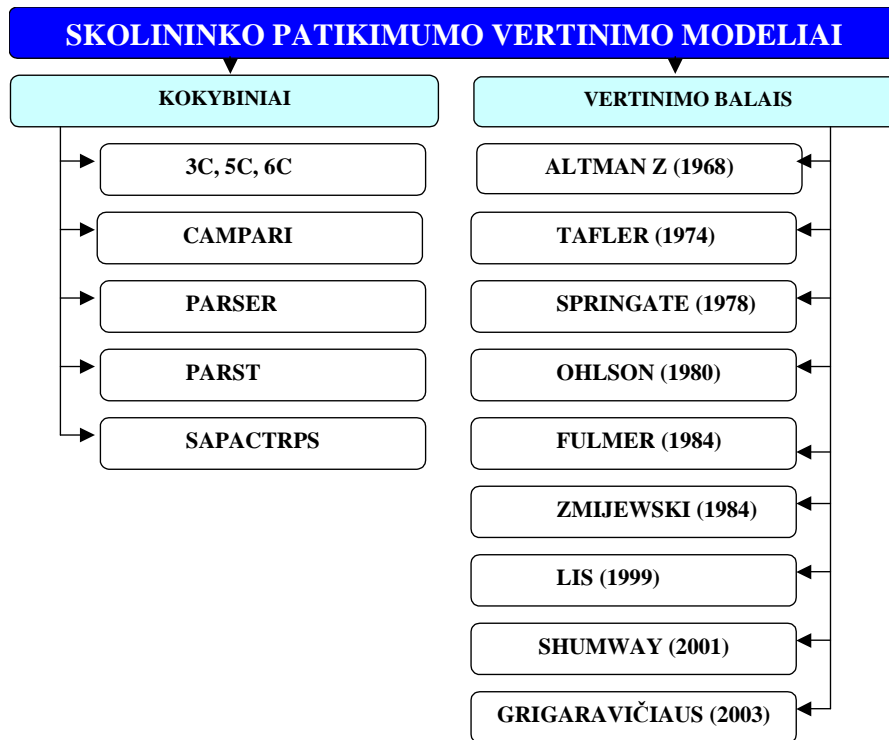
Įvairūs autoriai kreditingumo vertinimo modelius klasifikuoja įvairiai: į kredito rizikos įkainojimo ir portfelio kredito rizikos vertės, į struktūrinius ir statistinius (empirinius), nestandardizuotus ekspertinius ir standartizuotus, ekspertinius ir matematinius ekonometrinius, neįvertinantys įsipareigojimų neįvykdymo tikimybės ir įvertinantys, kokybinius ir kiekybinius ar pagal modelio gaunamą rezultatą.

Aš pateikiau skolininko patikimumo vertinimo modelius pagal du kriterijus: kokybinį (daugiau orientuotą į aprašomąjį) ir kiekybinį (apskaičiuojamąjį) vertinimą, nes taikant abu kriterijus, galima geriau vertinti skolininko patikimumą.

Kokybiniai modeliai sudaryti iš įvairių charakteristikų, tokių kaip skolininko charakteristika, kapitalas, patirtis, paskolos tikslas, prašomos paskolos suma. Šių modelių pavadinimuose užkoduotos pirmosios charakteristikų raidės.

Vertinimo balais modeliuose, kai naudojama statistinė technika ir istoriniai duomenys, gaunamas skolininko kreditingumo balas, kurį galima vartoti skolininkų skirstymui į grupes.

Kaip matyti 8 paveiksle, atrinkti dažniausiai mokslinėje literatūroje analizuojami kokybiniai ir vertinimo balais modeliai, kuriuos galima praktiškai pritaikyti.

Šaltinis: sukurta autorės pagal Altman ZETA (2000), Grigaravičių S. (2003), Whitehair, G. (2005), Miller L. (2006)

8 pav. Skolininko patikimumo vertinimas modeliais

Hamilton, J. ir kiti (2002) “Business finance and security over moveable property” pranešime pateikė keletą skolininko patikimumo vertinimo modelių. Vienas iš jų buvo 3C metodas, kuris buvo sudarytas iš 3 elementų: charakteristikos, kapitalo, pajėgumo. Whitehair, Gary (2005) pateikė 5C metodą, papildydamas 3C metodą dar dviem charakteristikomis: užstatu ir sąlygomis. Kuala Lumpura Verslo ir informacijos paieškos tarnyba (2003) kaip kredito rizikos vertinimo priemonę nurodė 6C metodą, kuriame yra 3C, 5C modelių charakteristikos, o vietoj užstato charakteristikos nurodė kontaktus. Aptartų modelių charakteristikos pateiktos 1 lentelėje:

1 lentelė

C charakteristikų modeliai

Charakteristikos	3C	5C	6C
1. Charakteristika	+	+	+
2. Kapitalas	+	+	+
3. Patirtis ir sugebėjimai	+	+	+
4. Užstatas/kontaktai		+	+
5. Sąlygos		+	+
6. Kontrolė ir nenumatyti atvejai			+

Šaltinis: sukurta autorės.

6C metodo charakteristikų identifikavimas:

1. Charakteristika (Character) – tai mokėjimų istorija apie ankstesnę paskolą. Mokėjimų istorija labai svarbi bankui, iš kurio skolininkas prašo paskolos. Tai sugebėjimas vykdyti prisiimtus įsipareigojimus, elgesio įvertinimas, charakterio ir sąžiningumo studijos. Svarbu sužinoti koks žmogus vadovauja įmonei? ar tas žmogus turėjęs anksčiau reikalų su banku? ar skolininku galima pasitikėti? Jokiu būdu negalima skolinti pinigų nepažįstamam, nepatikimam žmogui. Nepakankamai pažįstamas žmogus turėtų pateikti gerai pažįstamų žmonių rekomendacijas. Reikia pažymėti, kad asmenybės įvertinimas yra pati subjektyviausia skolininko analizės dalis.

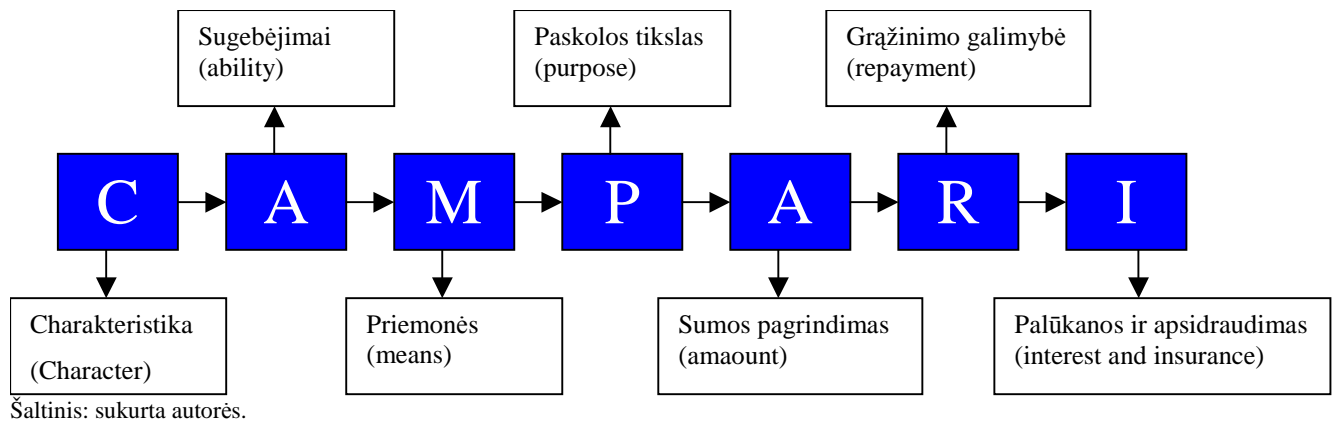
2. Kapitalas (Capital) – banko įvertinta finansinė padėtis. Iš esmės kiek pinigų skolininkas gali disponuoti? Kiek klientas pasiruošęs rizikuoti savo nuosavu kapitalu?

3. Patirtis ir sugebėjimai (Capacity) – paprastai tai yra banko sprendimas apie skolininko sugebėjimą gražinti paskolą. Tai yra skolininko finansinio pajėgumo įvertinimas. Itin svarbu išsiaiškinti, ar skolininkas turi patirtį šioje veiklos sferoje, ar yra naujokas, kadangi jis galbūt labai gerai sugeba užsiimti viena veikla, tačiau yra nelabai gabus ar kompetentingas kitoje.

4. Užstatas (Collateral) ar/ir kontaktai (Contact) – kalbant apie turtą - tai būtų apčiuopiamas turtas, kuriuo skolininkas garantuoja už paskolą. Tai galėtų būti nekilnojamasis turtas, įrengimai ar taupomoji sąskaita naudojami kaip kompensacija už paskolą. Vienas užstatas be pinigų srautų nebus pakankamas garantas paskolai gauti. Vertinant šį aspektą reikėtų kalbėti apie paties įkeitimo galimybę ir įkeičiamo turto kokybę. Nors užstato kokybė yra labai svarbi charakteristika, tačiau yra tikimasi, kad bankui nereikės tapti užstato savininku. Kalbant apie kontaktus - tai verslo ryšių užmezgimas, politinio ryšio ir rinkos atskleidimas.

5. Sąlygos (Condition) - verslo sąlygos paskolos metu gali turėti teigiamą ar neigiamą poveikį paskolai, nepaisant paskolos tikros vertės. Šis aspektas yra ypač svarbus įvertinant tokias sąlygas, kaip pavyzdžiui, - palūkanų normos, mokesčių, konkurencijos pasikeitimai. Prieš suteikiant paskolą, reikia patikrinti asmeninius ar verslo kreditų pranešimus. Dažnai skolininkas daro klaidų įtraukdamas į kredito istoriją klaidingą informaciją. Skolininkui rekomenduojama kurti patikimus santykius su banku. Skolininkas laiku turėtų pranešti savo bankininkui apie teigiamus ir neigiamus savo verslo aspektus.

6. Kontrolė (Control) – tai išteklių pajėgumų įvertinimas, turto kokybė (Hamilton, J.; Coulson, A.; Wortley, S.; Ingram, D.(2002); Whitehair, G.(2005); Credit&Risk Evaluation. 6 C's Scorecard Building (2003); Freitakas, E., 2006, p. 14-18).

9 pav. Campari modelio charakteristikos

Kitas mokslinėje literatūroje sutinkamas kokybinis skolininko patikimumo vertinimo CAMPARI modelis, apima šias charakteristikas:

1. Charakteristika (C=Character)- individualūs ir verslo sugebėjimai, patirtis, sąžiningumas, praeities įsipareigojimų įvykdymas ir akivaizdus finansinis išvalgumas.

2. Sugebėjimai (A=Ability) - verslo sugebėjimas grąžinti pinigus. Tai dažnai priklauso nuo valdytojų įgūdžių ir sugebėjimų. Iš asmeninės pusės - intelektas, išsilavinimas, mokslinės informacijos žinojimas ir ryžtingumas. Įmonėje bankas kreipia dėmesį į pelningumą, kapitalo reikalavimus ir pinigų srautus. Svarbus skolininko supratimas apie verslo padėtį ir konkurenciją.

3. Priemonės (M=Means) - priemonės ir resursai verslui vystyti. Skolininkas dažnai gali būti prašomas užpildyti turto ir įsipareigojimų aprašą kartu su įplaukų ir išlaidų detalėmis. Literatūroje dar sutinkama charakteristika marža (Margin) – palūkanų norma, fiksuota, diskontuota, arba dar suprantama kaip įmokos.

4. Paskolos tikslas (P=Purpose) - skolininkas turi tiksliai paaiškinti, kodėl jis nori skolintis pinigus. Bankas nori žinoti, ką skolininkas ketina daryti. Klientas privalo daugiau žinoti apie savo verslo šaką negu bankininkas. Bankininkai gali siūlyti verslo teorines žinias, bet jie neturi praktinių žinių versle. Bankininkai gali patarti skolininkui koks finansavimas tinkamesnis. Skolininkas turi atkreipti dėmesį į rizikingą įgyvendinimą, verslo plano suderinamumą su banko ir visuomenės politika, paskolos nuosavybės, technologijos naudojimu.

5. Prašomos paskolos sumos pagrindimas (A=Amount)- skolininkas turi būti užtikrintas, kad nurodė tinkamą paskolos sumą. Patvirtinti paskolos sumą detaliais finansiniais duomenimis, įtraukiant pinigų srautus, naudą, praradimus ir prognozes. Taip pat skolininkas turi pasirinkti laiką įmokoms ir kompensacijas bankui už papildomą paskolos finansavimą.

6. Grąžinimo galimybė (R=Repayment) - paprastai skolininkui reikia užpildyti banko pinigų srautų formas, parodyti verslo pajėgumą grąžinti paskolos sumą, numatyti netikėtumus, pinigų srautų realumą, grąžinimo periodą.

7. Palūkanos ir apsidraudimas (I=Interest and Insurance) - daug skolinimosi schemų siūlo mažėjančias palūkanas per sutartą periodą. Viršijus banko paskolą, bankas nustato palūkanų normą, kuri atspindi jo požiūrį į riziką (Banks' lending criteria (2001 - 2006); How to borrow money successfully. ALCB article (2006); Poutziouris, Panikkos (2006); Credit&Risk Evaluation. 6 C's Scorecard Building (2003); Freitakas, E., 2006, p. 14-18)

Mokslinėje literatūroje analizuojami ir sekantys PARSE, PARST, SAPACTRPS modeliai, kurių charakteristikos pateikiamos 2 lentelėje:

2 lentelė

PARSE, PARST, SAPACTRPS modelių charakteristikos

CHARAKTERISTIKOS	MODELIAI		
	PARSE	PARST	SAPACTRPS
Asmenybė (Person)	+		
Prašomos paskolos sumos pagrindimas (Amount)	+	+	+
Gražinimo galimybė (Repayment)	+	+	+
Saugumas, patikimumas (Security)	+	+	+
Paskolos naudingumas, tikslingumas (Expediency)	+		
Apmokėjimas (Remuneration)	+		
Tikslas (Purpose)		+	+
Terminų laikymasis (Terms)		+	+
Įmoka (Contribution)			+
Pelningumas (Profitability)			+

Šaltinis: sukurta autorės pagal "Banks' lending criteria (2001 - 2006); How to borrow money successfully". ALCB article (2006); Poutziouris, Panikkos (2006); Credit&Risk Evaluation. 6 C's Scorecard Building (2003); Freitaką, E., 2006, p. 14-18.

Kaip matyti 2 lentelėje, PARSE, PARST, SAPACTRPS charakteristikos persipina, mažiausia charakteristikų turi PARSE modelis, gausiausias jomis SAPACTRPS modelis. Visi pateikti lentelėje modeliai turi prašomos paskolos sumos pagrindimo, gražinimo galimybės, saugumo, patikimumo charakteristikas.

Kokybiniai modeliai pateikia reikšmingą informaciją, reikalingą vertinant skolininko patikimumą, kurios kiekybiškai vertinant nesužinotume, tačiau vertinant skolininką kokybiniais modeliais kartais neišvengiama vertintojo subjektyvumo.

Altman Z-Score modelį išvystė 1968 m. Dr. Edvardas I. Altmanas, Ph. D., Niujorko Universiteto finansų ekonomistas ir profesorius. Z-Score bankroto prognozavimo modelis sujungia 5 santykinis rodiklius. Taip pat šiame modelyje naudojama Altmano apskaičiuota svorių sistema tikimybės determinuoti. Alman (1968) patobulino Beaver's (1967) darbą panaudodamas diskriminantinės funkcijos analizę. Šis modelis padidino 2 metų bankroto prognozavimo tikslumą. (Daily, C., M.,1994, p. 270; Riahi-Belkaoui, 1998, p.22; Henderson, Glantz, 2000, p.155; McGuinness, 2000, p. 73; Coakley, J. R.;Brown, C. E., 2000, p. 133; Nanda; S.; Pendharkar, P.,

2001, p. 156; Mackevičius, J.; Rakštelienė, A., 2005, Hussey, Ong, 2005, p. 230). Altmano modelis išreiškiamas tokiu lygtimi:

$$Z=0.12X_1+0.14 X_2+0.33 X_3+0.06 X_4+0.999xX_5 \quad (2)$$

X_1 = Apyvartinis kapitalas/visas turtas

X_2 = Nepaskirstytas pelnas/visas turtas

X_3 = Pajamos prieš palūkanas ir mokesčius/visas turtas

X_4 = Paprastųjų akcijų rinkos vertė/
išskolinimų balansinė vertė

X_5 = Pardavimai/Visas turtas

Z=Bendras indeksas

Kai $Z > 2.99$ įmonė priskiriama prie klestinčių įmonių, kai $Z < 1.81$ įmonė priskiriama prie bankrutuojančių (Altman, 1968, p. 594).

Nustatant privačios įmonės paskolos kainą pagal šį modelį yra atliekami tokie žingsniai (Feldman, 2005, p. 82):

- Įvertinamas įmonės Z balas pagal Altman modelį.
- Konvertuojamas Z-balas į skolos vertinimą.
- Nustatoma skolos kaina duotam terminui.
- Pridedamas papildomas rizikos priedas, atspindintis įmonės dydį.

Roehl-Anderson, Bragg, 2004, ketvirtąjį modelio elementą pateikia prie paprastųjų akcijų pridėdami privilegijuotąsias akcijas: (Paprastųjų akcijų rinkos vertė+privilegijuotosios akcijos)/(Visi išsipareigojimai) $\times 0.6$.

Dažniausiai literatūroje sutinkami 3 Altman Z modelio variantai: pradinis, "A" ir "B" modeliai. "A" modelis yra tinkamas privačiai gamybinei įmonei. Modelis A neturėtų būti taikomas kitokioms įmonėms. Z reikšmė 2.90 ir daugiau rodo, kad negresia bankrotas, o Z reikšmė 1.23 arba mažiau yra signalas, kad grėsia bankrotas. Bankroto tikimybė esant šioms reikšmėms yra 95% vieniems metams ir 70% per dvejus metus. Aukštesnė Z reikšmė yra laukiamesnė (Vessey, Pamilih, Stewart, 2005, p.939).

Altman Z-Score reikšmės

Z-Score reikšmės	Įmonės, kurios akcijos kotiruojamos vertybinių popierių biržoje (Pradinis, bazinis)	Įmonės, kurios akcijos nekotiruojamos vertybinių popierių biržoje ("A" modelis)	Paslaugų ir individualių įmonių ("B" modelis)
Bankroto tikimybė labai didelė	< 1,21	< 1,23	< 1,10
Bankroto tikimybė įmanoma	Nuo 1,21 iki 2,90	Nuo 1,23 iki 2,90	Nuo 1,10 iki 2,59
Bankroto tikimybė nedidelė	> 2,9	> 2,9	> 2,60
Lygtis	$Z=0.12X_1+0.14X_2+0.33X_3+0.06X_4+0.999X_5$ (1968)	$Z=0.717xX_1+0.847xX_2+3.107xX_3+0.42xX_4+0.998xX_5$	$Z=6.56xX_1+3.26xX_2+6.72xX_3+1.05xX_4$

Šaltinis: sukurta autorės pagal Altman, 1968, p. 594; Mackevičių, J.; Rakštelienė, A., 2005, 28-30; Feldman, 2005, p. 82-83; Vessey, Pamilih, Stewart, 2006, p. 1014.

Altman E. sukūrė šią "Altman Z-score" versiją, kad numatytų privačios negamybinės įmonės bankroto per vienerius ar dvejus metus tikimybę. "Modelis B" Altman Z-score tinka privati bendrai (negamybinei) įmonei. Modelis B neturėtų būti taikomas kitoms įmonėms. Z taškas 1.10 arba mažesnė jo reikšmė rodo, kad bankrotas yra tikėtinas, tuo tarpu rezultatas 2.60 ir didesnė reikšmė rodo, kad bankrotas nėra tikėtinas. Rezultatas tarp šių dviejų reikšmių yra pilka zona. Bankroto tikėtinumai esant šioms reikšmėms yra 95% per vienerius metus ir 70% - per dvejus metus. Aukštesnė Z-score reikšmė yra geriau vertinama (Vessey, Pamilih, Stewart, 2006, p.1014).

Mackevičius (2005) pateikia **Tafler** (1974) bankroto prognozavimo modelį, tinkantį įmonių kreditingumui vertinti:

$$Z=0,53K_1 + 0,13K_2 + 0,18K_3 + 0,16K_4 \quad (3)$$

K_1 = Pelnas iš pardavimų/Trumpalaikiai įsipareigojimai;

K_2 =Trumpalaikis turtas/Įsipareigojimai;

K_3 = Trumpalaikiai įsipareigojimai/Turtas;

K_4 =Pajamos/Turtas.

Kai $Z>0,3$, tai įmonė turi neblogas perspektyvas, jei $Z<0,2$ tai bankroto tikimybė didelė.

Po 4 metų **G. Springate** (1978) pateikė 4 veiksnių ir 4 svorių skolininko patikimumo vertinimo modelį:

$$Z=1,03A + 3,07 B + 0,66C + 1,05 D \quad (4)$$

A= Apyvartinis kapitalas/Turtas;

B=Pelnas iki apmokestinimo/Turtas;

C=Pelnas prieš mokesčius/Trumpalaikiai įsipareigojimai;

D=Nepaskirstytas pelnas/ Turtas.

Kai $Z < 0,862$, tai bankroto gręsia (Mackevičius, J., 2005, p. 438).

Skolininko patikimumo vertinimo modelių tyrimų populiarumą patvirtino pasirodęs mokslinėje literatūroje Ohlson modelis. Dichev, I. D. (1998) teigia, kad Ohlson modelio detalizavimas parodo didesnę bankroto riziką lyginant su Altman modeliu (Dichev, I. D., 1998, 1131-1134). Ohlson tyrė 2163 įmones, kai tuo tarpu Altman tik 66 įmones (Lykke, Pedersen, Vinther, 2004, p. 6).

Pagal Dalbor, M. C.; Upneja, A. (2002), firmos patikimumas pateikiamas per **Ohlson's (1980)** O tašką prašant ilgo laikotarpio paskolos. O taškas yra bankroto tikimybės sritis nuo 0 iki 1. Taškas O yra būsimos bankroto tikimybės įvertinimas nuo 0 (nepaprastai žema bankroto tikimybė) iki 1 (parodo 100% bankroto tikimybę).

$$O \text{ score} = 1/(1 + e^{-NV}) \quad (5)$$

$$\begin{aligned} \text{Kur } NV = & -1.32 - (0.407 \times \text{SIZE}) + (6.03 \times \text{TLTA}) - (1.43 \times \text{WCTA}) \\ & + (0.076 \times \text{CLCA}) - (1.72 \times \text{OENEG}) - (2.37 \times \text{NITA}) \\ & - (1.83 \times \text{FOTL}) + (0.285 \times \text{INTWO}) - (0.521 \times \text{CHIN}) \end{aligned}$$

4 lentelė

Ohlson modelio kintamieji

KINTAMIEJI	APSKAIČIAVIMAI
SIZE	Log visas turtas
TLTA	Visi įsipareigojimai/visas turtas
WCTA	Apyvartinis kapitalas/visas turtas
CLCA	Einamieji įsipareigojimai/einamasis turtas
OENEG	Jei visi įsipareigojimai > visas turtas OENEG =1; jei visi įsipareigojimai < visas turtas OENEG =0
NITA	Grynasis pelnas (nuostoliai)/visas turtas
FOTL	Pinigų srautai iš pagrindinės veiklos/visi įsipareigojimai
INTWO	Jei įmonė patiria gryną nuostolį, tai INTWO=1, priešingu atveju INTWO=0
CHIN	(Grynosios pajamos einamaisiais metais-grynosios pajamos praėjusiais metais)/ (Absoliutinė vertė grynųjų pajamų einamaisiais metais + absoliutinė vertė grynųjų pajamų praėjusiais metais)

Šaltinis: Dalbor, M. C.; Upneja, A., 2002, p. 430-431.

Ohlson yra pirmasis pritaikęs logit analizę bankroto prognozavimo problemai spręsti panaudodamas 105 bankrutavusias ir 2058 veikiančias įmones (Riahi-Belkaoui, 1998, p. 22; McKee, T. E., 2000, p. 160; McKEE, T. E.; Greenstein, M., 2000, p. 220 Bernhardsen, 2001, p.5; Nanda, S.; Pendharkar, P., 2001, p. 156-157).

Nacionalinė verslo administratorių asociacija (2006) savo moksliniame tyrime analizavo **J. Fulmer (1984)** modelį, įmonių bankroto prognozavimui:

$$H = V_1 + 0,212V_2 + 0,073V_3 + 1,270V_4 - 0,120V_5 + 2,335V_6 + 0,575V_7 + 1,083V_8 + 0,894V_9 - 6,075 \quad (6)$$

V_1 = nepaskirstyti ankstesnių metų pelnas/visas turtas;

V_2 = pardavimai/visas turtas;

V_3 = pelnas iki mokesčių/visas turtas;

V_4 = pinigų srautas/visa skola;

V_5 = skola/visas turtas;

V_6 = trumpalaikiai įsipareigojimai/

Visas turtas;

V_7 = log (materialus turtas);

V_8 = apyvartinis kapitalas/visa skola;

V_9 = log (pelnas iki palūkanų ir mokesčių).

Kai $H < 0$, tai bankroto tikimybė didelė.

Fulmerio modelis gali būti panaudojamas žymiai mažesnėms įmonėms negu Altmano modelis. Tuo tarpu pagrindinis Altmano modelis reikalauja paprastųjų akcijų rinkos vertės ir gali būti pritaikomas tik tose bendrovėse, kurių akcijomis prekiaujama antrinėje rinkoje (Nemokumo samprata ir jo teisinio reglamentavimo analizė, p. 12).

Hols (2007) nurodė **Zmijewski (1984)** modelį, kuriame finansiniai apskaitos rodikliai taikomi numatant blogėjančią įmonių finansinę padėtį, taip pat reikšmingą vietą užima ir likvidumo rodiklis, kuris paaiškina prastėjančius įmonių finansinius rodiklius (Hol,S., 2007, p. 85). Pagal Kim, M.; Kim, M. (1999), Nanda, S. ir Pendharkar, Parag (2001); Anandarajan, M; Lee, P.; Anandarajan, A. (2001), Hensher, D. A.ir kiti (2007), Zmijewski irgi naudojo logit metodą įmonių bankrotui nustatyti. Šis modelis literatūroje pateikiamas šioje formulėje (Anandarajan, M. Ir kiti, 2001, p. 76):

$$b = -4,803 - 3,6x(\text{ROA}) + 5,4x(\text{FNL}) - 0,1 x(\text{LIQ}) \quad (7)$$

kur b - statistika bankroto tikimybei apskaičiuoti. Šiame modelyje kuo aukštesnė b reikšmė, tuo didesnė bankroto tikimybė.

ROA = grynasis pelnas/turtas;

FNL = įsipareigojimai/turtas;

LIQ = trumpalaikis turtas/ trumpalaikiai įsipareigojimai.

Šis modelis taikomas apibūdinant kompanijas, kurių vertybiniai popieriai kotiruojami vertybinių popierių biržose.

Mackevičius (2005) pateikia ir kitą **R. Lis (1999)** kreditingumo vertinimo modelį, kuris apibūdinamas formule:

$$Z = 0,063K_1 + 0,092K_2 + 0,057K_3 + 0,001K_4 \quad (8)$$

K_1 = Apyvartinis kapitalas/Turtas;

K_2 = Pelnas iš pardavimų/Turtas;

K_3 = Nepaskirstytasis pelnas/Turtas;

K_4 = Nuosavas kapitalas/Skolintas kapitalas.

Šio modelio kritinė riba, kai $Z = 0,037$ (Mackevičius, J., 2005, p. 438).

Shumway (2001) tyrimuose nurodė savo modelį kaip prognozuojantį finansines nesėkmes. Jis modelyje panaudojo logistinę regresiją (Smith, 2003, p. 88; Noronha, G.; Singal, V., 2004, p. 4.):

$$LN = -7.811 + (4.068)X_1 - (6.307)X_2 - (0.158)X_3 - (0.307)X_4 \quad (9)$$

X_1 = visas turtas/visi įsipareigojimai

X_2 = grynosios pajamos/visas turtas

X_3 = trumpalaikis turtas/trumpalaikiai įsipareigojimai

X_4 = logaritavimo lygis

Šio modelio mažesnė reikšmė rodo didesnę įmonės mokėjimo pajėgumą ir pelningumą.

Lietuvių mokslinėje literatūroje analizuojamas **Grigaravičiaus S.** sukurtas modelis įmonės kreditingumui vertinti (Grigaravičius, S., 2003, p. 37):

$$Z = -0,762 + 0,003X_1 - 0,424X_2 - 0,06X_3 + 0,22X_4 - 0,774X_5 - 0,189X_6 + 6,842X_7 - 12,262X_8 - 5,257X_9$$

X_1 = Trumpalaikis turtas/Trumpalaikiai įsipareigojimai; (10)

X_2 = Grynas apyvartinis kapitalas/Turtas;

X_3 = Turtas/Nuosavybė;

X_4 = Nuosavybė/Skola;

X_5 = Veiklos pelnas/ Palūkanų išlaidos;

X_6 = EBIT/Turtas;

X_7 = ROA;

X_8 = Grynojo apyvartinio kapitalo apyvartumas;

X_9 = Turto apyvartumas.

Pagal gautą regresiją, vertinama įmonių mokumo sunkumų tikimybė, išreikšta logistine regresija:

$$\Pr(0) = 1 / (1 + e^{-0,762 + 0,003X_1 - 0,424X_2 - 0,06X_3 + 0,22X_4 - 0,774X_5 - 0,189X_6 + 6,842X_7 - 12,262X_8 - 5,257X_9}) \quad (11)$$

Grigaravičiaus S. siekia pasiūlyti kompleksinį priemonių ir alternatyvių sprendimų modelį, taikytiną potencialiems įmonių mokumo sunkumams įvertinti, įmonių nemokumo problemoms spręsti, nemokių įmonių pertvarkymo sprendimams modeliuoti 5 paveiksle.

Lietuvos akcinių bendrovių restruktūrizavimo alternatyvos

Mokumo reitingai	Akcinių bendrovių finansinės padėties lygis	Akcinių bendrovių nesėkmių tikimybė (reikšmė)	Akcinių bendrovių restruktūrizavimo rūšys
I	Aukšto mokumo lygio akcinės bendrovės	0,02 (0,00-0,12)	Nereikia restruktūrizuoti
II	Finansiškai stabilios akcinės bendrovės	0,20 (0,12-0,34)	Nereikia restruktūrizuoti ar restruktūrizuoti bendrovę iš vidaus
III	Potencialiai nemokios akcinės bendrovės	0,41 (0,30-0,72)	Restruktūrizuoti ar tobulinti bendrovės strategiją
IV	Nemokios ar laikinai nemokios akcinės bendrovės	0,68 (0,55-1,00)	Restruktūrizavimo sisteminimas bankroto prašymui
V	Nemokios akcinės bendrovės	0,81 (0,68-1,00)	Bankroto procedūros ar likvidavimas

Šaltinis: Grigaravičius, S., 2003, p. 39.

Pagal logistinės regresijos lygtį apskaičiavę akcinių bendrovių nesėkmių tikimybę galima priskirti reikšmei, nurodytoje 4 lentelėje, ir sužinoti ar įmonei reikia restruktūrizavimo, ar ne, ar reikia tobulinti įmonės strategiją ar jau įmonei gresia bankrotas.

2. UAB „FAUSTA” KAIP SKOLININKĖS PATIKIMUMO VERTINIMAS

Mokslinėje literatūroje analizuojama daug skolininko patikimumo vertinimo modelių. Jų įvairovė apsunkina vertintojų darbą, nes tokioje modelių gausybėje sunku išsirinkti tinkamiausią. Šioje darbo dalyje pritaikysiu skolininko kreditingumo vertinimo modelius ir pagal jų trūkumus ir privalumus atsirinksiu geriausius.

Empiriniame tyrime pateikiama skolininkės UAB „Fausta“ patikimumo įvertinimas. Ši įmonė norėtų paimti kreditą 500000 Lt nebaigtos statybos darbams užbaigti per 2 metus. Paskolos mokėjimo grafikas 6 metų laikotarpis. Paskolos kaina - fiksuota palūkanų norma: 6 mėn. EURIBOR+2.5%. UAB „Fausta“ įkeičia už paskolą tą pačią nebaigtą statybą, kurios statybos užbaigimui ir įrengimui prašo paskolos Vilniaus centre, o likusiai paskolos daliai padengti garantuoja UAB „Ingeborga“ akcijomis.

2.1 UAB „Fausta“ vertinimas kokybiniais modeliais

Kokybiniam UAB „Fausta“ vertinimui buvo pasirinkti 6C ir SAPACTRPS modeliai. 6C yra 3C ir 5C patobulintas variantas su papildytais skolininko vertinimo charakteristikomis, todėl nei 3C, nei 5C modelių nesirinkome. 6C modelio pasirinkimą lėmė jo charakteristikos, tinkamiau atspindinčios skolininko patikimumą. 6C nurodoma, kiek skolininkas pasiruošęs rizikuoti savo nuosavu kapitalu, įvertinama skolininko patirtis, vertinamos verslo sąlygos, išteklių pajėgumas, turto kokybė, kurių pasigendama Campari modelyje. 6C modelyje nėra charakteristikų: “paskolos tikslas”, “priemonės”, kurios yra SAPACTRPS kokybiniame modelyje. SAPACTRPS modelis papildė 6C modelį. PARSE ir PARST yra SAPACTRPS pirminiai baziniai modeliai, todėl jų nesirinkome.

2.1.1 6C modelio pritaikymas

UAB „Fausta“ kaip skolininkės patikimumo vertinimas pagal **6C modelį**.

Charakteristika: UAB „Fausta“ įregistruota 1993 m. rugpjūčio 18 d., įmonės kodas 300012345. Bendrovės pagrindinė veikla – kabelinės televizijos paslaugos, Interneto tiekimo paslaugos, Interneto klubo paslaugos. UAB „Fausta“ turi UAB „Ingeborga“ 51% paprastųjų vardinių akcijų. 2006 m. gruodžio 31 d. darbuotojų skaičius sudaro 68, lyginant su praėjusiais metais 3 darbuotojais sumažėjo. 2006 m. gruodžio 31 d. bendrovės įstatinis kapitalas yra 500000 Lt, vienos akcijos nominali vertė 1000 Lt, akcijų skaičius 500 vnt. 2006 m. pardavimo pajamos, lyginant su 2005 m., padidėjo 16,51%. UAB „Fausta“ neturi įsiskolinimų nei VSDF, nei VMI, visi mokesčiai ir darbo užmokestis sumokėtas laiku. Šios įmonės charakteristika teigiama.

UAB „Fausta“ nori imti paskolą nebaigtos statybos darbams Vilniaus centre užbaigti. Naujajame pastate bus įmonės patalpos: biuro, įrangos, prietaisų, įrengimų, prekių ir atsargų,

transporto priemonių stovėjimo ir saugojimo patalpos. Dabar patalpų nuomai išleidžiama 9673 Lt per mėnesį, o per metus 116076 Lt, tai sudaro 0.12% grynojo pelno. Pastatius naująjį pastatą, nereiks mokėti nuomos mokesčių. Nuomai skirtus pinigus bus galima panaudoti įmonės apyvartinėms lėšoms arba investuoti į vertybinius popierius. Dalį pastato bus galima išnuomuoti ir padengti komunalinius mokesčius.

UAB „Fausta“ kreditinių santykių istorija: įmonė turi sutartinių įsipareigojimų UAB Hansa Lizingas ir UAB VB lizingas, juos vykdo laiku pagal sutartis.

UAB „Fausta“ prašo paskolos atstovaujama šios įmonės direktoriaus, kuris yra ir vienas pagrindinių akcininkų. Direktorius visų akcininkų pritarimu turi įgaliojimus priimti sprendimus dėl pastato statybos užbaigimo ir pasirašyti paskolos sutartį. Kitaip tariant jis turi teisę kreditoriniam išskolinimui akcininkų požiūriu, tačiau teisę skolintis iš skolinčiojo apsprendžia įmonės finansinė padėtis, kuri bus atskleista darbo eigoje.

Įmonės direktorius atsakingas, aktyvus, realizuoja turimą ilgametę praktinę patirtį ir žinias, suteiktą galimybę tobulėti ir augti kartu su įmone. Direktorius padidino pardavimus 1.75 mln per pastaruosius metus, pasiekė 1.35 mln Lt grynojo pelno, 2006 m. buvo apdovanotas kaip geriausias įmonės vadybininkas.

Kapitalas. Tai yra vienas iš pagrindinių skolininko patikimumo grąžinti paskolą garantų. Skolintojui svarbu žinoti, ar skolininkas turės sukaukęs pakankamai kapitalo, kad galėtų grąžinti paskolą. Pagal UAB „Fausta“ 2006 m. balanso duomenis įstatinis (pasirašytasis) kapitalas yra 500000 Lt, privalomąjį rezervą sudaro 50000 Lt. Tai pakankamai didelis įstatinis kapitalas, 50 kartų viršija įstatymų nustatytą minimalią įstatinio kapitalo sumą. 2006 m. įmonės ilgalaikis turtas siekia 4.4 mln Lt, trumpalaikis turtas - 1.2 mln Lt. Įmonės transporto priemonių balansinė vertė siekia 0.73 mln Lt, kitos įrangos - 3.03 mln Lt. Įmonė turi UAB „Ingeborga“ 51% paprastųjų vardinių akcijų, kuriuos pardavus būtų galima padengti dalį skolinamos pinigų sumos. UAB „Fausta“ paskolos suma - 500000 Lt nebaigtos statybos darbams užbaigti sudaro 11.33% viso įmonės turto, tai nedidelė įmonės įsipareigojimo suma lyginant su visu įmonės turtu. UAB „Fausta“ likvidus turtas – tai pinigai įmonės bankų sąskaitose (0.33 mln Lt) ir kasoje (0.11 mln Lt), tačiau šie pinigai skirti mokesčiams valstybei, darbuotojų darbo užmokesčiui, trumpalaikiams įsipareigojimams ir būtiniausiom veiklos sąnaudoms padengti. Pagal įmonės 2006 m. pinigų srautų ataskaita, UAB „Fausta“ gryniesi pinigų srautai per pastaruosius metus padidėjo 129847 Lt, tai 1.67 karto daugiau už praėjusius metus. Absoliuti grynųjų pagrindinės veiklos pinigų srautų suma sudaro 3.6 mln Lt per 2006 m., tai yra 1.8 karto daugiau nei praėjusiais metais.

Patirtis ir sugebėjimai: tai jau daugiau kaip 15 metų veikianti įmonė, su didele patirtimi ir sugebėjimais teikti kabelinės, skaitmeninės televizijos, interneto paslaugas. UAB „Fausta“ didelio abonentų skaičiaus paslaptis – kokybiškų ryšio paslaugų suteikimas: netrūkinėjantis ir greitas ryšys.

Įmonė turi patirties tinklų renovacijos srityje, stengiasi diegti naujausios technologijos optinius kabelius. UAB „Fausta“ – ne naujokė įmonė savo veikloje, labai gerai sugeba vykdyti veiklą savo srityje.

Užstatas ir kontaktai - UAB „Fausta“ garantuoja už paskolą ta pačia nebaigta statyba Vilniaus centre, kuriai prašo paskolos ir UAB „Ingeborga“ akcijomis. Nebaigtos statybos balansinė vertė yra 155875.51 Lt, tačiau turto vertintojų duomenimis nebaigtos statybos rinkos kaina yra 300000 Lt. Pastaruoju metu nekilnojamo turto rinka Lietuvoje labai suaktyvėjo, jo kainos nuolat kyla. Vilniuje naujos statybos namai turi didžiausias kainas gyvenamųjų namų rinkoje, tai sąlygojo padidėjęs BVP iki 7.3%, didėjanti vartotojų perkamoji galia, nedidelės palūkanos, įstojimas į ES ir didelis kiekis „juodų“ pinigų rinkoje. Nebaigtos statybos rinkos kaina padengiama tik 60% prašomos paskolos sumos. Likusi paskolos suma garantuojama UAB „Ingeborga“ akcijomis, kurių balansinė vertė yra 270523 Lt. Pastatas neperkamas, o statomas, nes patogioje vietoje geografiniu ir logistiniu požiūriu nėra parduodamų pastatų, be to, pastatą norimą įsirengti pagal įmonės poreikius, kurie atitinka veiklos ypatumus. Užstatas vienas be pinigų srautų neužtikrina galutinai suteikti paskolos: UAB „Fausta“ pinigų srautai pastaraisiais metais teigiami ir kasmet didėja: 2006 m. gryniesi pinigų srautai padidėjo 20330 Lt, tai yra 1,55 karto daugiau nei 2005 m. ir 2,6 karto daugiau nei 2004 m. Įmonės verslo ryšiai plėtojami daugiausia Vilniuje ir Kaune. Politinių ryšių įmonė neturi.

Sąlygos: UAB „Fausta“ verslo sąlygos palankios, nes Lietuvos ekonomikai gerėjant, sparčiai auga informacinių technologijų naudojimo skaičius: namų ūkių, turinčių interneto prieigą namuose per 2005 m. padidėjo 3.8%; per 2006 m. padidėjo 2,2 karto daugiau nei praėjusiais metais. Įmonių naudojančių Internetą per 2005 m. padidėjo 5.4%, o per 2006 m. - 1.03 karto daugiau nei praėjusiais metais.⁸ Dabar UAB „Fausta“ turi beveik dvigubai daugiau abonentų, negu kitos veikiančios firmos Vilniuje, siūlančios klientams tas pačias paslaugas. Įmonės siūlomos kainos yra mažiausios. Pagrindinis firmos dėmesys skiriamas abonentų aptarnavimo kokybei. Nekintama metinė palūkanų norma 6.36% (2007 m. 01 mėn. 03 d. EURIBOR 3.86% + 2.5%=6.36%)⁹ arba 31800 Lt už prašomos paskolos sumą įmonei didelės įtakos finansinei padėčiai neturės palyginus su jos dideliais pinigų srautais (3.6 mln Lt), grynais pinigais bankuose (0.4 mln Lt).

Kontrolė ir nenumatyti atvejai: teigiamą išteklių pajėgumų įvertinimą atspindi didėjantys pinigų srautai, grynasis pelnas. Pagal registrų centro duomenis, turto kokybė viena iš aukštesnių.

⁸ Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos. Lietuva 2006, p. 7.

⁹ EURIBOR, 2006 m., p. 1.

2.1.2 SAPACTRPS modelis

UAB „Fausta“ kaip skolininkės patikimumo vertinimas pagal SAPACTRPS modelį pateikiamas lentelėje:

6 lentelė

UAB “Fausta” vertinimas pagal SAPACTRPS modelį

SAPACTRPS CHARAKTERISTIKOS	VERTINIMAS
Prašomos paskolos sumos pagrindimas (Amount) Tikslas (Purpose)	Įmonės nebaigtos statybos darbams užbaigti, kurios rinkos kaina 300000 Lt.
Grąžinimo galimybė (Repayment) Saugumas, patikimumas (Security)	Pinigai bankų sąskaitose, teigiami pinigų srautai, turto pardavimas: nebaigtos statybos, kitos įmonės akcijų.
Apmokėjimas (Remuneration)	Per 6 metus nuo paskolos suteikimo.
Terminų laikymasis (Terms)	Tinkamas pagal bankų pateikta informacija apie terminų laikymosi istoriją pagal jau suteiktas paskolas.
Metinė įmoka (Contribution)	83333.33LT(paskola)+31800LT(palūkanos)=115133.33LT
Pelningumas (Profitability)	Bendras pelningumas ₂₀₀₆ =0.61 Akcinio kapitalo (nuosavybės) pelningumas ₂₀₀₆ =10.91% Turto pelningumas ₂₀₀₆ =2.45

Šaltinis: sukurta autorės.

Prašomos paskolos suma reikalinga įmonės pastato statybai užbaigti ir įsirengti. Naujajame pastate UAB “Fausta” vykdys savo veiklą. Grąžinimo galimybę, saugumą, patikimumą užtikrina pinigai bankų sąskaitose 448909 Lt, teigiami pinigų srautai: vien tik gryni pinigų srautai iš pagrindinės veiklos sudaro 362894 Lt. Prognozuojant pesimistinį variantą, pablogėjus įmonės finansinei padėčiai, paskolą UAB “Fausta” galėtų grąžinti pardavus pastatą, kurio statybos užbaigimui ir įrengimui prašo paskolos, ir finansinį turtą: kitos įmonės akcijas. Apmokėjimas pagal sutartį vyks 6 metus kas mėnesį. Metinę įmoką sudaro paskolos įmoka 83333.33 Lt ir metinė palūkanų suma 31800.00 Lt, bendra metinė įmoka sudaro 115133.33 Lt, o mėnesinė įmoka būtų 9594.44 Lt.

Pardavimų pelningumas (pelno marža):

$$\text{Bendrojo pelno marža} = \text{Bendrasis pelnas} / \text{Pardavimai ir paslaugos} \times 100\% \quad (12)$$

$$\text{Bendrojo pelno marža}_{2006} = (7536242 / 12349609) \times 100\% = 61.02\%$$

Pardavimų pelningumo rodiklis rodo kiek pardavimų ir paslaugų tenka bendrajam pelniui, kuo šio rodiklio reikšmė didesnė, tuo efektyviau vykdoma įmonės veikla. UAB “Fausta” bendrojo pelno marža pakankama.

$$\text{Bendrasis pelningumas} = \text{Bendrasis pelnas} / \text{Pardavimo pajamų suma} \quad (13)$$

$$\text{Bendrasis pelningumas}_{2006} = 7536242 / 12349609 = 0.61$$

Bendrasis pelningumas parodo įmonės sugebėjimą uždirbti pelną iš pagrindinės įmonės veiklos. Kuo didesnė pelno norma kiekvienam uždirbtam pajamų litui, tuo efektyvesnė įmonės veikla. Pagal skaičiavimus UAB „Fausta“ bendrojo pelningumo rodiklis geras.

Akcinio kapitalo (nuosavybės) pelningumas=Grynasis ataskaitinių metų pelnas paskirstymui/Pardavimai ir paslaugos (14)

$$\text{Akcinio kapitalo (nuosavybės) pelningumas}_{2006}=(1347218/12349609) \times 100\%=10.91\%$$

Šis rodiklis rodo, ar yra pakankamas akcininkų nuosavybės uždirbtas pelnas, ar nevertėjo geriau parinkti kitos investavimo srities, kuri duotų daugiau grynujų pajamų. Apskaičiavus akcinio kapitalo (nuosavybės) pelningumą, paaiškėjo, kad akcininkų nuosavybės uždirbtas pelnas mažas.

Turto pelningumas=Grynasis ataskaitinių metų pelnas paskirstymui/Kapitalas ir rezervai(15)

$$\text{Turto pelningumas}_{2006}=(1347218/(500000+50000))=2.45$$

Turto pelningumo rodiklis parodo išteklių panaudojimo rezultatyvumą arba kiek grynojo pelno uždirba 1 turto litas arba kokia viso turto dalis susigražinama pelno pavidalu. Pagal skaičiavimus, UAB „Fausta“ 1 turto litas uždirba 2.45 lito grynojo pelno, tai geras turto pelningumo rodiklis.

2.2 UAB „Fausta“ vertinimas kiekybiniais modeliais

Šioje darbo dalyje UAB „Fausta“ vertinsiu pagal Altman Z (1968), Tafler (1974), Springate (1978), Ohlson (1980), Fulmer (1984), Lis (1999), Shumway (2001) modelius, nes iš mokslinėje literatūroje analizuojamų modelių galima panaudoti tik šiuos. Kiti modeliai literatūroje tik paminimi nurodant jų autorių ir sukūrimo metus, tačiau neanalizuojamos jų lygtys, nenagrinėjamas veikimo principas, gaunamų rezultatų interpretacija.

2.2.1 Altman Z (1968) modelio panaudojimas

UAB „Fausta“ vertinti naudosis įmonės, kurios akcijos nekotiruojamos vertybinių popierių biržoje Altman E. I. („A“ modelį) bankrotui prognozuoti, nes UAB „Fausta“ akcijos nekotiruojamos vertybinių popierių biržoje. Altman E. I. paslaugų ir individualių įmonių („B“ modelio) nepasirinkau, nes ji vykdo ir pardavimus (16):

$$Z=0.717xX_1+0.847x X_2+3.107x X_3+0.42 x X_4+0.998x X_5 \quad (16)$$

X_1 = Apyvartinis kapitalas/visas turtas X_4 = Paprastųjų akcijų rinkos vertė/

X_2 = Nepaskirstytas pelnas/visas turtas įsiskolinimų balansinė vertė

X_3 = Pelnas iki apmokestinimo/ X_5 =Pardavimai/Visas turtas

visas turtas

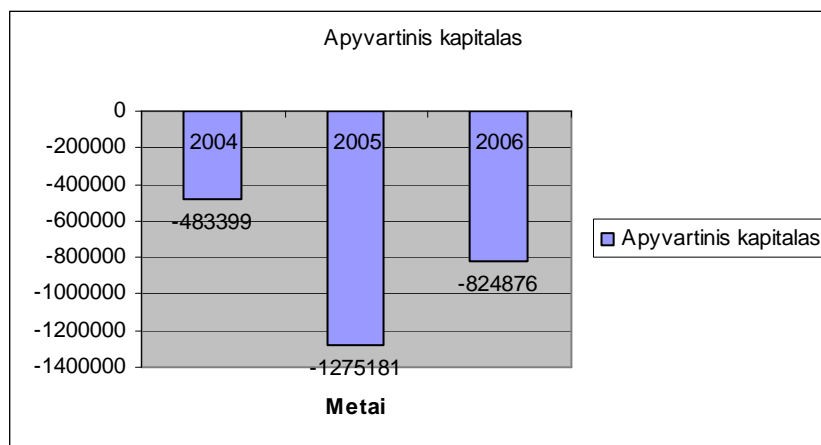
Septintoje lentelėje pateikiami Altmano modelio elementų palyginimai, pagal kuriuos vertinama, kas įtakojo pasirinkto Altman modelio Z reikšmės pokyčius nagrinėjamu laikotarpiu.

„Z“ modelio elementų palyginimas

	X1=Apyvartinis kapitalas/Turtas	X2=Nepaskirstytas pelnas/Turtas	X3=Pelnas iki apmokestinimo/Turtas	X4=Paprastųjų akcijų rinkos vertė/įsiskolinimų balansinė vertė	X5=Pardavimai/Turtas	Z
2006m.	-0.146	0.321	-0.272	0.136	3.246	3.246
2005m.	-0.235	0.314	0.116	0.158	2.474	2.474
2004m.	-0.081	0.291	-0.040	0.136	1.693	1.693

Šaltinis: sukurta autorės.

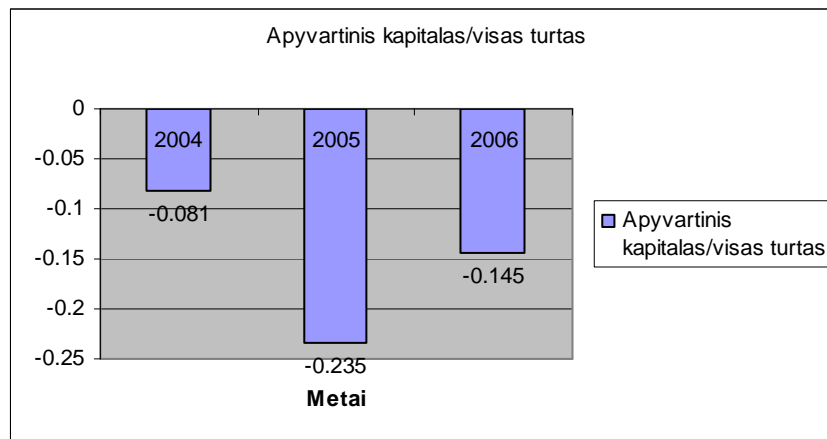
X1=Apyvartinis kapitalas/Turtas. Prieš pradėdant analizuoti apyvartinio kapitalo ir turto santykio reikšmes, naudinga panagrinėti, ką rodo apyvartinio kapitalo sumos. Apyvartinis kapitalas parodo, kokių mastu firmos nuolatiniai poreikiai gali būti padengiami iš savų lėšų, nesinaudojant bankų paslaugomis. Apyvartinis kapitalas turi būti teigiamas, nes neigiama rodiklio reikšmė kelis laikotarpius iš eilės rodo, kad įmonė negali vykdyti trumpalaikių įsipareigojimų. Jei apyvartinis kapitalas neigiamas tik 1 laikotarpį iš eilės, tai dar nereiškia, kad įmonė yra nemoki. Ji savo apyvartinių lėšų poreikį gali padengti iš ilgalaikio turto. Tačiau apyvartinio kapitalo papildomas pasitelkimas iš ilgalaikių resursų gali būti efektyvus tik tam tikru laikotarpiu ir jokia būdu negali tapti nuolatiniu reiškiniu. Kaip matyti 10 pav., apyvartinis kapitalas 2004-2006 m. yra neigiamas, tai rodo, kad įmonė negali vykdyti trumpalaikių įsipareigojimų. Per 2005 m. įmonės neigiamas apyvartinis kapitalas žymiai padidėjo 163.79%, per 2006 m. apyvartinis kapitalas sumažėjo 35.31%.

Šaltinis: sukurta autorės pagal UAB „Fausta“ finansines ataskaitas.

10 pav. UAB „Fausta“ apyvartinis kapitalas

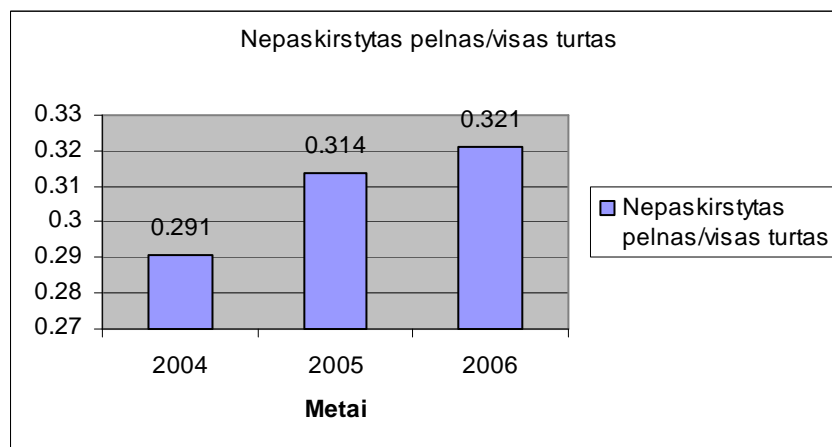
Altmano modelis yra sudarytas iš įvairių finansinių rodiklių. Pirmasis rodiklis rodo, kokią įmonės turto dalį sudaro apyvartinis kapitalas ir tuo pačiu atskleidžia įmonės mokumo lygį. 2004-2006 m. apyvartinio kapitalo dalis turte sudarytų -0,081, -0,235, -0,145 (11 pav.). Kadangi šis rodiklis neigiamas, jo dinamika rodo įmanomą bankroto tikimybę ir kad įmonė negali vykdyti savo įsipareigojimų ar pritrūkti apyvartinių lėšų. Per 2005 m. apyvartinio kapitalo ir viso turto santykis žymiai sumažėjo, net 190.12%, o per 2006 m. analizuojamas santykis padidėjo 38.30%.

Šaltinis: sukurta autorės pagal UAB „Fausta“ finansines ataskaitas.

11 pav. UAB „Fausta“ apyvartinio kapitalo ir turto santykio rodiklis

$X2 = \text{Nepaskirstytas pelnas} / \text{Turtas}$. Šis rodiklis rodo turto pelningumą, įmonės išteklių panaudojimo rezultatyvumą. Aukštesnė rodiklio reikšmė parodo efektyvesnį turto panaudojimą.

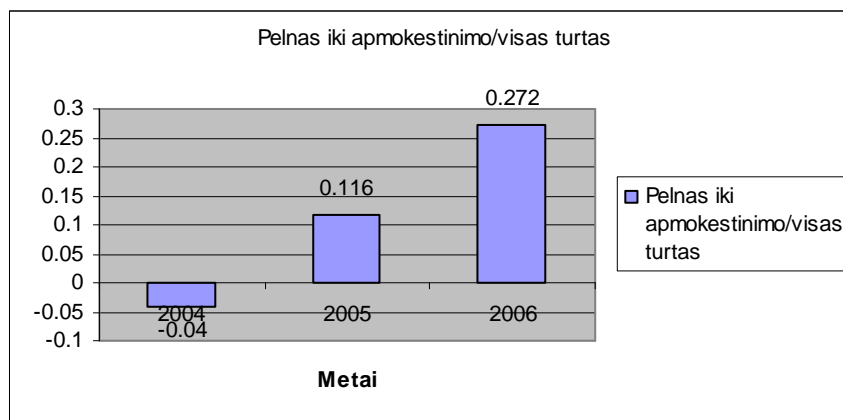

Šaltinis: sukurta autorės pagal UAB „Fausta“ finansines ataskaitas.

12 pav. UAB „Fausta“ turto apyvartumo rodiklis

Kaip matyti 12 pav., per 2005 m. turto apyvartumo rodiklis padidėjo 7.9%, per 2006 m. šis rodiklis padidėjo 2.18%, tačiau mažos turto apyvartumo reikšmės rodo, kad įmonė neišnaudoja savo turimų išteklių pelnui uždirbti.

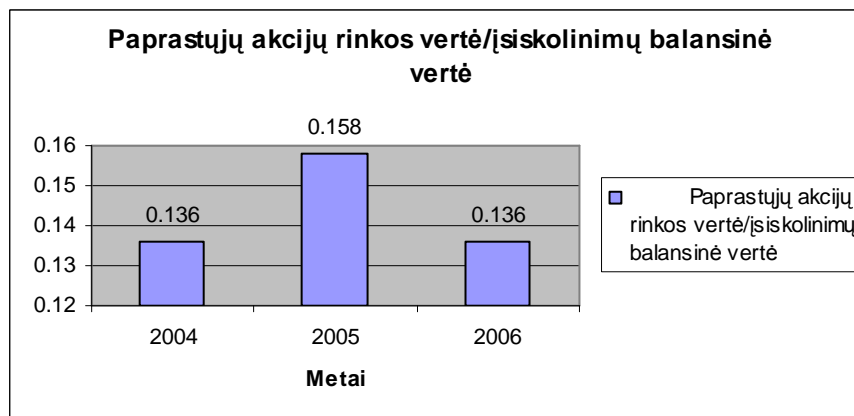
$X3 = \text{Pelnas iki apmokestinimo} / \text{Turtas}$. Šis rodiklis rodo, kiek pelno prieš apmokestinimą uždirba 1 turto litas. Aukštesnė rodiklio reikšmė parodo efektyvesnį turto panaudojimą. 2004 m. turtas pelno prieš apmokestinimą neuždirbo, jau 2005 – 2006 m. 1 turto litas pradėjo uždirbti pelno. Per 2005 m. pelno iki apmokestinimo ir turto santykis padidėjo nedaug, tai yra 0.08 kartais, o per 2006 m. padidėjo 0.16 karto. Šis rodiklis dar kartą patvirtina, kad įmonės turtas nėra išnaudojamas pelnui uždirbti, neefektyviai naudojami turimi ištekliai.

Šaltinis: sukurta autorės pagal UAB „Fausta“ finansines ataskaitas.

13 pav. UAB „Fausta“ pelno iki apmokestinimo ir turto santykio kitimas

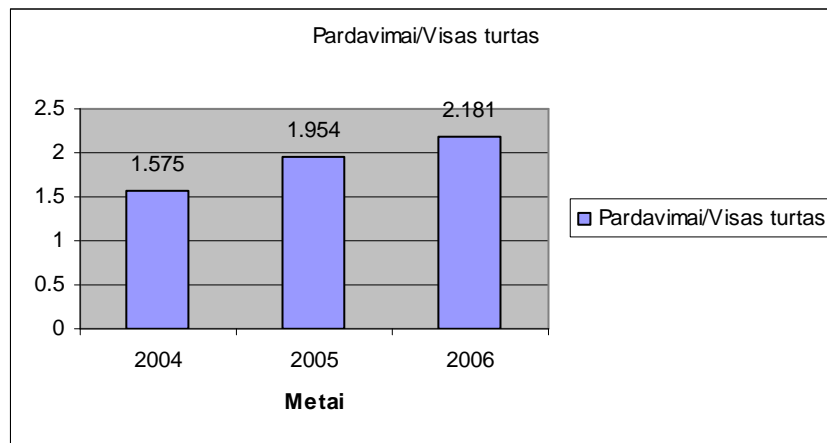
$X4 = \text{Paprastųjų akcijų rinkos vertė} / \text{įsiskolinimų balansinė vertė}$. Ši santykį galime prilyginti bendrojo mokumo rodikliui. Jis atspindi bendrą įmonės stabilumo būklę ir parodo įmonės gebėjimą įvykdyti trumpalaikius ir ilgalaikius įsipareigojimus. Paprastai firma priskiriama mokių įmonių kategorijai, kai šis rodiklis yra bent šiek tiek daugiau už 1. Apskaičiuojant šį rodiklį, vietoj paprastųjų akcijų rinkos vertės naudosi paprastųjų akcijų balansinę vertę, nes vertinama įmonė yra uždaroji akcinė bendrovė, jos akcijos nėra kotiruojamos vertybinių popierių rinkoje, todėl sunku įvertinti šios įmonės paprastųjų akcijų rinkos vertę. Kaip matyti 14 pav. šis rodiklis per 2005 m. turi labai nedidelę didėjimo tendenciją 13.92%, o per 2006 m. šis rodiklis grįžo į ankstesnę padėtį, tai yra sumažėjo 13.92%. Pagal paprastųjų akcijų rinkos vertės ir įsiskolinimų balansinės vertės santykį, galima teigti jog įmonė yra nemoki.

Šaltinis: sukurta autorės pagal UAB „Fausta“ finansines ataskaitas.

14 pav. UAB „Fausta“ bendrojo mokumo rodiklis

$X5 = \text{Pardavimai} / \text{Turtas}$. Pardavimų ir turto santykis parodo turto apyvartumą, kuris nustato, kokia pardavimų apimtis tenka kiekvienam ilgalaikių aktyvų litui. Kuo jis didesnis, tuo geriau. Jeigu jis per mažas, tai reikia arba didinti pardavimus, arba parduoti dalį ilgalaikio turto.

Šaltinis: sukurta autorės pagal UAB „Fausta“ finansines ataskaitas.

15 pav. UAB „Fausta“ turto apyvartumo rodiklis

Kaip matyti 15 paveiksle, turto apyvartumo rodiklis parodo, kad kiekvienais metais vis didesnė pardavimų apimtis tenka kiekvienam ilgalaikių aktyvų litui, tai įtakoja vis didėjantys pardavimai. Per 2004 m. turto apyvartumo rodiklis padidėjo 0.38 kartais, o per 2005 m. padidėjo 0.22 karto.

Išanalizavus „Z“ modelio atskirus elementus galima daryti išvadą, kad apyvartinio kapitalo ir viso turto santykio rodiklis blogiausias lyginant su kitais rodikliais, o geriausias - pardavimų ir viso turto santykis. Mažėjantis bendrojo mokumo rodiklis (X_4 =Paprastųjų akcijų balansinė vertė/įsiskolinimų balansinė vertė) rodo, kad įmonė yra nemoki.

Apyvartinis kapitalas/visas turtas

$$X_1(2004) = (1346744 - 1830143) / 5946207 = -0.081$$

$$X_1(2005) = (714795 - 1989976) / 5425046 = -0.235$$

$$X_1(2006) = (1245381 - 2070257) / 5662579 = -0.146$$

Nepaskirstytas pelnas/visas turtas

$$X_2(2004) = 1732814 / 5946207 = 0.291$$

$$X_2(2005) = 1702702 / 5425046 = 0.314$$

$$X_2(2006) = 1815839 / 5662579 = 0.321$$

Pelnas iki apmokestinimo/visas turtas

$$X_3(2004) = (-237444) / 5946207 = -0.040$$

$$X_3(2005) = 629248 / 5425046 = 0.116$$

$$X_3(2006) = 1540330 / 5662579 = 0.272$$

Paprastųjų akcijų rinkos vertė/ įsiskolinimų balansinė vertė

$$X_4(2004) = 500000 / 3663393 = 0.136$$

$$X_4(2005) = 500000 / 3172344 = 0.158$$

$$X_4(2006) = 500000 / 3663393 = 0.136$$

Pardavimai/Visas turtas

$$X_5(2004) = 9363502 / 5946207 = 1.575$$

$$X_5(2005) = 10599900 / 5425046 = 1.954$$

$$X_5(2006) = 12349609 / 5662579 = 2.181$$

Atamano modelio (16 pav.) rezultatai parodė, kad įmonės bankroto tikimybė 2004 –2005 m. įmanoma, kadangi Z reikšmė tarp 1,23 ir 2,90, o 2006 m. bankroto tikimybė nedidelė, nes Z reikšmė >2,90. Kaip matyti 15 paveiksle, didžiausia bankroto tikimybė yra 2004 m., nes Z reikšmė yra mažiausia 1,693, o mažiausia bankroto tikimybė analizuojamu laikotarpiu – 2006 m., kai Z=3,246.

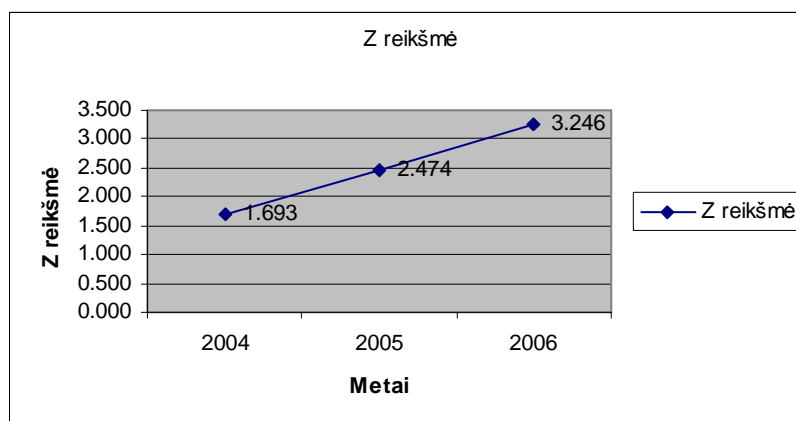
$$Z = 0.717xX_1 + 0.847xX_2 + 3.107xX_3 + 0.42xX_4 + 0.998xX_5$$

$$Z(2004) = 0.717x(-0.081) + 0.847x0.291 + 3.107x(-0.040) + 0.42x0.136 + 0.998x1.575 = 1.693$$

$$Z(2005) = 0.717x(-0.235) + 0.847x0.314 + 3.107x(0.116) + 0.42x0.158 + 0.998x1.954 = 2.474$$

$$Z(2006) = 0.717x(-0.146) + 0.847x0.321 + 3.107x(0.272) + 0.42x0.136 + 0.998x2.181 = 3.246$$

Z(2004)= 1.693 nuo 1,23 iki 2,90 Bankroto tikimybė įmanoma
 Z(2005)= 2.474 nuo 1,23 iki 2,90 Bankroto tikimybė įmanoma
 Z(2006)= 3.246 > 2,9 Bankroto tikimybė nedidelė

Šaltinis: sukurta autorės pagal UAB „Fausta“ finansines ataskaitas.

16 pav. UAB „Fausta“ vertinimas pagal Altmano funkciją

Altman modelio trūkumai - neįvertina kiek įmonės turto finansuojama skolintomis lėšomis. Jis naudojamas ilgalaikiam mokumui įvertinti, norint nustatyti, kokį pardavimų savikainos padidėjimą įmonė pajėgi finansuoti skolindamasi. Altmano modelis geriau parodo jau bankrutavusių įmonių padėtį. Be to, reikia žinoti paprastųjų akcijų rinkos vertę, kurią uždarosioms akcinėms bendrovėms sunku įvertinti Lietuvos sąlygomis.

2.2.2 Tafler (1974) modelis

UAB „Fausta“ bankroto tikimybei vertinti taip pat naudosime **Tafler** (1974) modelį:

Tafler (1974) bankroto prognozavimo modelis:

$$Z=0,53K_1 + 0,13K_2 + 0,18K_3 + 0,16K_4 \quad (17)$$

K_1 = Pelnas iš pardavimų/

K_3 = Trumpalaikiai įsipareigojimai/Turtas;

Trumpalaikiai įsipareigojimai;

K_4 =Pajamos/Turtas

K_2 =Trumpalaikis turtas/Įsipareigojimai;

Kai $Z > 0,3$, tai įmonė turi neblogas perspektyvas, jei $Z < 0,2$ tai bankroto tikimybė didelė.

Pelno iš pardavimų ir trumpalaikių įsipareigojimų santykis parodo kokia pardavimų suma galima padengti įmonės trumpalaikius įsipareigojimus. Pagal skaičiavimus, UAB „Fausta“ pelnu iš pardavimų galima padengti įmonės trumpalaikius įsipareigojimus: 2004 m. pelnu iš pardavimų 3.3 kartais galima dengti trumpalaikius įsipareigojimus, 2005 m. - 3.1 kartą, 2006 m. - 3.6 kartais. Pagal šį rodiklį įmonė sugeba vykdyti savo trumpalaikius įsipareigojimus.

Pelnas iš pardavimų/Trumpalaikiai įsipareigojimai	Trumpalaikiai įsipareigojimai/Turtas
K1(2004)= 5966786/1830143= 3.260	K3(2004)= 1830143/5946207= 0.308
K1(2005)= 6192358/1989976= 3.112	K3(2005)= 1989976/5425046= 0.367
K1(2006)= 7536242/2070257= 3.640	K3(2006)= 2070257/5662579= 0.366
Trumpalaikis turtas/Įsipareigojimai	Pajamos/Turtas
K2(2004)= 1346744/3663393= 0.368	K4(2004)= 9363502/5946207= 1.575
K2(2005)= 714795/3172344= 0.225	K4(2005)= 10599900/5425046= 1.954
K2(2006)= 1245381/3296740= 0.378	K4(2006)= 12349609/5662579= 2.181

Trumpalaikio turto ir įsipareigojimų santykis parodo kiek trumpalaikio turto gali padengti įsipareigojimų. Apskaičiavus matyti, kad 2004 m. 0.4 dalis įsipareigojimų gali padengti trumpalaikis turtas, 2005 m. gali padengti 0.2 dalis įsipareigojimų trumpalaikis turtas, o 2006 m. - 0.4 dalis. Pagal šį rodiklį, galime teigti, kad įmonei nepakanka trumpalaikio turto net ½ įmonės įsipareigojimams padengti.

Trumpalaikių įsipareigojimų ir turto santykis rodo kokią turto dalį sudaro trumpalaikiai įsipareigojimai. 2004 m. trumpalaikiai įsipareigojimai sudaro tik 0.3 dalis turto, 2005 - 2006 m. trumpalaikiai įsipareigojimai sudaro 0.4 dalis turto. Pagal šį rodiklį įmonė panaudodama savo turtą sugebėtų padengti trumpalaikius įsipareigojimus.

Pajamų ir turto santykis rodo, kiek turto yra panaudojama pajamoms uždirbti ir ar įmonės turtas efektyviai naudojamas. Pagal atliktus skaičiavimus, galime teigti, kad įmonės turtas efektyviai naudojamas pajamoms uždirbti, nes įmonės uždirtos pajamos 2004 m. viršija 1.6 karto įmonės turtą, 2005 m. 2 kartus viršija turtą, 2006 m. – 2.2 karto.

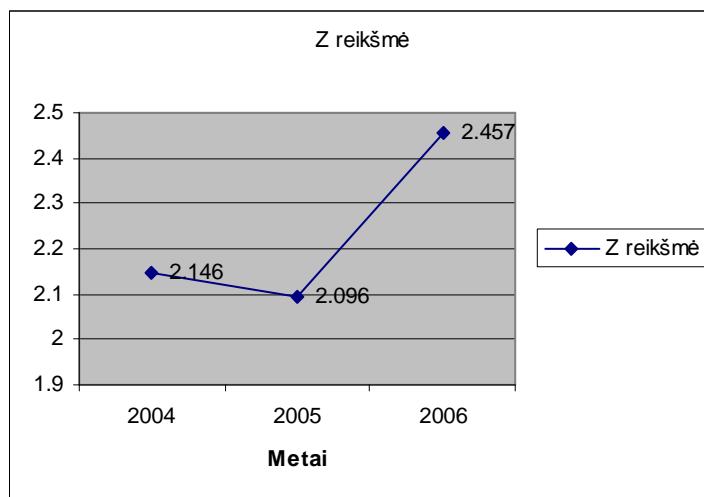
$$Z = 0.53K_1 + 0.3K_2 + 0.18K_3 + 0.16K_4$$

$$Z(2004) = 0.53 \times 3.260 + 0.3 \times 0.368 + 0.18 \times 0.308 + 0.16 \times 1.575 = 2.146 > 0,3 \text{ įmonei perspektyvos geros}$$

$$Z(2005) = 0.53 \times 3.112 + 0.3 \times 0.225 + 0.18 \times 0.367 + 0.16 \times 1.954 = 2.096 > 0,3 \text{ įmonei perspektyvos geros}$$

$$Z(2006) = 0.53 \times 3.640 + 0.3 \times 0.378 + 0.18 \times 0.366 + 0.16 \times 2.181 = 2.457 > 0,3 \text{ įmonei perspektyvos geros}$$

Pirmieji du Tafler (1974) modelio santykiniai rodikliai atlieka mokumo analizę. Likę du rodikliai padeda išsiaiškinti, kaip yra valdomos įmonės lėšos: tiek nuosavos, tiek skolintos. Jie atlieka turto panaudojimo efektyvumo (apyvartumo) analizę. Šiame modelyje trūksta pinigų srautų analizės. Neanalizuojami įmonės debitoriniai ir kreditoriniai įsiskolinimai, kurie turi nemažos įtakos įmonės mokumui.

Šaltinis: sukurta autorės pagal UAB “Fausta” finansines ataskaitas.

17 pav. Tafler modelio reikšmės 2004-2005 m.

Kaip matyti 17 paveiksle, Tafler (1974) modelio Z reikšmė analizuojamu laikotarpiu tarp 2.1 ir 2.5, o 2005 m. ji 0.05 punktais sumažėjo, tačiau 2006 m. ženkliai padidėjo, net 0.4 punktais. Pagal Tafler (1974) modelį UAB “Fausta” 2004 - 2006 m. perspektyvos geros.

2.2.3 G. Springate (1978) modelis

Atliksiu UAB “Fausta” kaip skolininkės patikimumo vertinimą pagal **G. Springate** (1978) modelį:

$$Z=1,03A + 3,07B + 0,66C + 1,05D \quad (18)$$

A= Apyvartinis kapitalas/Turtas;

C=Pelnas prieš mokesčius/

B=Pelnas iki apmokestinimo/Turtas;

Trumpalaikiai įsipareigojimai;

D=Nepaskirstytas pelnas/ Turtas.

Kai $Z < 0,862$, tai bankroto tikimybė tikėtina (Mackevičius, J., 2005, p. 438)

Apyvartinio kapitalo ir turto santykis rodo trumpalaikio mokumo riziką. Santykinai aukštesnis rodiklis parodo aukštesnį įmonės mokumo lygį. Atliktus skaičiavimus ir gavus neigiamus rezultatus, pagal Springate (1978) modelį trumpame laikotarpyje įmonė yra nemoki.

Pelno iki apmokestinimo ir turto santykis rodo turto panaudojimo efektyvumą. Apskaičiavus matyti, kad 2004 m. įmonės turtas naudojamas neefektyviai, nes įmonė dirbo nuostolingai, tačiau ir nuo 2005 m. pradėjus įmonei pelningai dirbti dar 0.9 dalys turto nepanaudojama įmonės pelnui uždirbti, o 2006 m. 0.7 dalys turto neišnaudojama pelnui uždirbti.

Pelnas prieš mokesčius ir trumpalaikių įsipareigojimų santykis rodo ar užtenka pelno prieš mokesčius trumpalaikiams įsipareigojimams padengti. 2004 m. įmonė baigė veiklą nuostolingai, o per 2005 – 2006 m. padėtis nepagerėjo, nes 2005 m. pelnas prieš mokesčius negali padengti 0.7 dalies trumpalaikių įsipareigojimų, o 2006 m. tik 0.3 dalį trumpalaikių įsipareigojimų.

Apyvartinis kapitalas/Turtas

$$A(2004) = (1346744 - 1830143) / 5946207 = -0.081$$

$$A(2005) = (714795 - 1989976) / 5425046 = -0.235$$

$$A(2006) = (1245381 - 2070257) / 5662579 = -0.146$$

Pelnas iki apmokestinimo/Turtas

$$B(2004) = (237444) / 5946207 = -0.040$$

$$B(2005) = 629248 / 5425046 = 0.116$$

$$B(2006) = 1540330 / 5662579 = 0.272$$

Pelnas prieš mokesčius/**Trumpalaikiai įsipareigojimai**

$$C(2004) = (237444) / 1830143 = -0.130$$

$$C(2005) = 629248 / 1989976 = 0.316$$

$$C(2006) = 1540330 / 2070257 = 0.744$$

Nepaskirstytas pelnas/ Turtas

$$D(2004) = 1732814 / 5946207 = 0.291$$

$$D(2005) = 1702702 / 5425046 = 0.314$$

$$D(2006) = 1815839 / 5662579 = 0.321$$

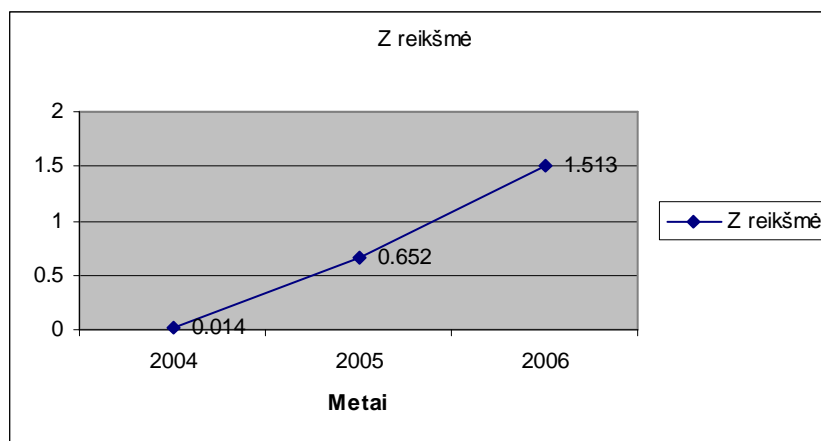
Nepaskirstyto pelno ir turto santykis rodo turto pelningumą (gražą). Pagal atliktus skaičiavimus 2004 m. nepanaudojama 0.7 dalys turto nepaskirstytam pelnui uždirbti, o per 2005 – 2006 m. taip pat nepanaudojama 0.7 dalys turto.

$$Z = 1,03A + 3,07B + 0,66C + 1,05D$$

$$Z(2004) = 1.03 \times (-0.081) + 3.07 \times (-0.040) + 0.66 \times (-0.130) + 1.05 \times 0.291 = 0.014 \quad Z < 0,862 \quad \text{bankroto tikimybė tikėtina}$$

$$Z(2005) = 1.03 \times (-0.235) + 3.07 \times (0.116) + 0.66 \times 0.316 + 1.05 \times 0.314 = 0.652 \quad Z < 0,862 \quad \text{bankroto tikimybė tikėtina}$$

$$Z(2006) = 1.03 \times (-0.146) + 3.07 \times (0.272) + 0.66 \times 0.744 + 1.05 \times 0.321 = 1.513 \quad Z > 0,862 \quad \text{negresia bankrotas}$$

Šaltinis: sukurta autorės pagal UAB “Fausta” finansines ataskaitas.

18 pav. G. Springate modelio reikšmės 2004-2006 m.

Kaip matyti paveiksle aukščiau, per 2004 – 2005 m. G. Springate modelio Z reikšmė neviršijo Z ribinės reikšmės 0.86, tai rodo tikėtiną bankroto tikimybę, tačiau 2005 m. situacija gerėja, nes modelio leistiną ribą Z reikšmė viršijo 0.7 karto, tai atspindi gerėjančią įmonės finansinę padėtį.

Pirmas šio modelio rodiklis atlieka mokumo (likvidumo) analizę, pagal kitus modelio rodiklius atliekama pelningumo analizė. Pasigendama šiame modelyje pinigų srautų analizės. Neatliekama įmonės kreditorių ir debitorių analizė.

2.2.4 Ohlson (1980) modelio pritaikymas

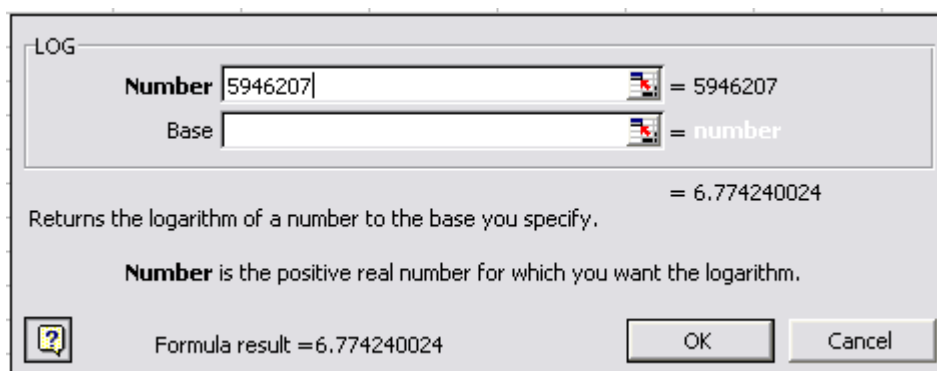
Ohlson modelio pritaikymas UAB “Fausta”:

$$O \text{ score} = 1 / (1 + e^{-NV}) \quad (19)$$

$$\text{Kur } NV = -1.32 - (.407 \times \text{SIZE}) + (6.03 \times \text{TLTA}) - (1.43 \times \text{WCTA}) + (.076 \times \text{CLCA}) - (1.72 \times \text{OENEG}) - (2.37 \times \text{NITA})$$

$$-(1.83 \times \text{FOTL}) + (.285 \times \text{INTWO}) - (.521 \times \text{CHIN})$$

2004 m. turto logaritmavimas:

Šaltinis: sukurta autorės panaudojant excel programą ir UAB "Fausta" finansinius duomenis.

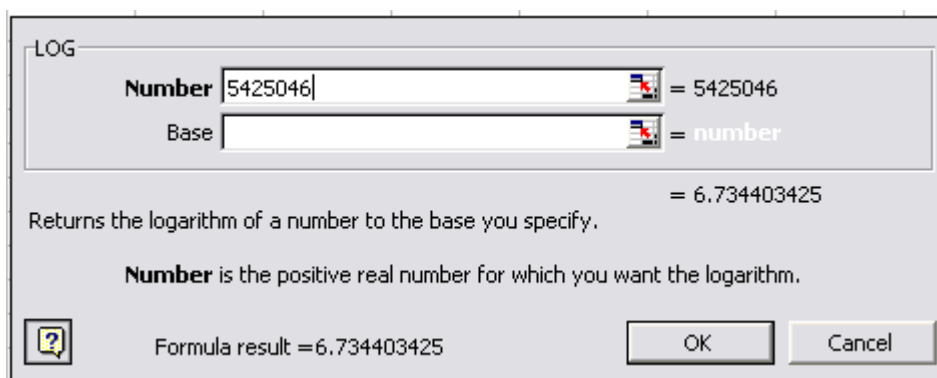
19 pav. Turto logaritmavimas 2004 m.

SIZE= Log (visas turtas)		NITA= Grynasis pelnas (nuostoliai) /visas turtas	
2004= Log (5946207)=	6.774	2004= (-237444)/5946207=	-0.040
2005= Log (5425046)=	6.734	2005= 606851/5425046=	0.112
2006= Log (5662579)=	6.753	2006= 1347218/5662579=	0.238
TLTA= Visi įsipareigojimai/visas turtas		FOTL= Pinigų srautai iš pagrindinės veiklos/visi įsipareigojimai	
2004= 3663393/5946207=	0.616	2004= 1107174/3663393=	0.302
2005= 3172344/5425046=	0.585	2005= 2061033/3172344=	0.650
2006= 3296740/5662579=	0.582	2006= 3628904/3296740=	1.101
WCTA= Apyvartinis kapitalas/visas turtas		INTWO=	
2004= (1346744-1830143)/5946207=	-0.081	2004= 237444 (grynas nuostolis), tai INTWO=1	
2005= (714795-1989976)/5425046=	-0.235	2005= 606851 (grynas pelnas), tai INTWO=0	
2006= (1245381-2070257)/5662579=	-0.146	2006= 1347218 (grynas pelnas), tai INTWO=0	
CLCA= Trumpalaikiai įsipareigojimai/Trumpalaikis turtas		CHIN= (Grynosios pajamos einamaisiais metais/grynosios pajamos praėjusiais metais)/(Absoliutinė vertė grynujų pajamų einamaisiais metais + absoliutinė vertė grynujų pajamų praėjusiais metais)	
2004= 1830143/1346744=	1.359	2004= (9363502-7342573)/(9363502+7342573)=	0.121
2005= 1989976/714795=	2.784	2005= (10599900-9363502)/(10599900+9363502)=	0.062
2006= 2070257/1245381=	1.662	2006= (12349609-10599900)/(12349609+10599900)=	0.076
OENEG= Jei visi įsipareigojimai > arba < visas turtas			
2004= 3663393<5946207	tai OENEG =0		
2005= 3172344<5425046	tai OENEG =0		
2006= 3296740<5662579	tai OENEG =0		

Pirmame modelio elemente logaritmuojamas turtas norint eliminuoti bendrojo vidaus produkto defliaciją. Visų įsipareigojimų ir viso turto santykis dar vadinamas įsiskolinimo koeficientu, parodo kokia įmonės turto dalis įsigyta už skolintas lėšas. Kuo šio rodiklio reikšmė mažesnė, tuo įmonės finansinė padėtis geresnė. Priimtina šio rodiklio reikšmė yra 2. Pagal skaičiavimus įsiskolinimo koeficientas kasmet mažėja: per 2004 m. šio rodiklio reikšmė sumažėjo 0,03 punktais, o per 2004 m. sumažėjo 0,003 punktais. Pagal įsiskolinimo koeficiento reikšmes galima teigti, kad apie pusę įmonės turto neišnaudojama veiklos efektyvumui gerinti. Pagal apyvartinio kapitalo ir turto santykį matyti, kad įmonė negali vykdyti savo trumpalaikių įsipareigojimų, nes trumpalaikiai įsipareigojimai žymiai viršija trumpalaikį turtą, tačiau viso įmonės

turto užtektų nuolatiniams poreikiams padengti, nesinaudojant bankų paslaugomis. Gryno pelno ir turto santykis dar vadinamas turto pelningumo rodikliu, rodo įmonės išteklių panaudojimo rezultatyvumą arba kokia viso turto dalis susigražinama turto pavidalu. Aukštesnė rodiklio reikšmė parodo efektyvesnį turto panaudojimą. Pinigų srautų iš pagrindinės veiklos ir išipareigojimų santykis parodo, kiek pinigų srautų iš pagrindinės veiklos pakanka įmonės išipareigojimams padengti. Pagal skaičiavimus 2004 – 2005 m. pinigų srautų iš pagrindinės veiklos nepakanka išipareigojimams padengti, tačiau 2006 m. situacija pagerėja, nes pinigų srautų iš pagrindinės veiklos pakanka įmonės išipareigojimams padengti ir net viršija 0.1 punktu, tai rodo gerėjančią įmonės mokumo padėtį.

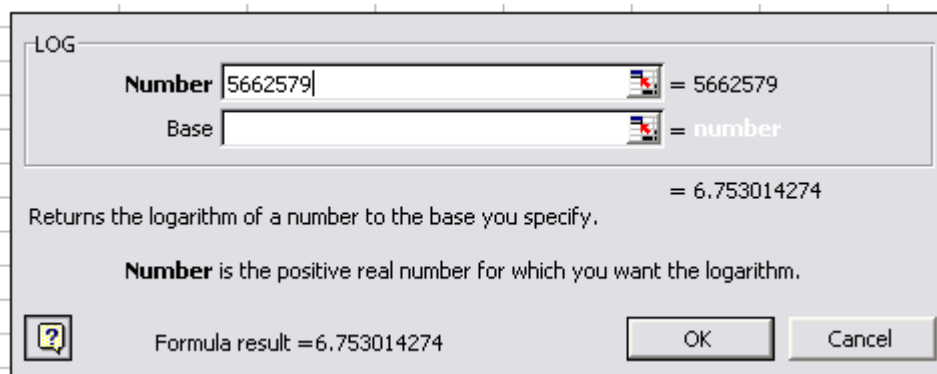
2005 m. turto logaritmvimas:

Šaltinis: sukurta autorės panaudojant excel programą ir UAB “Fausta” finansinius duomenis.

20 pav. Turto logaritmvimas 2005 m.

2006 m. turto logaritmvimas:

Šaltinis: sukurta autorės panaudojant excel programą ir UAB “Fausta” finansinius duomenis.

21 pav. Turto logaritmvimas 2006 m.

$$NV(2004) = (-1,32) - (0,407 * 6,774) + (6,03 * 0,616) + (1,43 * (-0,081)) + (0,076 * 1,359) - (1,72 * 0) - (2,37 * (-0,04)) - (1,83 * 0,302) + (0,285 * 1) - (0,521 * 0,121) = -0,611$$

$$NV(2005) = (-1,32) - (0,407 * 6,734) + (6,03 * 0,585) + (1,43 * (-0,235)) + (0,076 * 2,784) - (1,72 * 0) - (2,37 * (0,112)) - (1,83 * 0,65) + (0,285 * 0) - (0,521 * 0,062) = -2,145$$

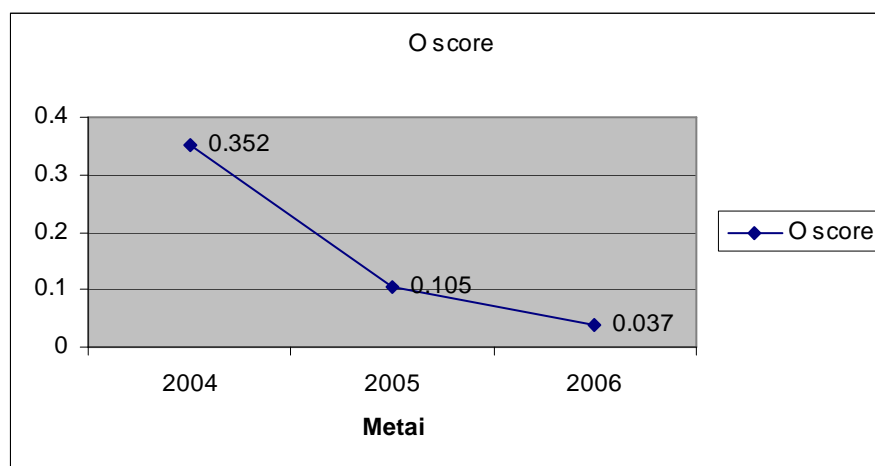
$$NV(2006) = (-1,32) - (0,407 * 6,753) + (6,03 * 0,582) + (1,43 * (-0,146)) + (0,076 * 1,662) - (1,72 * 0) - (2,37 * (0,238)) - (1,83 * 1,101) + (0,285 * 0) - (0,521 * 0,076) = -3,260$$

Analizuojamu laikotarpiu UAB “Fausta” bankroto tikimybė (NV) mažėja nuo -0,611 iki -3,260, tai rodo įmonės gerėjančią finansinę padėtį.

$$O \text{ score (2004)} = 1 / (1 + 1,842) = 0,352$$

$$O \text{ score (2005)} = 1 / (1 + 8,541) = 0,105$$

$$O \text{ score (2006)} = 1 / (1 + 26,049) = 0,037$$

Šaltinis: sukurta autorės pagal UAB “Fausta” finansines ataskaitas.

22 pav. Ohlson modelio reikšmės 2004-2006 m.

Pagal skaičiavimus, galima teigti, kad pagal Ohlson modelį UAB “Fausta” bankrotas negresia, atvirkščiai bankroto tikimybė tolsta, nes tolstama nuo 1 reikšmės: nuo 0.352 iki 0.037 analizuojamu laikotarpiu.

Modelyje atliekama mokumo (TLTA, FOTL), likvidumo (WCTA, CLCA), pelningumo (OENEG), pinigų srautų analizė, tačiau pasigendama turto apyvartumo analizės.

2.2.5 J. Fulmer (1984) įmonių bankroto prognozavimo modelis

J. Fulmer (1984) įmonių bankroto prognozavimo modelis:

$$H = 5,528V_1 + 0,212V_2 + 0,073V_3 + 1,270V_4 - 0,120V_5 + 2,335V_6 + 0,575V_7 + 1,083V_8 + 0,894V_9 - 6,075 \quad (20)$$

V_1 = nepaskirstytas ankstesnių metų pelnas/visas turtas;

V_2 = pardavimai/visas turtas;

V_3 = pelnas iki mokesčių/visas turtas;

V_4 = pinigų srautas/įsipareigojimai;

V_5 = įsipareigojimai /visas turtas;

V_6 = trumpalaikiai įsipareigojimai/visas turtas;

V_7 = log (materialus turtas);

V_8 = apyvartinis kapitalas/

įsipareigojimai;

V_9 = log (pelnas iki palūkanų ir mokesčių).

Kai $H < 0$, tai bankroto tikimybė didelė (Nemokumo samprata ir jo teisinio reglamentavimo analizė, 2006, p.12).

Trys pirmieji modelio rodikliai parodo įmonės turto pelningumą. Pardavimų ir viso turto santykis nustato, kad įmonės turtas naudojamas efektyviai. Pinigų srautų ir įsipareigojimų santykis

atspindi, kad nepakanka įmonės pinigų srautų esamiems išsipareigojimams padengti. Išiskolinimo koeficientas paaiškina kokia įmonės turto dalis yra skolintojų. Šio rodiklio reikšmė mažėja analizuojamu laikotarpiu nuo 0,616 iki 0,582, tai rodo įmonės finansinė padėties gerėjimą.

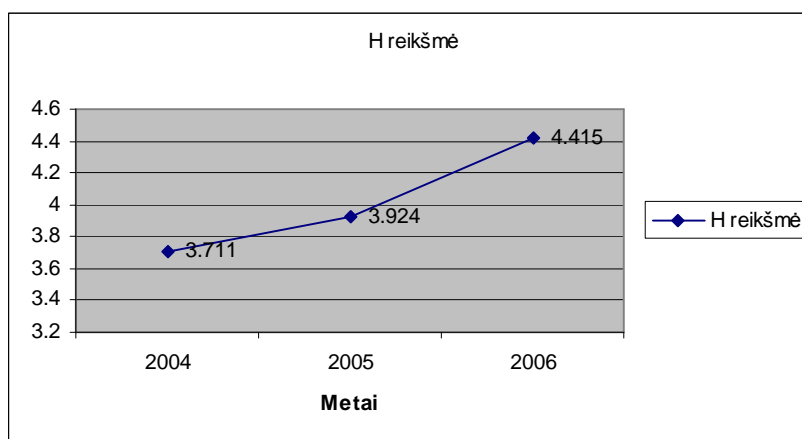
Nepaskirstyti ankstesnių metų pelnas/visas turtas	Trumpalaikiai išsipareigojimai/visas turtas
V1(2004)= 1970258/5946207= 0.331	V6(2004)= 1830143/5946207= 0.308
V1(2005)= 1095851/5425046= 0.202	V6(2005)= 1989976/5425046= 0.367
V1(2006)= 468621/5662579= 0.083	V6(2006)= 2070257/5662579= 0.366
Pardavimai/visas turtas	Log (materialus turtas)
V2(2004)= 9363502/5946207= 1.575	V7(2004)= 6.590
V2(2005)= 10599900/5425046= 1.954	V7(2005)= 6.583
V2(2006)= 12349609/5662579= 2.181	V7(2006)= 6.611
Pelnas iki mokesčių/visas turtas	Apyvartinis kapitalas/visi išsipareigojimai
V3(2004)= (-237444)/5946207= -0.040	V8(2004)= (1346744-1830143)/3663393= -0.132
V3(2005)= 629248/5425046= 0.116	V8(2005)= (714795-1989976)/3172344= -0.402
V3(2006)= 1540330/5662579= 0.272	V8(2006)= (1245381-2070257)/3296740= -0.250
P pinigų srautas/visi išsipareigojimai	Log (pelnas iki palūkanų ir mokesčių)
V4(2004)= 77576/3663393= 0.021	V9(2004)= 5.3755612
V4(2005)= 129847/3172344= 0.041	V9(2005)= 5.7988218
V4(2006)= 201330/3296740= 0.061	V9(2006)= 6.1876138
Visi išsipareigojimai/visas turtas	
V5(2004)= 3663393/5946207= 0.616	
V5(2005)= 3172344/5425046= 0.585	
V5(2006)= 3296740/5662579= 0.582	

Trumpalaikių išsipareigojimų ir turto santykis parodo, kokią turto dalį sudaro trumpalaikiai išsipareigojimai. Pagal skaičiavimus trumpalaikiai išsipareigojimai sudaro tik trečdalį įmonės turto. Šiame modelyje taip pat matyti, kad įmonei neužtenka trumpalaikio turto trumpalaikiams išsipareigojimams padengti.

$$H(2004)=0,331+0,212 \times 1,575+0,073 \times (0,04)+1,27 \times 0,021+0,12 \times 0,616+2,335 \times 0,308+0,575 \times 6,59+1,083 \times (-0,132)+0,894 \times (5,376)-6,075=3,711$$

$$H(2005)=0,202+0,212 \times 1,954+0,073 \times 0,116+1,27 \times 0,041+0,12 \times 0,585+2,335 \times 0,367+0,575 \times 6,583+1,083 \times (-0,402)+0,894 \times (5,8)-6,075=3,924$$

$$H(2006)=0,083+0,212 \times 2,181+0,073 \times 0,272+1,27 \times 0,061+0,12 \times 0,582+2,335 \times 0,366+0,575 \times 6,611+1,083 \times (-0,25)+0,894 \times (6,188)-6,075=4,415$$

Šaltinis: sukurta autorės pagal UAB "Fausta" finansines ataskaitas.

23 pav. Fulmer modelio reikšmės 2004-2006 m.

Kaip matyti 23 paveiksle, pagal Fulmer (1984) modelį įmonės finansinė padėtis gerėja ir bankroto tikimybė negresia. Per 2005 m. Fulmer H reikšmė padidėjo 0,21 punktu, o per 2006 m. padidėjo 0,49 punktais.

Zmijewski (1984) modelis naudojamas įmonėms, kurių vertybiniai popieriai kotiruojami vertybinių popierių biržose, todėl šio modelio nenaudojau vertindama UAB “Fausta”.

2.2.6 R. Lis (1999) modelis

R. Lis (1999) kreditingumo vertinimo modelis išreiškiamas formule:

$$Z=0,063K_1 + 0,092K_2 + 0,057K_3 + 0,001K_4 \quad (21)$$

K_1 = Apyvartinis kapitalas/Turtas;

K_2 =Pelnas iš pardavimų/Turtas;

K_3 = Nepaskirstytasis pelnas/Turtas;

K_4 =Nuosavas kapitalas/Skolintas kapitalas.

K_1 = Apyvartinis kapitalas/Turtas

$K_1(2004)= (1346744-1830143)/5946207= -0.081$

$K_1(2005)= (714795-1989976)/5425046= -0.235$

$K_1(2006)= (1245381-2070257)/5662579= -0.146$

K_2 =Pelnas iš pardavimų/Turtas

$K_2(2004)= 9363502/5946207= 1.575$

$K_2(2005)= 10599900/5425046= 1.954$

$K_2(2006)= 12349609/5662579= 2.181$

K_3 = Nepaskirstytasis pelnas/Turtas

$K_3(2004)= 1732814/5946207= 0.291$

$K_3(2005)= 1702702/5425046= 0.314$

$K_3(2006)= 1815839/5662579= 0.321$

K_4 =Nuosavas kapitalas/Skolintas kapitalas

$K_4(2004)= 2282814/3663393= 0.623$

$K_4(2005)= 2252702/3172344= 0.710$

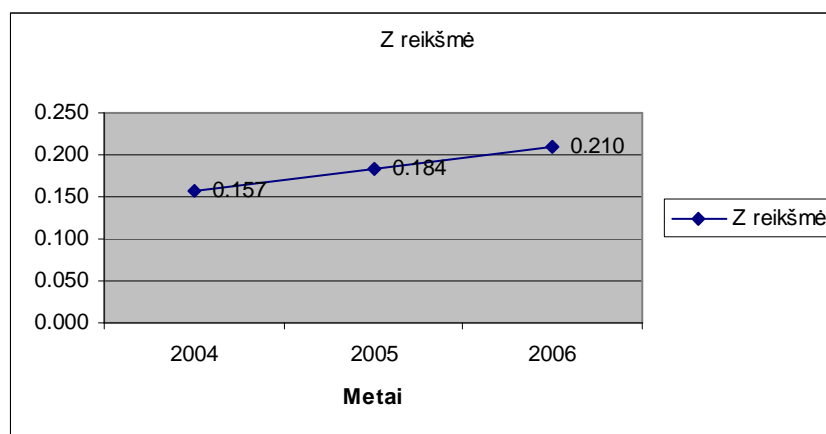
$K_4(2006)= 2365839/3296740= 0.718$

Šio modelio ribinė riba, kai $Z=0,037$ (Mackevičius, J., 2005, p. 438).

$$Z(2004)=0,063x(-0,081)+ 0,092x1,575+ 0,057x0,291+ 0,001x0,623$$

$$Z(2005)=0,063x(-0,235)+ 0,092x1,954+ 0,057x0,314+ 0,001x0,71$$

$$Z(2006)=0,063x(-0,146)+ 0,092x2,181+ 0,057x0,321+ 0,001x0,718$$

Šaltinis: sukurta autorės pagal UAB “Fausta” finansines ataskaitas.

24 pav. Lis modelio reikšmės 2004-2006 m.

Pelnui iš pardavimų uždirbti įmonės turtas naudojamas efektyviai, tai rodo pelno iš pardavimų ir turto santykis. Įvertinus skolinto ir nuosavo kapitalo santykį, galima teigti, kad per 2004 - 2006 m. skolinto kapitalo mažėja nuo 3,7 mln iki 3,3 mln Lt. Pagal 24 pav. Lis Z reikšmės

viršija ribinį skaičių $Z=0,037$, tai rodo gerėjančią įmonės padėtį. R. Lis (1999) modelyje atliekama turto pelningumo, mokumo analizė, pasigendama turto apyvartumo, pinigų srautų, įmonės debitorių ir kreditorių analizės.

2.2.7 Shumway (2001) bankroto tikimybės modelis

Shumway (2001) taiko logistinę regresiją modeliuojant finansines nesėkmes pagal būsimo bankroto tikimybę (Smith, 2003, p. 88; Noronha, G.; Singal, V., 2004, p. 4.):

$$LN = -7.811 + (4.068)X_1 - (6.307)X_2 - (0.158)X_3 - (0.307)X_4 \quad (22)$$

X_1 = visas turtas/visi įsipareigojimai

X_2 = grynosios pajamos/visas turtas

X_3 = einamasis turtas/einamieji įsipareigojimai

X_4 = logaritavimo lygis

$$LN(2004) = -7,811 + (4,068) \times 1,623 - (6,307) \times (-0,04) - (0,158) \times (0,736) - (0,307) \times (-1,18091) = -0,710$$

$$LN(2005) = -7,811 + (4,068) \times 1,71 - (6,307) \times (0,112) - (0,158) \times (0,359) - (0,307) \times (-1,18091) = -1,255$$

$$LN(2006) = -7,811 + (1,718) \times 1,71 - (6,307) \times 0,238 - (0,158) \times 0,602 - (0,307) \times (-1,18091) = -6,107$$

Visas turtas/visi įsipareigojimai

$$X1(2004) = 5946207/3663393 = 1.623$$

$$X1(2005) = 5425046/3172344 = 1.710$$

$$X1(2006) = 5662579/3296740 = 1.718$$

Grynas pelnas/visas turtas

$$X2(2004) = (-237444)/5946207 = -0.040$$

$$X2(2005) = 606851/5425046 = 0.112$$

$$X2(2006) = 1347218/5662579 = 0.238$$

Einamasis turtas/

einamieji įsipareigojimai

$$X3(2004) = 1346744/1830143 = 0.736$$

$$X3(2005) = 714795/1989976 = 0.359$$

$$X3(2006) = 1245381/2070257 = 0.602$$

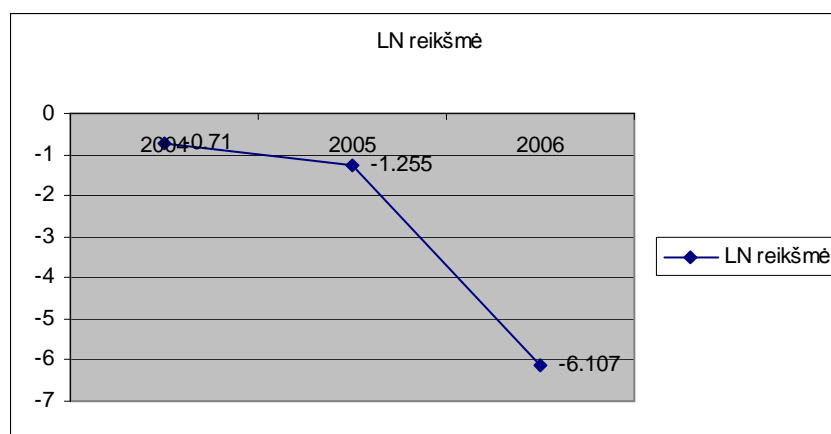
Logaritavimo lygis

$$X4(2004) = -1.180975$$

$$X4(2005) = -1.180975$$

$$X4(2006) = -1.180975$$

Šio modelio mažesnė reikšmė rodo didesnę įmonės mokėjimo pajėgumą ir pelningumą.

Šaltinis: sukurta autorės pagal UAB "Fausta" finansines ataskaitas.

25 pav. Shumway modelio reikšmės 2004-2006 m.

Analizuojamu laikotarpiu modelio reikšmė LN žymiai sumažėjo, ir tai rodo didesnę įmonės mokėjimo pajėgumą ir pelningumą. Įmonės viso turto beveik dvigubai pakanka visiems įmonės įsipareigojimams padengti. Turto pelningumo rodiklis rodo, kad įmonės turtas mažai uždirba pelno,

tačiau jis po truputį didėja. Trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų santykis paaiškina, kad įmonės trumpalaikio turto nepakanka trumpalaikiams įsipareigojimams padengti.

Shumway modelis atlieka mokumo, pelningumo analizę, pasigendama pinigų srautų analizės.

Grigaravičius S. pateikė akcinių bendrovių nemokumo vertinimo modelį, todėl UAB „Faustos“ kaip skolininkės patikimumo nevertinsime.

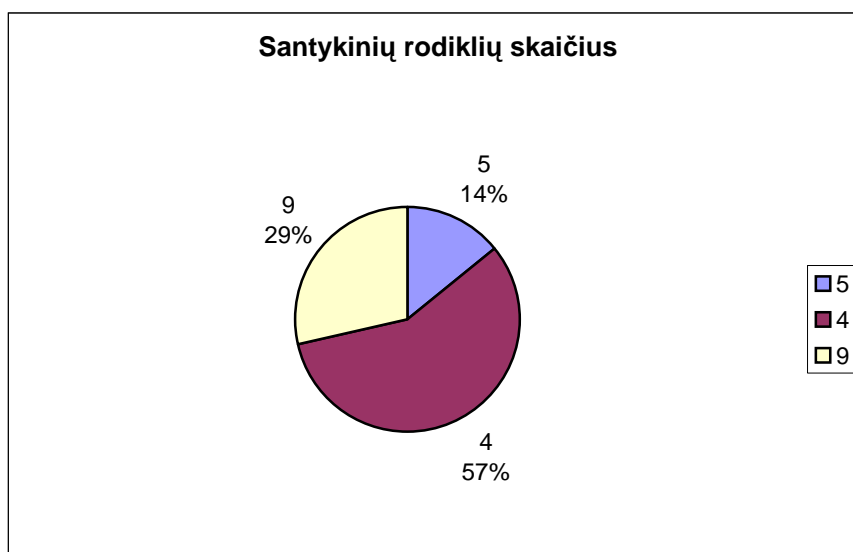
APIBENDRINIMAS. Atlikus skaičiavimus pagal kokybinius modelius: 6C ir SAPACTRPS ir kiekybinius modelius: Tafler (1974), Springate (1978), Lis (1999), Shumway (2001), Altman Z modelis (1968), Ohlson (1980), Fulmer (1984) galima teigti, kad UAB „Fausta“ galima suteikti paskolą. Dėl UAB „Faustos“ įmonės rūšies nebuvo galima pritaikyti Zmijewski (1984) ir Grigaravičius S. (2003) modelių. Panaudotuose modeliuose, išskyrus Ohlson ir Fulmer, pasigendama pinigų srautų, įmonės kreditorių ir debitorių analizės.

3. SKOLININKO PATIKIMUMO VERTINIMO TOBULINIMAS

Pasirinkti kokybiniai kreditingumo vertinimo modeliai buvo panaudoti visi UAB "Fausta" kaip skolininkės patikimumo įvertinime. Dviejų kiekybinių modelių, nagrinėtų teorinėje dalyje, nepavyko panaudoti dėl UAB "Fausta" įmonės rūšies (uždarnosios akcinės bendrovės), tai yra Zmijewski (1984), Grigaravičiaus (2003) modelių.

3.1 Pritaikytų modelių ypatumai

Kaip matyti 25 paveiksle žemiau, pritaikytuose kiekybiniuose modeliuose daugiausia yra po 4 santykinis rodiklius, o mažiausia po 5 santykinis rodiklius.

Šaltinis: sukurta autorės.

26 pav. Modelių elementų skaičius

Atlikus analizę paaiškėjo, kad kuo daugiau modelyje elementų, tuo gilesnė skolininko patikimumo analizė atliekama, pavyzdžiui, Ohlson's (1980), J. Fulmer (1984) modeliai. Pastarieji jie sudaryti iš 9 finansinių rodiklių ir juose atliekama įvairi finansinė analizė: mokumo, likvidumo, pelningumo, pinigų srautų. Ohlson's (1980) modelyje naudojami turto logaritmvimas, įsipareigojimų ir turto, apyvartinio kapitalo ir turto, trumpalaikių įsipareigojimų ir turto, grynojo pelno ir turto, pinigų srautų iš pagrindinės veiklos ir įsipareigojimų santykiai. J. Fulmer (1984) modelyje naudojami: nepaskirstyto ankstesnių metų pelno ir turto, pardavimų ir turto, pelno prieš mokesčius ir turto, pinigų srautų ir įsipareigojimų, įsipareigojimų ir turto, trumpalaikių įsipareigojimų ir turto santykiai, materialaus turto logaritmvimas, apyvartinio kapitalo ir įsipareigojimų santykis, pelno prieš palūkanas ir mokesčius logaritmvimas.

Modelių santykinų rodiklių palyginimas ir įvairovė

ANALIZĖ	Santykiniai rodikliai	ALT-MAN	TAF-LER	SPRINGATE	OHLSON	FULMER	LIS	SHUMWAY
Apyvartumo	Apyvartinis kapitalas/Turtas	+		+	+		+	
Rinkos analizė	Paprastųjų akcijų rinkos vertė/įsiskolinimų balansinė vertė	+						
Finansų struktūros	Trumpalaikiai įsipareigojimai/Turtas		+			+		
	Nuosavas kapitalas/Skolintas kapitalas						+	
	Įsipareigojimai/Turtas				+	+		+
Turto apyvartumas	Pardavimai/Turtas	+	+			+	+	
Pelningumo	Grynas pelnas /Pinigų srautai iš pagrindinės veiklos				+			
Turto pelningumo	Nepaskirstytas pelnas/Turtas	+		+		+	+	
	Pelnas iki apmokestinimo/Turtas	+		+		+		
	Grynas pelnas /Turtas				+			+
Mokumo (likvidumo)	Pelnas iš pardavimų/Trumpalaikiai įsipareigojimai		+					
	Trumpalaikis turtas/Įsipareigojimai		+					
	Pelnas prieš mokesčius/Trumpalaikiai įsipareigojimai			+				
	Trumpalaikiai įsipareigojimai/Trumpalaikis turtas				+			+
	Pinigų srautas/įsipareigojimai					+		
	Apyvartinis kapitalas/įsipareigojimai					+		

Šaltinis: sukurta autorės.

Kaip matyti 8 lentelėje pritaikytuose skolininko vertinimo modeliuose dažniausiai naudojama apyvartumo, pelningumo analizė, mažiau atliekama rinkos, finansų struktūros ir mokumo analizė.

Taikant šiuos modelius tenka pasikliauti indukciniu metodu – iš dalies spręsti apie visumą.

Ohlson, Fulmer, Shumway modeliuose be santykinų rodiklių naudoja logaritmavimą, kuris eliminuoja bendrojo vidaus produkto defliaciją. Ohlson, Fulmer į skolininko patikimumo analizę įtraukia ir pinigų srautų analizę, kurie leidžia įvertinti ar įmonė sugebės įvykdyti savo įsipareigojimus gaunamais pinigais.

Santykinių rodiklių naudojimo dažnumas

Santykiniai rodikliai	Kartai, vnt	Kartai, %
Pardavimai/Turtas	4	12,9
Nepaskirstytas pelnas/Turtas	4	12,9
Apyvartumas	4	12,9
Pelnas iki apmokestinimo/Turtas	3	9,7
Įsipareigojimai/Turtas	3	9,7
Trumpalaikiai įsipareigojimai/Turtas	2	6,5
Grynas pelnas /Turtas	2	6,5
Trumpalaikiai įsipareigojimai/Trumpalaikis turtas	1	3,2
Rinkos analizė	1	3,2
Nuosavas kapitalas/Skolintas kapitalas	1	3,2
Grynas pelnas/Pinigų srautai iš pagrindinės veiklos	1	3,2
Pelnas iš pardavimų/Trumpalaikiai įsipareigojimai	1	3,2
Trumpalaikis turtas/Įsipareigojimai	1	3,2
Pelnas prieš mokesčius/Trumpalaikiai įsipareigojimai	1	3,2
Pinigų srautas/Įsipareigojimai	1	3,2
Apyvartinis kapitalas/ Įsipareigojimai	1	3,2

Šaltinis: sukurta autorės.

Dažniausiai pritaikytuose modeliuose naudojamas pardavimų ir turto, nepaskirstyto pelno ir turto, apyvartumo santykiniai rodikliai, o mažiausiai naudojami pinigų srautų ir įsipareigojimų, apyvartinio kapitalo ir įsipareigojimų santykiniai rodikliai.

Beveik visuose naudojamuose modeliuose didžiausias svoris suteikiamas turto pelningumo rodikliui, tik Ohlson, Fulmer didžiausius svorius suteikia finansų struktūros rodikliui (įsipareigojimų ir turto santykiui). Beveik visuose naudotuose modeliuose mažiausias svoris priskirtas mokumo (likvidumo) rodikliams, tik Altman modelyje mažiausias svoris priskirtas rinkos vertės rodikliui, Lis modelyje kapitalo struktūros rodikliui.

Finansinių rodiklių įtraukimo metodai modeliuose

Metodai	ALTMAN	TAFLER	SPRINGATE	OHLSON	FULMER	LIS	SHUMWAY
Tiesinė diskriminantinė analizė	+	+	+		+	+	+
Logit				+			
Probit				+			

Kaip matyti 10 lentelėje, pritaikytuose modeliuose daugiausia naudojama tiesinė diskriminantinė analizė dėl jos lengvo pritaikomumo, mažiausiai naudojami logit, probit metodai reikalaujantys specialių matematinių žinių.

Lengviausia naudoti Tafler, Lis, Springate dėl lengvo duomenų prieinamumo ir mažo elementų skaičiaus.

Sunkiausia naudoti Ohlson metodą, dėl elementų gausos ir naudojamų dviejų finansinių rodiklių įtraukimo metodų: logit ir probit.

3.2 Vertinimo modelių privalumai ir trūkumai

Atlikus mokslinės literatūros analizę ir praktiškai įvertinus įmonę (6C, SAPACTRPS, Tafler (1974), Springate (1978), Lis (1999), Shumway (2001), Altman Z (1968), Ohlson (1980), Fulmer (1984) modeliais), paaiškėjo tokie jų privalumai ir trūkumai:

11 lentelė

Kokybinių ir vertinimo balais modelių privalumai ir trūkumai

MODELIAI	PRIVALUMAI	TRŪKUMAI
1. KOKYBINIAI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Paprasti. 2. Įvertina pelningumą, likvidumą, saugumą. 3. Įvertina patirtį, sugebėjimus, įvairias sąlygas. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Trūksta konkretumo. 2. Remiamasi žmogiškuoju faktoriumi. 3. Trūksta kiekybinių skaičiavimų.
2. VERTINIMO BALAIS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tikslūs, apibrėžti. 2. Įvertina daug finansinių rodiklių. 3. Įtraukiami ekonominiai rodikliai. 4. Rezultatai tiksliau signalizuoja kontrolės tikslais. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duomenų stygius. 2. Per maža duomenų imtis. 3. Keičiasi audituotų ataskaitų duomenys. 4. Trūksta kokybinio vertinimo. 5. Svorijų sistema kompensuoja apskaičiuotą mažesnę reikšmę.

Šaltinis: sukurta autorės.

Vertinant skolininko patikimumą paaiškėjo tokie jų kiekvieno privalumai ir trūkumai, kurie pateikiami sekančioje lentelėje:

12 lentelė

Panaudotų modelių privalumai ir trūkumai

MODELIS	PRIVALUMAI	TRŪKUMAI
Altman modelis, įmonių, kurių akcijos nekotiruojamos vertybinių popierių biržoje ("A" modelis) (1968)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lengva naudoti. 2. Įtraukia pelningumo analizę. 3. Atliekama įmonės paprastųjų akcijų rinkos vertės analizė. 4. Bankroto tikimybės tikslumas: vieniems metams 95%, per dvejus metus 70%. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reikalauja daug finansinių duomenų. 2. Neįvertinama suteikiamų paslaugų kokybė. 3. Neįvertinama finansinių ataskaitų sudarymo kokybė. 4. Modeliui reikalingų duomenų trūkumas.
Tafler (1974)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Paprasta naudoti, trumpas. 2. Įtraukta turto panaudojimo efektyvumo, mokumo analizė. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reikalauja tikslių finansinių duomenų apie pardavimus ir gaunamo pelno iš jų.
Springate (1978)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Paprasta naudoti, trumpas. 2. Įtraukta mokumo (likvidumo), pelningumo analizė. 3. Netiesinė priklausomybė 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kritinė riba ganėtinai aukšta. 2. Neįvertinamas finansinių ataskaitų patikimumas.
Lis (1999)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Paprastas, trumpas, lengva naudoti. 2. Įtraukiama turto pelningumo, mokumo analizė. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reikalauja tikslių finansinių duomenų apie pardavimus ir gaunamo pelno iš jų. 2. Neįvertinamas buhalterinės apskaitos tvarkymas.
Shumway (2001)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Įtraukiama pelningumo, mokumo analizė. 2. Netiesinė priklausomybė. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Neįvertinamos realizavimo galimybės. 2. Neįvertinamos suteikiamų paslaugų konkurencingumas. 3. Reikalauja tikslių finansinių duomenų. 4. Logaritmavimas reikalauja specialių matematinių žinių.

Ohlson (1980)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Atliekama gilesnė analizė: mokumo, likvidumo, pelningumo, pinigų srautų. 2. Panaudojami 2 finansinių rodiklių įtraukimo metodai: probit, logit. 3. Eliminuojama BVP defliacija. 4. Netiesinė priklausomybė. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ilgas. 2. Sudėtingas apskaičiavimas, reikalaujantis specialių matematinių žinių. 3. Neatliekama turto apyvartumo analizė.
Fulmer (1984)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Atliekama turto pelningumo, pinigų srautų analizė. 2. Netiesinė priklausomybė. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ilgas. 2. Sudėtingas apskaičiavimas, reikalaujantis specialių matematinių žinių. 3. Neatliekama turto apyvartumo analizė.

Šaltinis: sukurta autorės.

Atlikus empirinį tyrimą skolininko patikimumo vertinime rekomenduojama taikyti kokybinių ir kiekybinių modelių derinį, kurie kartu tinkamiau vertina skolininko patikimumą, atskleidžia įvairesnius skolininko patikimumo vertinimo aspektus, nei juos naudojant skyrium.

Atlikus UAB “Fausta” kaip skolininkės patikimumo vertinimą, rekomenduočiau taikyti kokybinį modelį C6, nes jis atspindi verslo plano elementus, leidžia įvertinti verslo efektyvumą, valdymo kokybę, atlieka finansinių rodiklių analizę. Tinkamiausi kiekybiniai skolininko patikimumo vertinimo modeliai paaiškėjo Ohlson (1980) ir Altman (1968) dėl įvairios finansinės padėties analizės, rinkos vertės analizės, gaunamų rezultatų tikslumo, įvairių finansinių rodiklių apdorojimo metodų naudojimo. Prie šių modelių derinio rekomenduojama įtraukti prekių, paslaugų kokybės ir konkurencingumo kokybinį vertinimą, nustatyti buhalterinės apskaitos tvarkymo kokybę, atlikti skolininko tiekėjų ir pirkėjų mokumo analizę.

3.3 Skolininko patikimumo vertinimo tobulinimo kryptys

Atlikus mokslinės literatūros analizę ir UAB „Fausta“ kaip skolininkės patikimumo vertinimą, paaiškėjo sekančios skolininko patikimumo vertinimo tobulinimo kryptys:

1. Vertintojams patariama naudoti įvairių skolininko patikimumo vertinimo modelių derinius, kurie tinkamiau vertina skolininko patikimumą, nei kuris nors vienas modelis. Naudojant vien kokybinius modelius, neatskleidžiama skolininko finansinė padėtis. Taikant vien kiekybinius modelius, skolininko finansinės ataskaitos nesuteikia informacijos apie įmonės veiklos patirtį, vadovo įgūdžius ir sugebėjimus, verslo sąlygas prašomos paskolos metu, turto kokybę, paskolos tikslą, nenumatytus atvejus. Naudojant kelis kokybinius modelius, kurie vienas kitą papildo savo charakteristikomis, pavyzdžiui, 6C ir SAPACTRPS modelius, taip pat taikant kelis kiekybinius modelius, kurie papildo vienas kitą finansiniais rodikliais, pavyzdžiui, Altman ir Ohlson modeliai, galima tinkamiau įvertinti skolininko patikimumą, be to, reikia testuoti modelių vertinimo rezultatus lyginant su faktiniais.
2. Rekomenduojama detaliai išstudijuoti modelio pritaikymo savybes, atkreipti dėmesį į skolininko kaip įmonės rūšį: ar įmonės akcijos kotiruojamos vertybinių popierių rinkoje ar firma yra uždaroji akcinė bendrovė, ar paskolos prašo individuali įmonė, ar bendrovė teikianti tik paslaugas, nes tai įtakoja modelio pasirinkimą.
3. Skolininko patikimumo vertinimo analitikams naudinga tikrinti finansines ataskaitas, kurių duomenys naudojami skolininko patikimumo vertinimo modeliuose, išsiaiškinti atliekamų buhalterinių paslaugų kokybę, susisiekti su Registrų centru, Valstybine mokesčių inspekcija dėl skolininko patikimumo duomenų užtikrinimo;
4. Siūloma išvengti šališkos modelių rezultatų interpretacijos – kelti vertintojų profesinę kvalifikaciją, išsiaiškinti ar nėra susijusių ryšių tar vertintojo ir skolininko.

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

1. Skolininko patikimumo vertinimas – tai procesas, kuriame įvertinama kiek ūkio subjektas, kuriam bankas turi kiekybiškai įvertinamų piniginių reikalavimų yra patikimas ir kiek galima būti garantuotu jo įsipareigojimų įvykdymu.
2. Išnagrinėjus skolininko patikimumo vertinimo modelius paaiškėjo, kad nėra universalus modelio, norint tinkamai vertinti skolininko patikimumą. Naudojant vien kokybinius modelius, neatskleidžiama skolininko finansinė padėtis. Taikant vien kiekybinius modelius, skolininko finansinės ataskaitos nesuteikia informacijos apie įmonės veiklą, vadovo sugebėjimus, paskolos tikslą, verslo sąlygas. Naudojant kelis kokybinius ir kelis kiekybinius modelius, kurie papildoma vienas kitą, galima tinkamiau įvertinti skolininką.
3. Įvertinus pagal kokybinius 6C ir SAPACTRPS modelius UAB “Fausta” kaip skolininkė patikima, jai galima suteikti prašomą paskolos sumą.
4. Kokybinių modelių pagrindinis privalumas - suteikia informacijos apie skolininką, kurios kiekybiškai vertinant nesužinotume: apie ankstesnės paskolos mokėjimų istoriją, skolininko patirtį, sugebėjimus, prašomos paskolos sumos pagrindimą. Pagrindinė kokybinių modelių spraga – žmogiškasis faktorius, nes vertintojai dažniausiai subjektyviai atlieka kokybinius skolininko patikimumo vertinimus.
5. Kiekybinių modelių stiprioji pusė - atlieka gausią finansinių rodiklių analizę: apyvartumo, pelningumo, mokumo (likvidumo), finansų struktūros, rinkos analizę. Kiekybinių modelių esminis trūkumas - svorių sistema kompensuoja lygtyse ar algoritmuose apskaičiuotą mažesnę reikšmę.
6. UAB “Fausta” galima suteikti paskolą ir pagal kiekybinius modelius: Tafler (1974), Springate (1978), Lis (1999), Shumway (2001), Altman Z modelį (1968), Ohlson (1980), Fulmer (1984).
7. Atlikus UAB “Fausta” kaip skolininkės patikimumo vertinimą, rekomenduočiau taikyti kokybinį modelį C6, nes jis atspindi verslo plano elementus, leidžia įvertinti verslo efektyvumą, valdymo kokybę, atlieka kai kurių finansinių rodiklių analizę.
8. Tinkamiausi kiekybiniai skolininko patikimumo vertinimo modeliai yra Ohlson (1980) ir Altman (1968) dėl gausių finansinių rodiklių analizės, rinkos vertės analizės, gaunamų rezultatų tikslumo, įvairių finansinių rodiklių apdorojimo metodų naudojimo.
9. Prie pasirinktų kaip tinkamiausių modelių derinio rekomenduojama vertinti prekių, paslaugų kokybę ir konkurencingumą, nustatyti buhalterinės apskaitos tvarkymo kokybę, atlikti skolininko tiekėjų ir pirkėjų mokumo analizę.

PRAKAITĖ, Živilė. (2007) Debtor credibility evaluation. MBA Graduation paper. Kaunas: Kaunas Faculty of Humanities, Vilnius University. 82 p.

SUMMARY

After the bank gives a loan, the risk of not pursuing the liabilities comes, so it needs to be reduced. One way to manage this risk is debtor credibility evaluation.

Research object: debtor credibility evaluation.

The objective of this paper is to analyze debtor credibility evaluation and evaluate enterprise “Fausta” evaluation using debtor credibility evaluation models.

Debtor credibility evaluation model is made from debtor financial rates and their intake methods. The most analyzed intake methods in science literature are linear discriminant analysis, logit, probit methods; the least used: neural networks, decision trees.

In this work debtor credibility evaluation models are analysed, they are classified according to two criteria: qualitative models (descriptive) and quantitative models (estimated). Both classification models can better evaluate debtor credibility.

The following models are used to evaluate enterprise “Fausta” credibility: qualitative models: 6C ir SAPACTRPS and quantitative analysis models: Tafler (1974), Springate (1978), Lis (1999), Shumway (2001), Altman Z modelis (1968), Ohlson (1980), Fulmer (1984). Research of enterprise “Fausta” shows, that bank can give a loan.

Qualitative analysis models give qualitative information about debtor’s experience, skills, and purpose of the loan. Quantitative models give more information about financial rates. Biggest disadvantage of qualitative analysis models is human factor. Disadvantage of quantitative models is a weight system, which averages the least values.

The work consists of 55 pages (without literature’s source list, abbreviations list and additions), 12 tables and 26 pictures.

MOKSLINĖS LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. ALTMAN, E. (1968) Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy. *Journal of Finance*. 1968 September, Vol. 23, No.4. pp. 589-609.
2. ALTMAN, Edward I., (1971) Railroad bankruptcy propensity, *Journal of Finance*, Vol. 26. No. 2, p. 333-345.
3. ALTMAN, Edward I., (1973) Predicting Railroad bankruptcies in America, *Bell Journal of Economics*, No. 4 (1), pp. 184-211.
4. ALTMAN, Edward I., (1984), The success of business failure prediction models, *Journal of Banking and Finance*, No. 4, pp. 171-198.
5. ALTMAN, Edward I., GIANCARLO Marco, FRANCO Varetto. (1994) Corporate Distress Diagnosis: Comparisons Using Linear Discriminant Analysis and Neural Networks (The Italian Experience). *Journal of Banking and Finance*. 18 (1994), pp. 505-29.
6. ALTMAN, I., Edward; SABATO, Gabriele (2005) Effects of the New Basel Capital Accord on Bank Capital Requirement for SMEs. *Journal of Finance Service Research* 28:1/2/3 15-42, p. 1.
7. ANANDARAJAN, Murugan; LEE, Picheng; ANANDARAJAN, Asokan (2001) Bankruptcy Prediction of Financially Stressed Firms: An Examination of the Predictive Accuracy of Artificial Neural Networks. USA: John Wiley & Sons, Ltd. *International Journal of Intelligent Systems in Accounting, Finance & Management*. DOI: 10.1002/isaf.199.10, 69–81.
8. COAKLEY, James R.; BROWN, Carol E. (2000) Artificial Neural Networks in Accounting and Finance: Modeling Issues. USA: John Wiley & Sons, Ltd. *International Journal of Intelligent Systems in Accounting, Finance & Management*. 9, 119–144.
9. DAILY, Catherine, M. (1994) Bankruptcy in Strategic Studies: Past and Promise. USA: JAI Press Inc. 0149-2063. *Journal of Management* 1994, Vol. 20, No. 2, 263-295.
10. DALBOR, Michael C.; UPNEJA, Arun (2002) Factors affecting the long-term debt decision of restaurant firms. *International Council on Hotel, Restaurant and Institutional Education. Journal of Hospitality & Tourism Research*, Vol. 26, No. 4, November 2002, 422-432. DOI: 10.1177/109634802237487.
11. Darpa Neural Network Study (1988) AFCEA International Press. p.629. ISBN: 0091659175.
12. DICHEV, Ilia D. (1998) Is the Risk of Bankruptcy a Systematic Risk? *The Journal of Finance* is currently published by American Finance Association. *The Journal of Finance*, Vol. 53, No. 3. (Jun., 1998), pp. 1131-1147.
13. FALKENSTEIN Eric (2002) Credit Scoring for Corporate Debt. pp.169-188. Iš Ong Michael K. (2002) *Credit Ratings: Methodologies, Rationale and Default Risk*. Risk Books. p.535. ISBN-10: 1899332693.
14. FELDMAN, Stanley J. (2005) *Principles of Private Firm Valuation*. John Wiley & Sons, Incorporated. p. 193. ISBN: 0-471-48721-X.
15. FREITAKAS, E. (2006) Įmonių kreditingumo vertinimas. Metodinė priemonė. Kaunas: VUKHF, p.18 ISBN 9986-19-869-0.
16. FRYDMAN, Halina, EDWARD I. Altman, and Duen-Li Kao, (1985), Introducing recursive partitioning for financial classification: the case of financial distress, *Journal of Finance*, Vol. XL, No. 1, pp. 269-291.
17. GRIGARAVIČIUS, Saulius (2003). *Organizacijų vadyba: Sisteminiai tyrimai*. Nr. 28. ISBN: 1648-6234.
18. HENDERSON, Bruce; GLANTZ, Morton (2000) *Scientific Financial Management: Advances in Financial Intelligence Capabilities for Corporate Valuation & Risk Assessment*. p. 432. ISBN: 0-8144-0500-2.
19. HENSHER, David A.; JONES, Stewart; GREENE, William H. (2007) An Error Component Logit Analysis of Corporate Bankruptcy and Insolvency Risk in Australia. *The Economic Society of Australia. THE ECONOMIC RECORD*, VOL. 83, NO. 260, MARCH, 2007, 86–103, doi: 10.1111/j.1475-4932.2007.00378.x.

20. Hol, Suzan (2007) The influence of the business cycle on bankruptcy probability. UK: Published by Blackwell Publishing. INTERNATIONAL
21. HUSSEY, Roger; ONG, Audra (2005) International Financial Reporting Standards Desk Reference: Overview, Guide And Dictionary. p.398. ISBN: 0-471-71450-X.
22. KENNETH Carling, Tor Jacobson, Jesper Lindé, Kasper Roszbach (2002) Capital Charges under Basel II: Corporate Credit Risk Modelling and the Macro Economy. Sveriges Riksbank Working Paper Series. No.142. Stockholm: Sveriges Riksbank. 54p. ISSN 1402-9103.
23. KIM, Hyunjoon; GU, Zheng (2006) Predicting restaurant bankruptcy: a logit model in comparison with a discriminant model. 2006 international council on hotel, restaurant and institutional education. Journal of Hospitality & Tourism Research, Vol. 30, No. 4, November 2006, 474-493. DOI: 10.1177/1096348006290114.
24. KIM, Minchoul; KIM, Minho (1999) A Note on the Determinants of the Outcomes of Bankruptcy Petitions: Evidence From Korea. UK: Blackwell Publishers Ltd. 1999, 108 Cowley Road, Oxford OX4 1JF. Journal of Business Finance & Accounting, 26(7) & (8), Sept./Oct., 0306-686X.
25. KLEINYS, S. (2004) Dabartinės Lietuvių kalbos žodynas. Lietuvių kalbos institutas. Kompiuterinis variantas. ISBN: 9986-668-35-2.
26. LI, Kai, (1999), Bayesian analysis of duration models: an application to Chapter 11 bankruptcy, Economics Letters, No. 63, pp. 305-312.
27. MACKEVIČIUS, Jonas (2005) Įmonių veiklos analizė : informacijos rinkimas, sisteminimas ir vertinimas : monografija. Vilnius: TEV. p.476, ISBN 9955-680-13-X.
28. Mcguinness, Bill (2000) Cash Rules: Learn and Manage the 7 Cash-Flow Drivers for Your Company's Success. Kiplinger Books. p. 217. ISBN: 0-938721-75-5.
29. MCKEE, Thomas E. (2000) Developing a Bankruptcy Prediction Model via Rough Sets Theory. USA: East Tennessee State University. John Wiley & Sons, Ltd. International Journal of Intelligent Systems in Accounting, Finance & Management, 9, 159-173.
30. McKEE, Thomas E.; GREENSTEIN, Marilyn (2000) Predicting Bankruptcy Using Recursive Partitioning and a Realistically Proportioned Data Set. USA: East Tennessee State and Lehigh. John Wiley & Sons, Ltd. Journal of Forecasting. 19, 219-230.
31. NANDA, Sudhir; PENDHARKAR, Parag (2001) Linear Models for Minimizing Misclassification Costs in Bankruptcy Prediction. USA: John Wiley & Sons, Ltd. International Journal of Intelligent Systems in Accounting, Finance & Management. DOI: 10.1002/isaf.203-168.
32. NANDA; Sudhir; PENDHARKAR; Parag (2001) Linear Models for Minimizing Misclassification Costs in Bankruptcy Prediction. USA: John Wiley & Sons, Ltd. International Journal of Intelligent Systems in Accounting, Finance & Management. DOI: 10.1002/isaf.203.10, 155-168.
33. NORONHAA, Gregory; SINGAL, Vijay (2004) Financial Health and Airline Safety. Published online in Wiley InterScience (www.interscience.wiley.com). DOI: 10.1002/mde.1133. Managerial and decision economics. 25: 1-16.
34. Oxford university (2000) Oxford Advanced Learner's dictionary. Oxford university press, p. 309. ISBN 0 19 431 564 9.
35. PLATT, Harlan D. & PLATT, Marjorie B. (1991) A note on the use of industry-relative ratios in bankruptcy prediction, Journal of Banking and Finance, vol. 15, pp. 1183-1194.
36. RIAHI-BELKAOUI, Ahmed (1998) Financial Analysis and the Predictability of Important Economic Events. Greenwood Publishing Group, Incorporated. p.237. ISBN: 1-56720-164-4.
37. ROEHL-ANDERSON, Janice M.; BRAGG, Steven M. (2004) The Work of the Managerial Accountant (3rd Edition). John Wiley & Sons, Incorporated. p.480. ISBN: 0-471-68330-2.
38. SHUMWAY, Tyler, (2001), Forecasting bankruptcy more accurately: a simple hazard model, Journal of Business, Vol 74, No 1, pp. 101-124.
39. SJØVOLL, Espen, 1999. Assessment of Credit Risk in the Norwegian Business Sector, Arbejdsnotat, 1999/9, Norges Bank. ISBN 82-7553-147-0.

40. SMITH, Malcolm (2003) *Research Methods in Accounting*. Sage Publications, Incorporated. p.253. ISBN: 0-7619-7146-7.
41. STEFANOWSKI, Jerzy; WILK, Szymon (2001) *Evaluating Business Credit Risk by Means of Approach-Integrating Decision Rules and Case-Based Learning*. Poland: Poznan University of Technology. DOI: 10.1002/isaf.197-114.
42. TARAILA, Stasys (2001) *Vilnius : Lietuvos bankininkystės, draudimo ir finansų institutas Kreditavimas: teorija ir praktika*, p. 243. UDK 336.77(075).
43. *TRANSACTIONS IN OPERATIONAL RESEARCH* International Federation of Operational Research Societies.14 (2007) 75-90.
44. VESSEY, Jane; PAMILIH, M. Afdal; STEWART, David (2005) *InsidersChoice to The Candidate's Guide for 2005 Level I (CFA) Chartered Financial Analyst Learning Outcome Statements*. p.1017. ISBN: 1-59095-916-7.
45. VESSEY, Jane; PAMILIH, M. Afdal; STEWART, David (2006) *InsidersChoice to The Candidate's Guide to (CFA) Chartered Financial Analyst 2006 Level I Learning Outcome Statements*. p. 1100. ISBN: 1-59095-921-3.

INFORMACIJOS ŠALTINIŲ SARAŠAS

46. ALLEN Linda, DELONG Gayle, SAUNDERS Anthony (2003) Issues in the credit risk modeling of retail markets [interaktyvus]. NYU Stern School of Business Working Paper No. FIN-03-007. [Žiūrėta 2007 sausio 18d.] 31p. Prieiga per internetą: <<http://ssrn.com/abstract=412520>>
47. ALTMAN (2002) Revisiting credit scoring models in a basel 2 environment [interaktyvus]. Stern School of Business, New York University. Working papers. FIN-02-041. [Žiūrėta 2007 sausio 18d.] 37p. Prieiga per internetą: <<http://w4.stern.nyu.edu/finance/docs/WP/2002/pdf/wpa02041.pdf>>
48. Banks' lending criteria (2001 - 2006) Banking liaison group/business finance&banking advice. [interaktyvus]UK: The Banking Liaison Group Ltd - No. 2657648. [žiūrėta 2006 m. rugsėjo 19 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.bankexperts.co.uk/campari.htm>>.
49. BERNHARDESEN Eivind (2001) A Model of Bankruptcy Prediction [interaktyvus]. Working Paper. Oslo: Norges Bank. December 5, 2001. 54p. ISBN 82-7553-186-1. [Žiūrėta 2007 sausio 18d.] Prieiga per internetą: <http://www.creditrisk.ru/publications/files_attached/norgesmod.pdf> arba <<http://www.norges-bank.no/publikasjoner/arbeidsnotater/pdf/arb-2001-10.pdf>>.
50. Caouette J., B.; Altman E., I.; Narayanan E., P. (2006 08 23) Z-Score formula Edward Altman [interaktyvus]valuebasedmanagement.net. [žiūrėta 2006 m. rugsėjo 19 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.valuebasedmanagement.net/methods_altman_z-score.html>.
51. Credit&Risk Evaluation (2003) 6 C's Scorecard Building.[interaktyvus]Kuala Lumpur: Business&Search information services sdn bhd [žiūrėta 2006 m. rugsėjo 19 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.basis.com.my/basis_care_building.html#top>.
52. EurLex (2005) Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas [interaktyvus] Liuksemburgas: Europos Bendrijų oficialiųjų leidinių biuras [žiūrėta 2007 m. vasario 16 d.]. Prieiga per internetą: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005AE0244:LT:HTML>>
53. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (2005) Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė "Dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas, pataisančias 2000 m. kovo 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/12/EB dėl kredito įstaigų veiklos padidėjimo ir vykdymo ir 1993 m. kovo 15 d. Tarybos direktyvą 93/6/EEB dėl investicinių įmonių ir kredito įstaigų kapitalo pakankamumo [interaktyvus]. Briuselis [žiūrėta 2007 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://209.85.135.104/search?q=cache:QD4LBFgiB3QJ:eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do%3Furi%3DOJ:C:2005:234:0008:0013:LT:PDF+Baze+lio+pagrind%C5%B3+kaip+kapitalo+reikalavim%C5%B3+direktyva&hl=lt&ct=clnk&cd=2&gl=lt>>.
54. FALKENSTEIN Eric (2000) RiskCalc™ for private companies: Moody's default model. Rating Methodology [Interaktyvus]. Report Number: 56402.[Žiūrėta 2007 sausio 18d.] Prieiga per internetą: <http://www.creditrisk.ru/publications/files_attached/Moodys_Default_Model.pdf>.
55. HAMILTON, Jenny; COULSON, Andrea; WORTLEY, Scott; INGRAM, Dave; (2002) Business finance and security over moveable property. [interaktyvus] Scotland:Scottish Executive Central Research Unit. [žiūrėta 2006 m. rugsėjo 19 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.scotland.gov.uk/cru/kd01/purple/bfas.pdf#search=%22PARSER%20-%20person%2C%20amount%2C%20repayment%22>>
56. How to borrow money successfully (2006) ALCB article. [interaktyvus] London: The Institute of Chartered Accountants in England & Wales. [žiūrėta 2006 m. rugsėjo 19 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.icaew.co.uk/index.cfm?route=135716>>.

57. JASEVIČIENĖ, F.; VALIONIS, V. (2003). Paskolų vertinimas: tarptautinė ir Lietuvos praktika. Pinigų studijos, 2003 - Nr. 1. [žiūrėta 2006 m. balandžio 29 d.] Prieiga per internetą: http://www.lb.lt/lt/leidiniai/pinigu_studijos2003_1/jaseviciene.pdf.
58. KAMIENAS, I.; VALVONIS V. (2004). Paskolų registro naudojimas kredito rizikai valdyti. Pinigų studijos [interaktyvus] Lietuvos bankas. 2004-Nr. 1. [žiūrėta 2006 m. balandžio 29 d.] Prieiga per internetą: http://www.lb.lt/lt/leidiniai/pinigu_studijos2004_1/kamienas_valvonis.pdf.
59. Lietuvos bankas (2006) Kredito įstaigų veiklos Lietuvoje 2005 metais audituoti rezultatai [interaktyvus] Vilnius: Lietuvos Bankas. [žiūrėta 2007 m. balandžio 09 d.] Prieiga per internetą: <http://www.lb.lt/lt/istaigos/veikla2006.htm>.
60. Lietuvos bankas (2007) Lietuvos banko metinė finansinė ataskaita 2006 m. [interaktyvus] Vilnius: Lietuvos Bankas. [žiūrėta 2007 m. balandžio 09 d.] ISSN 1648-9756. Prieiga per internetą: http://www.lb.lt/lt/leidiniai/finatask/fa_2006_lt.pdf.
61. Lietuvos bankas (2007) Paskolų nefinansinėms korporacijoms ir namų ūkiams likučiai ir jų palūkanų normos [interaktyvus] Vilnius: Lietuvos Bankas. [žiūrėta 2007 m. balandžio 09 d.] Prieiga per internetą: http://www.lb.lt/stat_pub/statbrowser.aspx?group=7281&lang=lt.
62. Lietuvos Banko Valdyba (2004) Dėl banko veiklos riziką ribojančių normatyvų, 2004 m. rugsėjo 2 d. nutarimas Nr. 143 [interaktyvus] Lietuvos bankas: lb.lt. Aktuali redakcija nuo 1996 m. kovo 7 d. [žiūrėta 2006 m. rugsėjo 19 d.] Prieiga per internetą: <http://www.lb.lt/acts/Result.asp?F=120040902143&Y=1999&M=4&D=8&Ye=2005&Me=9&De=29&SS=Ie%F0koti&P=5>.
63. Lietuvos Banko Valdyba (2005) Dėl Lietuvos banko valdybos 1995 m. gruodžio 21 d. nutarimo Nr. 125 „Dėl paskolų rizikos duomenų bazės tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo, 2005 m. kovo 10 d. nutarimas Nr. 32 [interaktyvus] Lietuvos bankas: lb.lt. Aktuali redakcija nuo 2005 m. kovo 10 d. [žiūrėta 2006 m. gegužės 7 d.] Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=252961&p_query=&p_tr2=>.
64. Lietuvos Banko Valdyba (2005) Dėl minimalių paskolų vertinimo reikalavimų patvirtinimo, 2005 m. liepos 28 d. nutarimas Nr. 114 [interaktyvus] Lietuvos bankas: lb.lt. Aktuali redakcija nuo 2005 m. liepos 28 d. [žiūrėta 2006 m. gegužės 7 d.] Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=260583&p_query=&p_tr2=>.
65. Lietuvos Respublikos Seimas (2005) Lietuvos Respublikos Valstybės Skolos Įstatymo Pakeitimo Įstatymas Nr. X-251 [interaktyvus] LR seimo kanceliarija, Informacijos technologijų departamentas: lrs.lt. Aktuali redakcija nuo 2005 m. birželio 16 d. [žiūrėta 2006 m. balandžio 23 d.] Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=258941.
66. Lietuvos Respublikos ūkio ministerija (2006) Nemokumo samprata ir jo teisinio reglamentavimo analizė. [interaktyvus] Vilnius: Nacionalinė verslo administratorių asociacija. [žiūrėta 2007 m. balandžio 1 d.] Prieiga per internetą: C:\Documents and Settings\RG\Desktop\magistrinio_darbas\Nemokumo_studija.doc.
67. LYKKE, Morten; PEDERSEN, Kenneth Juhl; VINTHER, Heidi Mølgaard (2004) A Failure-Rate Model for the Danish Corporate Sector [interaktyvus]. Working Papers 16. Copenhagen K: Danmarks Nationalbank. p.26. [Žiūrėta 2007 sausio 18d.] Prieiga per internetą: [http://www.nationalbanken.dk/C1256BE9004F6416/side/193B23B12E413F14C1256E8B0047FA70/\\$file/WP16.pdf](http://www.nationalbanken.dk/C1256BE9004F6416/side/193B23B12E413F14C1256E8B0047FA70/$file/WP16.pdf).
68. Loans&Grants (2006) BBA Clearing&Settlement Seminar. [interaktyvus]UK: The British Bankers Association. [žiūrėta 2006 m. rugsėjo 19 d.]. Prieiga per internetą: http://www.mediawales.com/home.php?page_id=27.
69. MACKEVIČIUS, J.; RAKŠTELIENĖ, A. (2005) Atamano modelių taikymas Lietuvos įmonių bankrotui finansuoti. [interaktyvus] Pinigų studijos 2005-1. Prieiga per internetą: http://www.lb.lt/lt/leidiniai/pinigu_studijos2005_1/mackevicius.pdf
70. MESTER Loretta J. (1997) What's the Point of Credit Scoring? [Interaktyvus] Business Review: 1997. Federal Reserve bank of Philadelphia, SEPTEMBER/OCTOBER 1997. [Žiūrėta 2007 sausio 18d.] p.3-16. Prieiga per internetą: <http://www.philadelphiafed.org/files/br/brso97lm.pdf>

71. MILLER, Leon (2006) Personal Bankruptcy Insolvency Prediction [interaktyvus] Canada: Leon Miller Group Inc. [žiūrėta 2006 m. rugsėjo 20 d.]. Prieiga per internetą:<
http://www.startover.ca/Insolvency_Prediction.aspx>.
72. PEDERSEN, Kenneth Juhl, 2002. "Regnskabsbaseret konkursmodel for danske virksomheder – teori og empiri" (A Failure-Rate Model Based on Public Accounts of Danish Companies – Theory and Empirical Evidence), dissertation, University of Copenhagen. (Parašyta danų kalba).
73. POUTZIOURIS, Panikkos (2006) Cyprus Entrepreneurship Competition CyEC. [interaktyvus]Manchester: Associate Professor in Entrepreneurship & Family Business. [žiūrėta 2006 m. rugsėjo 19 d.]. Prieiga per internetą:<
http://www.cyec.cs.ucy.ac.cy/CyEC2006_start%20up%20finance_%202006w.pdf#search=%22CAMPARI%20-%20character%2C%20ability%22>.
74. SEB Vilniaus bankas (2005) EURIBOR [interaktyvus] [žiūrėta 2007 m. vasario 24 d.]. Prieiga per internetą:<
<http://www.seb.lt/vbfin/interest/euriborGraph.fw>>.
75. Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos.Lietuva 2006 [interaktyvus]. Vilnius [žiūrėta 2007 m. vasario 24 d.]. Prieiga per internetą:<
<http://www.stat.gov.lt/lt/news/view/?id=1230>>
76. Tarybos direktyva 98/29/EB 1998 m. gegužės 7 d. EUR-Lex (1998) Tarybos direktyva 98/29/EB [interaktyvus] EU bookshop: europa.eu.Aktuali redakcija nuo 1998 m. gegužės 7 d. [žiūrėta 2006 m. balandžio 23 d.] Prieiga per internetą:<
http://europe.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!DocNumber&type doc=Directive&an doc=1998&nu doc=29&lg=lt>.
77. WHITEHAIR, Gary (2005) Getting A Loan [interaktyvus][žiūrėta 2006 m. rugsėjo 19 d.]. Prieiga per internetą:<
http://gwhitehair.blogs.com/hpb/cash_flow/index.html>
78. ZALECKIENĖ, L.; BRAZAITIS, Z. (2002) Sprendimų paramos sistemų plėtra: informacinis aspektas (2002) Organizacijų vadyba: Sisteminiai tyrimai. Nr. 22. [interaktyvus] Vilnius: VU leidykla. [žiūrėta 2007 m. balandžio 09 d.] Prieiga per internetą:<
<http://www.leidykla.vu.lt/inetleid/inf-mok/22/str8.html>>.
79. АРУТЮНЯН, А., Б. (1998-2006) Опыт применения моделей Фулмера и Спрингейта в оценке венгерских предприятий сельского хозяйства и пищевой промышленности[interaktyvus] Prieiga per internetą:<
<http://64.233.183.104/search?q=cache:aWdzmebiUaoJ:www.cfin.ru/>>.

PRIEDAI

PRIEDAS 1	64
PRIEDAS 1 (tęsinys)	65
PRIEDAS 2	66
PRIEDAS 3	67
PRIEDAS 4	69
PRIEDAS 4 (tęsinys)	70
PRIEDAS 5	71
PRIEDAS 6 (tęsinys)	72
PRIEDAS 7	74
PRIEDAS 7 (tęsinys)	75
PRIEDAS 8	76
PRIEDAS 9	77
PRIEDAS 9 (tęsinys)	78
PRIEDAS 10	79
PRIEDAS 10(tęsinys)	80
PRIEDAS 11	81
PRIEDAS 11(tęsinys)	82

PRIEDAS 1

2-ojo verslo apskaitos standarto „Balansas“ 1 priedas

UAB "FAUSTA"

(įmonės pavadinimas)

300012345

Rožių takas 9, Kaunas

(įmonės kodas, adresas, kiti duomenys)

PATVIRTINTA

20 05 m. balandžio 12 d. d.

protokolo Nr. 2005/01

2004 BALANSAS

(ataskaitinis laikotarpis)

20 04 m. gruodžio 31 d.

litais

Nurodyti – litais ar tūkstančiais litų

Eil. Nr.	Turtas	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
A.	Ilgalaikis turtas		4599463	3749489
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS		10283	14411
I.1.	Plėtos darbai			
I.2.	Prestizas			
I.3.	Patentai, licencijos			
I.4.	Programinė įranga		10283	14411
I.5.	Kitas nematerialusis turtas			
II.	MATERIALUSIS TURTAS		3889180	3143078
II.1.	Žemė			
II.2.	Pastatai ir statiniai			
II.3.	Mašinos ir įrengimai			
II.4.	Transporto priemonės		18457	30436
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai			
II.6.	Nebaigta statyba		8200	398297
II.7.	Kitas materialusis turtas		3862523	2714345
III.	FINANSINIS TURTAS		700000	592000
III.1.	Investicijos į dukterines ir asocijuotas įmones			
III.2.	Paskolos asocijuotoms ir dukterinėms įmonėms			
III.3.	Po vienerių metų gautinos sumos		700000	592000
III.4.	Kitas finansinis turtas			
B.	Trumpalaikis turtas		1346744	1843122
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS		751178	654986
I.1.	Atsargos		735004	654986
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai		716753	471259
I.1.2.	Nebaigta statyba			
I.1.3.	Pagaminta produkcija			
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti		18251	183727
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai			
I.3.	Nebaigtos vykdyti sutartys		16174	
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS		353834	1023980
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas		139451	325207
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos			
II.3.	Kitos gautinos sumos		214383	698773
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS		124000	124000
III.1.	Trumpalaikės investicijos		124000	124000
III.2.	Terminuoti indėliai			
III.3.	Kitas trumpalaikis turtas			
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI		117732	40156
	TURTAS IŠ VISO		5946207	5592611

PRIEDAS 1 (tęsinys)

Eil. Nr.	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
C.	Nuosavas Kapitalas		2282814	2520258
I.	KAPITALAS		500000	500000
I.1.	Istatinis (pasirašytasis)		500000	500000
I.2.	Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas (-)		()	()
I.3.	Akcijų priedai			
I.4.	Savos akcijos (-)		()	()
II.	PERKAINOJIMO REZERVAS (REZULTATAI)			
III.	REZERVAI		50000	50000
III.1.	Privalomasis		50000	50000
III.2.	Savoms akcijoms įsigyti			
III.3.	Kiti rezervai			
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIS)		1732814	1970258
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)		(237444)	250919
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)		1970258	1719339
D.	Dotacijos, subsidijos			
E.	Mokėtinų sumų ir įsipareigojimai		3663393	3072353
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI		1833250	187686
I.1.	Finansinės skolos		562170	
I.1.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai			
I.1.2.	Kredito įstaigoms		90148	
I.1.3.	Kitos finansinės skolos		472022	
I.2.	Skolos tiekėjams		1271080	187686
I.3.	Gauti išankstiniai apmokėjimai			
I.4.	Atidėjimai			
I.4.1.	Įsipareigojimų ir reikalavimų padengimo			
I.4.2.	Pensijų ir panašių įsipareigojimų			
I.4.3.	Kiti atidėjimai			
I.5.	Atidėtieji mokesčiai			
I.6.	Kitos mokėtinų sumų ir ilgalaikiai įsipareigojimai			
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI		1830143	2884667
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis			6124
II.2.	Finansinės skolos		318821	
II.2.1.	Kredito įstaigoms		141511	
II.2.2.	Kitos skolos		177310	81248
II.3.	Skolos tiekėjams		1105102	1292663
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai		94668	198246
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai			
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai		120116	106386
II.7.	Atidėjimai			
II.8.	Kitos mokėtinų sumų ir trumpalaikiai įsipareigojimai		191436	1200000
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO:		5946207	5592611

Direktorius
(įmonės administracijos vadovo pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

PRIEDAS 2

3-iojo verslo apskaitos standarto „Pelno (nuostolių) ataskaita“ 1 priedas

UAB "FAUSTA"
 (įmonės pavadinimas)
300012345 Rožių takas 9, Kaunas
 (įmonės kodas, adresas, kiti duomenys)

PATVIRTINTA

2004 m.
(ataskaitinis laikotarpis)

PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA

20 05 m. balandžio 12 d.
protokolo Nr. 2005/01

20 04 m. gruodžio 31 d.

litais

Nurodyti – litais ar tūkstančiais litų

Eil. Nr.	Turtas	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
A.				
I.	PARDAVIMO PAJAMOS		9363502	7342573
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA		3396716	2161634
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)		5966786	5180939
IV.	VEIKLOS SĄNAUDOS		6689519	5521263
IV.1.	Pardavimo		629971	2115749
IV.2.	Bendrosios ir administracinės		6059548	3405514
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)		(722733)	(340324)
VI.	KITA VEIKLA		329614	32437
VI.1.	Pajamos		781525	59327
VI.2.	Sąnaudos		451911	26890
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA		223419	(133)
VII.1.	Pajamos		232293	1709
VII.2.	Sąnaudos		8874	1842
VIII.	IPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)		(169700)	(308020)
IX.	PAGAUTĖ		6106	632305
X.	NETEKIMAI		73850	25031
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ		(237444)	299254
XII.	PELNO MOKESTIS			48335
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)		(237444)	250919

 (įmonės administracijos vadovo pareigų pavadinimas)

 (parašas)

 (vardas ir pavardė)

PRIEDAS 3 (tęsinys)

14. Įstatinio kapitalo didinimas (mažinimas)												-
15. Įnašai nuostoliams padengti												-
16. Likutis praėjusių finansinių metų pabaigoje	500000	-	-	-	-	50000	-	-	-	-	1970258	2520258
17. Ilgalaikio materialiojo turto vertės padidėjimas (sumažėjimas)												-
18. Finansinio turto vertės padidėjimas (sumažėjimas)												-
19. Savų akcijų įsigijimas (pardavimas)												-
20. Pelno (nuostolių) ataskaitoje nepripažintas pelnas (nuostoliai)												-
21. Ataskaitinio laikotarpio grynasis pelnas (nuostoliai)											(237444)	(237444)
22. Dividendai												-
23. Kitos išmokos												-
24. Sudaryti rezervai												-
25. Panaudoti rezervai												-
26. Įstatinio kapitalo didinimas (mažinimas)												-
27. Įmonių reorganizavimas jungimo būdu												-
28. Įnašai nuostoliams padengti												-
29. Likutis ataskaitinių finansinių metų pabaigoje	500000	-	-	-	-	50000	-	-	-	-	1732814	2282814

Direktorius
(įmonės vadovo pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

PRIEDAS 4

2-ojo verslo apskaitos standarto „Balansas“ 1 priedas

UAB "Fausta"

(įmonės pavadinimas)

300012345

Rožių takas 9, Kaunas

(įmonės kodas, adresas, kiti duomenys)

PATVIRTINTA

20 06 m. balandžio 16 d. d.

protokolo Nr. 2006/01

2005 BALANSAS

(ataskaitinis laikotarpis)

20 05 m. gruodžio 31 d.

litais

Nurodyti – litais ar tūkstančiais litų

Eil. Nr.	Turtas	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
A.	Ilgalaikis turtas		4710251	4599463
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS		5294	10283
I.1.	Plėtos darbai			
I.2.	Prestižas			
I.3.	Patentai, licencijos			
I.4.	Programinė įranga		5294	10283
I.5.	Kitas nematerialusis turtas			
II.	MATERIALUSIS TURTAS		3832116	3889180
II.1.	Žemė			
II.2.	Pastatai ir statiniai			
II.3.	Mašinos ir įrenginiai		1	
II.4.	Transporto priemonės		53416	18457
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai		3591450	
II.6.	Nebaigta statyba		9400	8200
II.7.	Kitas materialusis turtas		177849	3862523
III.	FINANSINIS TURTAS		872841	700000
III.1.	Investicijos į dukterines ir asocijuotas įmones		172841	
III.2.	Paskolos asocijuotoms ir dukterinėms įmonėms			
III.3.	Po vienerių metų gautinos sumos		700000	700000
III.4.	Kitas finansinis turtas			
B.	Trumpalaikis turtas		714795	1346744
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS		158013	751178
I.1.	Atsargos		158013	735004
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai		125776	
I.1.2.	Nebaigta statyba			
I.1.3.	Pagaminta produkcija			
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti		32237	
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai			
I.3.	Nebaigtos vykdyti sutartys			16174
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS		295348	353834
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas		160406	139451
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos			
II.3.	Kitos gautinos sumos		134942	214383
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS		13855	124000
III.1.	Trumpalaikės investicijos			124000
III.2.	Terminuoti indėliai			
III.3.	Kitas trumpalaikis turtas		13855	
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKIVALENTAI		247579	117732
	TURTAS IŠ VISO		5425046	5946207

PRIEDAS 4 (tęsinys)

Eil. Nr.	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
C.	Nuosavas Kapitalas		2252702	2282814
I.	KAPITALAS		500000	500000
I.1.	Istatinis (pasirašytasis)		500000	500000
I.2.	Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas (-)		()	()
I.3.	Akcijų priedai			
I.4.	Savos akcijos (-)		()	()
II.	PERKAINOJIMO REZERVAS (REZULTATAI)			
III.	REZERVAI		50000	50000
III.1.	Privalomasis		50000	50000
III.2.	Savoms akcijoms įsigyti			
III.3.	Kiti rezervai			
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIS)		1702702	1732814
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)		606851	(237444)
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)		1095851	1970258
D.	Dotacijos, subsidijos			
E.	Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai		3172344	3663393
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI		1182368	1833250
I.1.	Finansinės skolos		705724	562170
I.1.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai		186644	
I.1.2.	Kredito įstaigoms			90148
I.1.3.	Kitos finansinės skolos		519080	472022
I.2.	Skolos tiekėjams			1271080
I.3.	Gauti išankstiniai apmokėjimai			
I.4.	Atidėjimai			
I.4.1.	Įsipareigojimų ir reikalavimų padengimo			
I.4.2.	Pensijų ir panašių įsipareigojimų			
I.4.3.	Kiti atidėjimai			
I.5.	Atidėtieji mokesčiai			
I.6.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai		476644	
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI		1989976	1830143
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis		226064	
II.2.	Finansinės skolos		575000	318821
II.2.1.	Kredito įstaigoms			141511
II.2.2.	Kitos skolos		575000	177310
II.3.	Skolos tiekėjams		633774	1105102
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai		292637	94668
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai			
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai		157544	295242
II.7.	Atidėjimai			
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai		104957	16310
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO:		5425046	5946207

Direktorius
(įmonės administracijos vadovo pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

PRIEDAS 5

3-iojo verslo apskaitos standarto „Pelno (nuostolių) ataskaita“ 1 priedas

UAB "FAUSTA"

(įmonės pavadinimas)

300012345

Rožių takas 9, Kaunas

(įmonės kodas, adresas, kiti duomenys)

PATVIRTINTA

2005m.

PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA

20 06 m. balandžio 16 d.
protokolo Nr. 2006/01

(ataskaitinis laikotarpis)

20 05 m. gruodžio 31 d.

litais

Nurodyti – litais ar tūkstančiais litų

Eil. Nr.	Turtas	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
A.				
I.	PARDAVIMO PAJAMOS		10599900	9363502
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA		4407542	3396716
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)		6192358	5966786
IV.	VEIKLOS SĄNAUDOS		5274231	6689519
IV.1.	Pardavimo		548903	629971
IV.2.	Bendrosios ir administracinės		4725328	6059548
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)		918127	(722733)
VI.	KITA VEIKLA		(389458)	329614
VI.1.	Pajamos		373223	781525
VI.2.	Sąnaudos		762681	451911
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA		100579	223419
VII.1.	Pajamos		180000	232293
VII.2.	Sąnaudos		79421	8874
VIII.	IPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)		629248	(169700)
IX.	PAGAUTĖ			6106
X.	NETEKIMAI			73850
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ		629248	(237444)
XII.	PELNO MOKESTIS		22397	
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)		606851	(237444)

Direktorius

(įmonės administracijos vadovo pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

PRIEDAS 6 (tęsinys)

14. Įstatinio kapitalo didinimas (mažinimas)												-
15. Įnašai nuostoliams padengti												-
16. Likutis praėjusių finansinių metų pabaigoje 2003 m.	500000	-	-	-	-	50000	-	-	-	1732814	2282814	
17. Ilgalaikio materialiojo turto vertės padidėjimas (sumažėjimas)												-
18. Finansinio turto vertės padidėjimas (sumažėjimas)												-
19. Savų akcijų įsigijimas (pardavimas)												-
20. Pelno (nuostolių) ataskaitoje nepripažintas pelnas (nuostoliai)												-
21. Ataskaitinio laikotarpio grynasis pelnas (nuostoliai)										606851	606851	
22. Dividendai										(636963)	(636963)	
23. Kitos išmokos												-
24. Sudaryti rezervai												-
25. Panaudoti rezervai												-
26. Įstatinio kapitalo didinimas (mažinimas)												-
27. Įmonių reorganizavimas jungimo būdu												-
28. Įnašai nuostoliams padengti												-
29. Likutis ataskaitinių finansinių metų pabaigoje 2004 m.	500000	-	-	-	-	50000	-	-	-	1702702	2252702	

Direktorius
(įmonės vadovo pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

PRIEDAS 7

2-ojo verslo apskaitos standarto „Balansas“ 1 priedas

UAB "FAUSTA"

(įmonės pavadinimas)

300012345

Rožių takas 9, Kaunas

(įmonės kodas, adresas, kiti duomenys)

PATVIRTINTA

20 07 m. balandžio 07 d. d.
protokolo Nr. 2007/01

2006 m. BALANSAS
(ataskaitinis laikotarpis)

20 06 m. gruodžio 31 d.

litais

Nurodyti – litais ar tūkstančiais litų

Eil. Nr.	Turtas	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
A.	Ilgalaikis turtas		4417198	4710251
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS		67977	5294
I.1.	Plėtos darbai			
I.2.	Prestižas			
I.3.	Patentai, licencijos			
I.4.	Programinė įranga		67977	5294
I.5.	Kitas nematerialusis turtas			
II.	MATERIALUSIS TURTAS		4078698	3832116
II.1.	Žemė			
II.2.	Pastatai ir statiniai			
II.3.	Mašinos ir įrengimai		1	1
II.4.	Transporto priemonės		730258	53416
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai		3034470	3591450
II.6.	Nebaigta statyba		155876	9400
II.7.	Kitas materialusis turtas		158093	177849
III.	FINANSINIS TURTAS		270523	872841
III.1.	Investicijos į dukterines ir asocijuotas įmones		270523	172841
III.2.	Paskolos asocijuotoms ir dukterinėms įmonėms			
III.3.	Po vienerių metų gautinos sumos			700000
III.4.	Kitas finansinis turtas			
B.	Trumpalaikis turtas		1245381	714795
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS		72546	158013
I.1.	Atsargos		72546	158013
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai		41696	125776
I.1.2.	Nebaigta statyba			
I.1.3.	Pagaminta produkcija			
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti		30850	32237
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai			
I.3.	Nebaigtos vykdyti sutartys			
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS		723926	295348
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas		424120	160406
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos			
II.3.	Kitos gautinos sumos		299806	134942
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS			13855
III.1.	Trumpalaikės investicijos			
III.2.	Terminuoti indėliai			
III.3.	Kitas trumpalaikis turtas			13855
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKIVALENTAI		448909	247579
	TURTAS IŠ VISO		5662579	5425046

PRIEDAS 7 (tęsinys)

Eil. Nr.	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
C.	Nuosavas Kapitalas		2365839	2252702
I.	KAPITALAS		500000	500000
I.1.	Istatinis (pasirašytasis)		500000	500000
I.2.	Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas (-)		()	()
I.3.	Akcijų priedai			
I.4.	Savos akcijos (-)		()	()
II.	PERKAINOJIMO REZERVAS (REZULTATAI)			
III.	REZERVAI		50000	50000
III.1.	Privalomasis		50000	50000
III.2.	Savoms akcijoms įsigyti			
III.3.	Kiti rezervai			
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIS)		1815839	1702702
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)		1347218	606851
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)		468621	1095851
D.	Dotacijos, subsidijos			
E.	Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai		3296740	3172344
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI		1226483	1182368
I.1.	Finansinės skolos		852213	705724
I.1.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai		852213	186644
I.1.2.	Kredito įstaigoms			
I.1.3.	Kitos finansinės skolos			519080
I.2.	Skolos tiekėjams			
I.3.	Gauti išankstiniai apmokėjimai			
I.4.	Atidėjimai			
I.4.1.	Įsipareigojimų ir reikalavimų padengimo			
I.4.2.	Pensijų ir panašių įsipareigojimų			
I.4.3.	Kiti atidėjimai			
I.5.	Atidėtieji mokesčiai			
I.6.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai		374270	476644
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI		2070257	1989976
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis		318667	226064
II.2.	Finansinės skolos		200000	575000
II.2.1.	Kredito įstaigoms			
II.2.2.	Kitos skolos		200000	575000
II.3.	Skolos tiekėjams		683973	633774
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai		420841	292637
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai		192849	
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai		176004	157544
II.7.	Atidėjimai			
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai		77923	104957
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO:		5662579	5425046

 (įmonės administracijos vadovo pareigų pavadinimas)

 (parašas)

 (vardas ir pavardė)

PRIEDAS 8

3-iojo verslo apskaitos standarto „Pelno (nuostolių) ataskaita“ 1 priedas

UAB "FAUSTA"

(įmonės pavadinimas)

300012345

Rožių takas 9, Kaunas

(įmonės kodas, adresas, kiti duomenys)

PATVIRTINTA

20 07 m. balandžio 07 d.

protokolo Nr. 2007/01

2006 m.

PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA

(ataskaitinis laikotarpis)

20 06 m. gruodžio 31 d.

litas

Nurodyti – litais ar tūkstančiais litų

Eil. Nr.	Turtas	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
A.				
I.	PARDAVIMO PAJAMOS		12349609	10599900
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA		4813367	4407542
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)		7536242	6192358
IV.	VEIKLOS ŠAUNAUDOS		6012041	5274231
IV.1.	Pardavimo		1045653	548903
IV.2.	Bendrosios ir administracinės		4966388	4725328
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)		1524201	918127
VI.	KITA VEIKLA		(163377)	(389458)
VI.1.	Pajamos		192399	373223
VI.2.	Šaunaudos		355776	762681
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA		179506	100579
VII.1.	Pajamos		265460	180000
VII.2.	Šaunaudos		85954	79421
VIII.	IPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)		1540330	629248
IX.	PAGAUTĖ			
X.	NETEKIMAI			
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ		1540330	629248
XII.	PELNO MOKESTIS		193112	22397
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)		1347218	606851

Direktorius

(įmonės administracijos vadovo pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

PRIEDAS 9 (tęsinys)

14. Įstatinio kapitalo didinimas (mažinimas)												-
15. Įnašai nuostoliams padengti												-
16. Likutis praėjusių finansinių metų pabaigoje	500000	-	-	-	-	50000	-	-	-	1702702	2252702	
17. Ilgalaikio materialiojo turto vertės padidėjimas (sumažėjimas)												-
18. Finansinio turto vertės padidėjimas (sumažėjimas)												-
19. Savų akcijų išsigijimas (pardavimas)												-
20. Pelno (nuostolių) ataskaitoje nepripažintas pelnas (nuostoliai)												-
21. Ataskaitinio laikotarpio grynas pelnas (nuostoliai)										1347218	1347218	
22. Dividendai										(800000)	(800000)	
23. Kitos išmokos										(434081)	(434081)	
24. Sudaryti rezervai												-
25. Panaudoti rezervai												-
26. Įstatinio kapitalo didinimas (mažinimas)												-
27. Įmonių reorganizavimas jungimo būdu												-
28. Įnašai nuostoliams padengti												-
29. Likutis ataskaitinių finansinių metų pabaigoje	500000	-	-	-	-	50000	-	-	-	1815839	2365839	

Direktorius
(įmonės vadovo pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

Uždaroji akcinė bendrovė "Fausta"

(įmonės pavadinimas)

Rožių takas 9, Kaunas

(įmonės kodas, adresas, kiti duomenys)

(Tvirtinimo žyma)

20 05 m. gruodžio 31 d. **PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA**

2006 04 07

Nr.

2006/01

(finansinės atskaitomybės sudarymo data)

metinė

(ataskaitinis laikotarpis)

litais

(finansinės atskaitomybės valiuta ir jos tikslumo lygis)

Eil. Nr.	Straipsniai	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praeję finansiniai metai
I.	Pagrindinės veiklos pinigų srautai			
I.1.	Grynasis pelnas (nuostoliai)		1347218	606851
I.2.	Nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos		1727770	1083138
I.3.	Po vienerių metų gautinų sumų (padidėjimas) sumažėjimas		700000	
I.4.	Atsargų (padidėjimas) sumažėjimas		85467	609228
I.5.	Išankstinių apmokėjimų (padidėjimas) sumažėjimas			
I.6.	Nebaigtų vykdyti sutarčių (padidėjimas) sumažėjimas			16174
I.7.	Pirkėjų išsiskolinimo (padidėjimas) sumažėjimas		(263714)	(20955)
I.8.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolų (padidėjimas) sumažėjimas			
I.9.	Kitų gautinų sumų (padidėjimas) sumažėjimas		(164864)	79441
I.10.	Kito trumpalaikio turto (padidėjimas) sumažėjimas		13855	110145
I.11.	Ilgalaikių skolų tiekėjams ir gautų išankstinių apmokėjimų padidėjimas (sumažėjimas)			
I.12.	Trumpalaikių skolų tiekėjams ir gautų išankstinių apmokėjimų padidėjimas (sumažėjimas)		178403	(273359)
I.13.	Pelno mokesčio išsipareigojimų padidėjimas (sumažėjimas)		192849	
I.14.	Su darbo santykiais susijusių išsipareigojimų padidėjimas (sumažėjimas)		18460	(137698)
I.15.	Atidėjimų padidėjimas (sumažėjimas)			
I.16.	Kitų mokėtinų sumų ir išsipareigojimų padidėjimas (sumažėjimas)		(27034)	88647
I.17.	Finansinės ir investicinės veiklos rezultatų eliminavimas		(179506)	(100579)
	Grynjieji pagrindinės veiklos pinigų srautai		3628904	2061033
II.	Investicinės veiklos pinigų srautai			
II.1.	Ilgalaikio turto (išskyrus investicijas) įsigijimas		(2037451)	(1160904)
II.2.	Ilgalaikio turto (išskyrus investicijas) perleidimas		338	231073
II.3.	Ilgalaikių investicijų įsigijimas		(97682)	
II.4.	Ilgalaikių investicijų perleidimas			
II.5.	Paskolų suteikimas			
II.6.	Paskolų susigrąžinimas			
II.7.	Gauti dividendai, palūkanos		265460	
II.8.	Kiti investicinės veiklos pinigų srautų padidėjimai			
II.9.	Kiti investicinės veiklos pinigų srautų sumažėjimai			
	Grynjieji investicinės veiklos pinigų srautai		(1869335)	(929831)

PRIEDAS 10(tęsinys)

III.	Finansinės veiklos pinigų srautai		
III.1.	Pinigų srautai, susiję su įmonės savininkais	(636963)	
III.1.1.	Akcijų išleidimas		
III.1.2.	Savininkų įnašai nuostoliams padengti		
III.1.3.	Savų akcijų supirkimas		
III.1.4.	Dividendų išmokėjimas	(636963)	
III.2.	Pinigų srautai, susiję su kitais finansavimo šaltiniais	(364392)	
III.2.1.	Finansinių skolų padidėjimas		
III.2.1.1	Paskolų gavimas		
III.2.1.2	Obligacijų išleidimas		
III.2.2.	Finansinių skolų sumažėjimas		
III.2.2.1	Paskolų grąžinimas		
III.2.2.2	Obligacijų supirkimas		
III.2.2.3	Sumokėtos palūkanos		
III.2.2.4	Lizingo (finansinės nuomos) mokėjimai		
III.2.3.	Kitų įmonės išsipareigojimų padidėjimas	(364392)	
III.2.4.	Kitų įmonės išsipareigojimų sumažėjimas		
III.3.	Kiti finansinės veiklos pinigų srautų padidėjimai		305803
III.4.	Kiti finansinės veiklos pinigų srautų sumažėjimai		
	Grynieji finansinės veiklos pinigų srautai	(1001355)	305803
IV.	Ypatingųjų straipsnių pinigų srautai		
IV.1.	Ypatingųjų straipsnių pinigų srautų padidėjimas		
IV.2.	Ypatingųjų straipsnių pinigų srautų sumažėjimas		
V.	Valiutų kursų pasikeitimo įtaka grynujų pinigų ir pinigų ekvivalentų likučiui		
VI.	Grynasis pinigų srautų padidėjimas (sumažėjimas)	129847	77576
VII.	Pinigai ir pinigų ekvivalentai laikotarpio pradžioje	117732	40156
VIII.	Pinigai ir pinigų ekvivalentai laikotarpio pabaigoje	247579	117732

Direktorius

(įmonės vadovo pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

Uždaroji akcinė bendrovė "Fausta"

(įmonės pavadinimas)

Rožių takas 9, Kaunas

(įmonės kodas, adresas, kiti duomenys)

(Tvirtinimo žyma)

20 06 m. gruodžio 31 d. **PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA**

2007 04 07 Nr.

2007/01

(finansinės atskaitomybės sudarymo data)

metinė (ataskaitinis laikotarpis)		litas (finansinės atskaitomybės valiuta ir jos tikslumo lygis)		
Eil. Nr.	Straipsniai	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
I.	Pagrindinės veiklos pinigų srautai			
I.1.	Grynasis pelnas (nuostoliai)		1347218	606851
I.2.	Nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos		1727770	1083138
I.3.	Po vienerių metų gautinų sumų (padidėjimas) sumažėjimas		700000	
I.4.	Atsargų (padidėjimas) sumažėjimas		85467	609228
I.5.	Išankstinių apmokėjimų (padidėjimas) sumažėjimas			
I.6.	Nebaigtų vykdyti sutarčių (padidėjimas) sumažėjimas			16174
I.7.	Pirkėjų išskolinimo (padidėjimas) sumažėjimas		(263714)	(20955)
I.8.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolų (padidėjimas) sumažėjimas			
I.9.	Kitų gautinų sumų (padidėjimas) sumažėjimas		(164864)	79441
I.10.	Kito trumpalaikio turto (padidėjimas) sumažėjimas		13855	110145
I.11.	Ilgalaikių skolų tiekėjams ir gautų išankstinių apmokėjimų padidėjimas (sumažėjimas)			
I.12.	Trumpalaikių skolų tiekėjams ir gautų išankstinių apmokėjimų padidėjimas (sumažėjimas)		178403	(273359)
I.13.	Pelno mokesčio išsipareigojimų padidėjimas (sumažėjimas)		192849	
I.14.	Su darbo santykiais susijusių išsipareigojimų padidėjimas (sumažėjimas)		18460	(137698)
I.15.	Atidėjimų padidėjimas (sumažėjimas)			
I.16.	Kitų mokėtinų sumų ir išsipareigojimų padidėjimas (sumažėjimas)		(27034)	88647
I.17.	Finansinės ir investicinės veiklos rezultatų eliminavimas		(179506)	(100579)
	Grvnieji pagrindinės veiklos pinigų srautai		3628904	2061033
II.	Investicinės veiklos pinigų srautai			
II.1.	Ilgalaikio turto (išskyrus investicijas) įsigijimas		(2037451)	(1160904)
II.2.	Ilgalaikio turto (išskyrus investicijas) perleidimas		338	231073
II.3.	Ilgalaikių investicijų įsigijimas		(97682)	
II.4.	Ilgalaikių investicijų perleidimas			
II.5.	Paskolų suteikimas			
II.6.	Paskolų susigrąžinimas			
II.7.	Gauti dividendai, palūkanos		265460	
II.8.	Kiti investicinės veiklos pinigų srautų padidėjimai			
II.9.	Kiti investicinės veiklos pinigų srautų sumažėjimai			
	Grynieji investicinės veiklos pinigų srautai		(1869335)	(929831)

PRIEDAS 11(tesinys)

III.	Finansinės veiklos pinigų srautai		
III.1.	Pinigų srautai, susiję su įmonės savininkais	(800000)	(636963)
III.1.1.	Akcijų išleidimas		
III.1.2.	Savininkų įnašai nuostoliams padengti		
III.1.3.	Savų akcijų supirkimas		
III.1.4.	Dividendų išmokėjimas	(800000)	(636963)
III.2.	Pinigų srautai, susiję su kitais finansavimo šaltiniais	(324158)	(364392)
III.2.1.	Finansinių skolų padidėjimas		
III.2.1.1	Paskolų gavimas		
III.2.1.2	Obligacijų išleidimas		
III.2.2.	Finansinių skolų sumažėjimas	672296	
III.2.2.1	Paskolų grąžinimas		
III.2.2.2	Obligacijų supirkimas		
III.2.2.3	Sumokėtos palūkanos	(85876)	
III.2.2.4	Lizingo (finansinės nuomos) mokėjimai	758172	
III.2.3.	Kitų įmonės išsipareigojimų padidėjimas		(364392)
III.2.4.	Kitų įmonės išsipareigojimų sumažėjimas	(996454)	
III.3.	Kiti finansinės veiklos pinigų srautų padidėjimai		
III.4.	Kiti finansinės veiklos pinigų srautų sumažėjimai	(434081)	
	Grynjieji finansinės veiklos pinigų srautai	(1558239)	(1001355)
IV.	Ypatingųjų straipsnių pinigų srautai		
IV.1.	Ypatingųjų straipsnių pinigų srautų padidėjimas		
IV.2.	Ypatingųjų straipsnių pinigų srautų sumažėjimas		
V.	Valiutų kursų pasikeitimo įtaka grynujų pinigų ir pinigų ekvivalentų likučiui		
VI.	Grynasis pinigų srautų padidėjimas (sumažėjimas)	201330	129847
VII.	Pinigai ir pinigų ekvivalentai laikotarpio pradžioje	247579	117732
VIII.	Pinigai ir pinigų ekvivalentai laikotarpio pabaigoje	448909	247579

Direktorius

(įmonės vadovo pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)